

SUBOTIČKA

DANICA

ILI

BUNJEVAČKO-ŠOKAČKI

KALENDAR

(SA SLIKAMA.)

ZA PRISTUPNU GODINU

1896.

XIII. GODIŠNJI TEČAJ.

Cina 30 novčića.

U SUBOTICI, 1896.

IZDANJE ŠTAMPARJE VINKA BLESIĆA.

SUBOTIČKA DANICA

ILI

BUNJEVAČKO-ŠOKAČKI

KALENDAR

(SA SLIKAMA.)

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“
Br.: 26/97. 2P
SUBOTICA
KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

ZA PRISTUPNU GODINU

1896.

XIII. GODIŠNJI TEČAJ.

Cina 30 novčića.

U SUBOTICI, 1895.

IZDANJE ŠTAMPARIJE VINKA BLESIĆA.

zkuh.org

Godina : 1896.

I. Godovni račun.

1. Zvizda vladalica	Jupitar
2. Zlatni broj ili krug misečni	16
3. Misečno kazalo (epakta) po Gregoriju	XV
Misečno kazalo (epakta) po Juliju	XXVI
4. Nediljno slovo po Gregoriju	ED
" " " Juliju	GF
5. Godina daće Rimske (indikcije)	9
6. Krug sunčani	1

II. Pmrčine.

Godine 1896. bit će dvi sunčane i dvi misečne pomrčine, od kojih će se kao nas vidjeti samo prva misečna i druga sunčana pomrčina. Početak sunčane pomrčine bit će 9. kolovoza 3 sata 48 čas. u jutro a svršetak 8 s. 39 č. u jutro. — Početak misečne pomrčine 28. veljače 7 sati 20 čas. na večer a svršetak 10 sati 20 čas. na večer.

III. Pomične svetkovine.

Pepelnica	19. velj.
Uskrs	5. trav.
Spasovo	14. svib.
Duhovi	24. svib.
Tilovo	4. lip.
I. nedj. advent.	29. stud.
Triodij	15. sieč.
Mesopust	21. sieč.
Siropust	4. velj.
Uskrs	24. ožuj.
Spasov dan	2. svib.
Trojice	12. svib.

IV. Početak četirima godišnjima dobama.

Proleću 20. ožujaka u 9 sati u večer.
 Litu 21. lipnja 5 sati popodne.
 Jeseni 28. rujna u 7 sati u jutro.
 Zimi 21. prosinca u 2 sata u jutro.

Opomena za rimo-katolike glede posta.

Postiti pak po napatku sv. M. Crkve ovako treba :

Petkom zasad dozvoljeno je jila mašćom začinjavati i triput se najisti svakom dorašlom krćaninu. — Kad je kvaterna post samo je jedanput slobodno najist se, i to u podne ; jila nije slobodno s mašćom nego samo s maslom začinjavati. — U advent slobodno je jisti masna jila, al nije mesa ; dorašlima samo jedanput je slobodno najist se. — U korizmu tri dana (sridom, petkom i subotom) nije slobodno masna jila jisti i samo jedanput se slobodno do sitosti najisti u podne. Druga tri dana takodjer samo jedanput se slobodno najisti, al u p o d n e dozvoljeno je i mesa blagovati. Nediljom i u korizmu slobodno je triput mesa jisti. Od cvitne nedilje do uskrsa ni jedan dan ni mesa ni masna jila nije slobodno blagovati. — Prigodom vigilijskih postova (u oči svetkovine) valja s mašćom jila začinjavati al samo jedanput se mož najisti u podne, al ne mesa. — Subotom priko cile godine, ako drugi post na taj dan ne pane, dozvoljeno je mesa jisti. Nego ko uživa ovu dozvolu sv. M. Crkve neka nastoji ovu post molitvom i milostinjom naknaditi.

Sičanj

ima 31 dana.

Januar

ima 31 dana.

Dani	Za katolike	☉	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Srid.	1 Nov. god.				
Čet.	2 Makarie	☿	20 Ignac m.	7 51	4 15
Pet.	3 Genoveva	♋	21 Juliana	7 51	4 16
Sub.	4 Titus B.	♌	22 Anastas.	7 51	4 17
		♍	23 40 muč.	7 50	4 18

1) Pošto je Irud umro. Mate 2.

Ned.	5 E. Telesfor	♋	24 A31 Jev	7 50	4 20
Pon.	6 Bogojavlj.	♌	25 Božić	7 50	4 22
Utor.	7 Valent	♍	26 Z. Bogor.	7 49	4 23
Srid.	8 Severina	♎	27 Stjep m.	7 49	4 24
Čet.	9 Julije	♏	28 2 h. muč.	7 48	4 25
Pet.	10 Pava P.	♐	29 Mlad. m.	7 48	4 27
Sub.	11 Higin P.	♑	30 Anisia	7 47	4 28

2) Dvanaest godišnji Isus u hramu. Luka 2.

Ned.	12 E Ernest	♋	31 A32 Mel	7 47	4 29
Pon.	13 Hilarijon	♌	1 Sieč. 1896.	7 46	4 30
Utor.	14 Srečko	♍	2 Silvester	7 46	4 32
Srid.	15 Mavro o.	♎	3 Mal. i G.	7 45	4 34
Čet.	16 Marcel	♏	4 Sevstatij	7 45	4 36
Pet.	17 Ante Pust.	♐	5 Krstov d.	7 44	4 37
Sub.	18 Priska	♑	6 Bogojavlj.	7 43	4 38

3) Svatba u Kani galilejskoj. Ivan 2.

Ned.	19 E2 Ime Isus	♋	7 G1 Iv. K.	7 42	4 40
Pon.	20 Fab. i Seb.	♌	8 Georgije	7 41	4 41
Utor.	21 Agneza	♍	9 Polijevt.	7 40	4 43
Srid.	22 Vinko m.	♎	10 Grigorij.	7 39	4 45
Čet.	23 Zaruč B. Dj.	♏	11 Teodoš.	7 37	4 46
Pet.	24 Timotije	♐	12 Tatijana	7 37	4 48
Sub.	25 Pavla obr.	♑	13 Ermil	7 36	4 49

4) O gubavei. Mate 8.

Ned.	26 E3 Bl. sv. obit.	♋	14 G1 S. Tr.	7 35	4 51
Pon.	27 Zl. sv. Ivan	♌	15 Pavle T.	7 34	4 52
Utor.	28 Karlo Vel.	♍	16 Časne v.	7 33	4 54
Srid.	29 Franjo S.	♎	17 Ant. Vel.	7 32	4 55
Čet.	30 Adelgund.	♏	18 Maksim	7 31	4 56
Pet.	31 Petar N.	♐	19 Makarije	7 30	4 58

Tečaj i mine miseca.

☾ Posljednja četvrt 7., u 4 s. 41 č. posli p.; hladni dani, vedre noći, kad-kad maglovito, sa mrznm jutri.

☽ Nov misec 14., u 11 s. 36 č. noćju; početkom lipo, mirno, zatim oblačno pored blagog vrimenta.

☽ Prva četvrt 23., u 3 s. 59 č. noćju; donosi više umiren o hladne n. pored blagih dana, zatim oblačno, koncem vitar.

☽ Pun misec 30., u 11 s. 12 č. prija p.; oblačno vrime češće sniga, ali odviše blago.

Duljina dana 1.: 8 s. 24 časa. U sičnju naraste dan za 1 s. i 4 časa.

Vrime po izkustvu,

Lipo i stalno vrime običajno nastaje: Kad se južno zapadni vitar okrene u sivero-zapadni. Ako nuz iztočni vitar malko sniga padne. Kad se na zapadu gusta magla diže. Ružno, u obće blago vrime nastaje: Kad se sivero istočni vitar minja; kad djubre smrdi.

Veljača

ima 29 dana.

Február

ima 29 dana.

Dani	Za katolike	☉	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Sub.	1 Ignatije		20 Jevtimij	7 29	4 59
5) O poslenicah u vinogradu. Mate 20.					
Ned.	2 Sviet. Sed.		21 G Sedam.	7 28	4 59
Pon.	3 Blaž b.		22 Timotej.	7 27	5 1
Utor.	4 Veronika		23 Klimeot	7 26	5 2
Srid.	5 Agata		24 Ksenija	7 25	5 4
Čet.	6 Dorothea		25 Grigorij.	7 24	5 6
Pet.	7 Romualdo		26 Ksenoph	7 22	5 8
Sub.	8 M. Ivan		27 Pr. Iv. Zl.	7 20	5 9
6) O sijaču i sjemenu. Luka 8.					
Ned.	9 E1 Šestd.		28 G Mesop.	7 19	5 11
Pon.	10 Skolastik		29 Pren. Ig.	7 18	5 13
Utor.	11 Deziderij		30 Vasil v.	7 16	5 15
Srid.	12 Eulalia		31 Vračevi	7 14	5 16
Čet.	13 Edvard		1 Veljača	7 12	5 18
Pet.	14 Valentin		2 Sretenje	7 10	5 20
Sub.	15 Faustin		3 Simeon	7 8	5 21
7) Isus izličio slipca. Luka 18.					
Ned.	16 E2 Petd.		4 G Sirop.	7 6	5 23
Pon.	17 Sava		5 Agat., O.	7 5	5 24
Utor.	18 Poklad. ut.		6 Vukola	7 3	5 26
Srid.	19 Pepeln.	†	7 Partenij.	7 2	5 27
Čet.	20 Eleuter		8 Todor	7 0	5 29
Pet.	21 Ursula		9 Nikifor	6 59	5 30
Sub.	22 Petar st.		10 Haralam	6 57	5 31
8) Isus napastovan od djavla. Mate 4.					
Ned.	23 E3 Čista		11 G1 Post.	6 55	5 32
Pon.	24 Prestup. d.		12 Bele p.	6 53	5 34
Utor.	25 Matija		13 Simeun	6 51	5 36
Srid.	26 Kvatri	†	14 Avksent	6 49	5 37
Čet.	27 Viktor		15 Onisim	6 47	5 38
Pet.	28 Leander	†	16 Pamfil	6 45	5 40
Sub.	29 Roman	†	17 Teodor	6 43	5 41

Tečaj i mine miseca.

☉ Posljednja četvrt 6., u 1 s. 54 č. noćju; sa kišom, zatim nekoliko lipih dana.

☾ Nov misec 13., u 5 sat. 29 č. posle podne, sa nevidivim pomračenjem sunca i vitrom.

☾ Prva četvrt 21., u 10 sat. 31 čas. noćju; sa neprijatnim vitrovitim vremenom.

☾ Pun misec 28., u 9 sat. 8 čas. u večer; sa pomračenjem miseca; hladno, kišovito vreme.

Duljina dana 2.: 9 sat. 30 čas. U veljači naraste dan za 1 s. i 29 časova.

Vreme po izkustvu.

Mrzlo, lipo i stalno vreme će biti: Ako piri jugo-iztočni vitar. Ako je misec jako blid. Ako večerno rumenilo jako visoko dosiže.

Zlo pako, ili blago vreme će biti: Ako zapadni vitar piri. Ako posli duže zime snig u slici leda pada, što se lako pozna, kad udara u prozor.

Ožujak

ima 31 dana.

Mart

ima 31 dana.

Dani	Za katolike	☾	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.	Tečaj i mine miseca.
9) Preobraženje Isusovo. Mate 17.						
Ned.	1 D 4 Pačist.	☾	18 F2 Lav p.	6 41	5 42	<p>☾ Posljednja četvrt 6-og, u 12 sat. 45 čas. u podne; lipo vrime nastane.</p> <p>☾ Nov misec 14., u 12 sat. 4 č. u podne, vrime prominljivo; ponajviše blago.</p> <p>☾ Prva četvrt 22., u 1 sat 13 čas. posle podne; hladno, vitar, zajutra mrazevi.</p> <p>☾ Pun misec 29., u 6 sat. 38 čas. zajutra; vedro, ali vitar.</p>
Pon.	2 Simplcij	☾	19 Arhip	6 39	5 44	
Utor.	3 Kunigun.	☾	20 Lav v. K.	6 37	5 35	
Srid.	4 Teofil	☾	21 Timotije	6 35	5 46	
Čet.	5 Eusebej	☾	22 Mavrikij	6 33	5 48	
Pet.	6 Miroslav	☾	23 Polikarp	6 31	5 49	
Sub.	7 Tema Ak.	☾	24 Priest. d.	6 29	5 50	
10) Isus iztjeriva djavola. Luka 11.						
Ned.	8 D 5 Bezim.	☾	25 F3 Tar.	6 27	5 52	<p>Duljina dana 1.: 11 s. 3 čas. U ožujku naraste dan za 1 s. i 41 čas.</p> <p>Vrime po izkustvo.</p> <p>Kakovo je vrime oko 9-og ožujka takovo običaje ostati kroz cili misec. Ako je sičanjanj topao bio, ožujak je hladan. Suh ožujak obećaje lip svibanj. Bure i vrime, kad su dani i noći jednako dugi, proriču plodnu godinu. Ako su sunce i misec pri izlazu neobično veliki, bit će kiše; isto tako i kad se zyona daleko čuju.</p>
Pon.	9 Franjka	☾	26 Porfirije	6 25	5 54	
Utor.	10 40 mučen.	☾	27 Prokopij	6 23	5 56	
Srid.	11 Iraklije	☾	28 Vasilije	6 21	5 57	
Čet.	12 Grgur	☾	29 Umetak	6 19	5 59	
Pet.	13 Rozina	☾	1 Ožujak	6 17	6 1	
Sub.	14 Matilda	☾	2 Teodoť	6 15	6 3	
11) Isus nahranio 5000 ljudi. Ivan 6.						
Ned.	15 D 6 Sredop.	☾	3 F4 Eutr.	6 13	6 4	<p>Vrime po izkustvo.</p> <p>Kakovo je vrime oko 9-og ožujka takovo običaje ostati kroz cili misec. Ako je sičanjanj topao bio, ožujak je hladan. Suh ožujak obećaje lip svibanj. Bure i vrime, kad su dani i noći jednako dugi, proriču plodnu godinu. Ako su sunce i misec pri izlazu neobično veliki, bit će kiše; isto tako i kad se zyona daleko čuju.</p>
Pon.	16 Henrika	☾	4 Gerasim	6 11	6 5	
Utor.	17 Gertruda	☾	5 Kon. i T.	6 9	6 6	
Srid.	18 Škend. Ed.	☾	6 42 muč.	6 8	6 7	
Čet.	19 Josip z. M.	☾	7 Vasilije J	6 7	6 8	
Pet.	20 Joachim	☾	8 Tefilakt	6 5	6 9	
Sub.	21 Benedikt	☾	9 40 muč.	3 6	6 10	
12) Ljudi hoće da kamenuju Isusa. Ivan 8.						
Ned.	22 D 7 Gluha	☾	10 F5 Konr	6 1	6 11	<p>Vrime po izkustvo.</p> <p>Kakovo je vrime oko 9-og ožujka takovo običaje ostati kroz cili misec. Ako je sičanjanj topao bio, ožujak je hladan. Suh ožujak obećaje lip svibanj. Bure i vrime, kad su dani i noći jednako dugi, proriču plodnu godinu. Ako su sunce i misec pri izlazu neobično veliki, bit će kiše; isto tako i kad se zyona daleko čuju.</p>
Pon.	23 Viktoria	☾	11 Sofron.	5 59	6 13	
Utor.	24 Gavriilo	☾	12 Grig. dv.	5 57	6 15	
Srid.	25 Blagovist.	☾	13 Nicifor	5 55	6 16	
Čet.	26 Mane	☾	14 Venedikt	5 53	6 18	
Pet.	27 7 žal. M. †	☾	15 Agapije	5 51	6 19	
Sub.	28 Guštav	☾	16 Savin i T.	5 49	6 20	
13) O uzlazi Isusovom u Jeruzolim. Mate 21.						
Ned.	29 D 8 Cvitna	☾	17 F6 Cvijet	5 47	6 22	<p>Vrime po izkustvo.</p> <p>Kakovo je vrime oko 9-og ožujka takovo običaje ostati kroz cili misec. Ako je sičanjanj topao bio, ožujak je hladan. Suh ožujak obećaje lip svibanj. Bure i vrime, kad su dani i noći jednako dugi, proriču plodnu godinu. Ako su sunce i misec pri izlazu neobično veliki, bit će kiše; isto tako i kad se zyona daleko čuju.</p>
Pon.	30 Quirin	☾	18 Cirilo a.	5 45	6 24	
Utor.	31 Venjamin	☾	19 Krisant.	5 43	6 25	

Travanj
ima 30 dana.

April
ima 30 dana.

Dani	Za katolike	☉	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Srid.	1 Hugo	☉	20 Sava m.	5 41	6 29
Čet.	2 Vel. četv.	☉	21 Vel. četv.	5 39	6 30
Pet.	3 Vel. pet.	☉	22 Vel. pet.	5 37	6 31
Sub.	4 Vel. sub.	☉	23 Vel. sub.	5 35	6 32

14) Uskrsnuću Isusovu. Marko 16.

Ned.	5 D. Uzkr. n.	☉	24 F. Uzkr. n.	5 33	6 33
Pon.	6 Uzkr. p.	☉	55 Uz. p. Bl.	5 31	6 35
Utor.	7 Armin	☉	26 Uzkr. ut.	5 29	6 36
Srid.	8 Deziderij	☉	27 Matrona	5 27	6 37
Čet.	9 Celestin	☉	28 Ilar., St.	5 26	6 39
Pet.	10 Ezekilj	☉	29 Marko v.	5 24	6 40
Sub.	11 Lav papa	☉	30 Joan Cl.	5 22	9 42

15) Isus na zatvorena vrata unišao. Ivan 20.

Ned.	12 D1. Bjel. n.	☉	31 F1. Hyp.	5 20	6 43
Pon.	13 Justin	☉	1 Travanj	5 18	6 44
Utor.	14 Tiburcije	☉	2 Titus Č.	5 16	6 46
Srid.	15 Anastas.	☉	3 Nikita	5 14	6 47
Čet.	16 Turibije	☉	4 Jozif	5 11	6 48
Pet.	17 Rudolfo	☉	5 Teodul	5 10	6 50
Sub.	18 Apollonia	☉	6 Evtikije	5 8	6 51

16) O dobrom pastiru. Ivan 10.

Ned.	19 D2. Miser	☉	7 F2. Gjor.	5 6	6 53
Pon.	20 Agneza	☉	8 Irodijon	5 4	6 54
Utor.	21 Anselim	☉	9 Evpsih.	5 3	6 56
Srid.	22 Sot. i Kaj.	☉	10 Terent.	5 1	6 57
Čet.	23 Adalberto	☉	11 Antipa	4 59	6 58
Pet.	24 Gjuro	☉	12 Vasil. b.	4 57	6 59
Sub.	25 Marko e.	☉	13 Artem.	4 56	7 1

17) Za kratko vrime viditi ćete me. Ivan 16.

Ned.	26 D3. Jubilat	☉	14 F3 Mart.	4 55	7 3
Pon.	27 Peregrin	☉	15 Arist. P.	4 53	7 4
Utor.	28 Živko m.	☉	16 Agapia	4 51	7 5
Srid.	29 Petar m.	☉	17 Vod. bl.	4 49	7 7
Čet.	30 Sv. Katar.	☉	18 Ivan D.	4 47	7 8

Tečaj i mine
meseća

☉ Posljednja četvrt 5., u 1 s. 40 č. noću; nosi blago vrime.

☾ Nov misec 13., u 5 s. 39 č. za jutro; sa vedrim, gotovo toplim danima.

☽ Prva četvrt 21., u 0 s. 3. č. u ponoći; sa prominljivim, najposli lipim vremenom.

☀ Pun misec 27., u 3 s. 3 č. po podne; hladno oblačno, zatim vitar.

Duljina dana 1.: 12 s. 48 č. U travnju naraste dan za 1 s. 33 č.

Vrime po iskustvu.

Kad je u travnju jako ugodno, slidi hrdjav svi-banj. Bure u travnju znače vlažnu godinu. Kad se plava i žuta boja na dugi dobro vidi, bit će nekoliko dana lipo. Kiša oko Uzkrsa pro-riče, da će biti malo raži. Ako je oko Gjurgjeva raž tolika, da se gavran u njoj može sakriti, biti će obilan plod.

Svibanj

ima 31 dan.

Maj

ima 31 dan.

Dani	Za katolike	☉	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.	Tečaj i mine miseca.
Pet.	1 Fil. i Jak.	☾	19 Ivan P.	4 45	7 9	☾ Posljednja četvrt 4., 4 s. 41 č. posli podne; sa neprijatnim, na kraju mutnim vremenom.
Sub.	2 Sigism.	☾	20 Teod. D.	4 45	7 11	
18) Vraćam se k onomu, koj me je poslao. Ivan 16.						
Ned.	3 D4 Cantat	☾	21 F4 Jan.	4 41	7 12	☽ Nov misec 12., u 9 s. 2 č. u veče; sa vitrovitim, prominljivim, ponajviše zajutra hladnim vremenom.
Pon.	4 Florijan	☾	22 Teod. S.	4 40	7 13	
Utor.	5 Vinko	☾	23 Gjurgjev	4 39	7 15	☽ Prva četvrt 20., u 7 s. 37 č. zaju ra; vreme je najpre oblačno sa čestom kišom i vitrom, zatim vedro.
Srid.	6 U. u. k. Iv.	☾	24 Zakar.	4 37	7 16	
Čet.	7 Stanko	☾	25 Marko e.	4 36	7 17	☼ Pun misec 26., u 11 s. 13 č. noću; prominljivo zatim tihi, topli, lipi dani.
Pet.	8 Mihajlo	☾	26 Vasil b.	4 35	7 18	
Sub.	9 Gregorije	☾	27 Simeun	4 33	7 19	Duljina dana 1.: 14 s. 23 č. U svibnju naraste dan za 1 s. i 11 č.
19) Štogođ tražite u moje ime, dobiti ćete. Ivan 16.						
Ned.	10 D5 Rogat.	☾	28 F5 Jazon	4 31	7 20	Vreme po iskustvu.
Pon.	11 Beatr.	☾	29 9 mučen	4 30	7 22	
Utor.	12 Pankr.	☾	30 Jakov a.	4 29	7 23	Lipo vreme će biti: Ako je večerno rumenilo zlatne boje; ako se pri zalazu sunca na vodi i na tjavah gusta magla diže.
Srid.	13 Servae	☾	1 Svibanj	4 28	7 24	
Čet.	14 Spasovo Boni.	☾	2 Spasovo	4 27	7 26	Zlo vreme sledi: Ako ima jutrnjeg rumenila pri blazu sunca; ako vrhunke brigevali pokriva magla. Ako je večerno rumenilo veoma crveno.
Pet.	15 Sofia	☾	3 Tim. i M.	4 26	7 28	
Sub.	16 Ivan Nep.	☾	4 Pelagija	4 25	7 29	
20) Kad dodje utješitelj. Ivan 16.						
Ned.	17 D6 Exaudi	☾	5 F6 Iren.	4 24	7 31	
Pon.	18 Felix H.	☾	6 Job T.	4 23	7 32	
Utor.	19 Ivo bisk.	☾	7 † našast.	4 22	7 33	
Srid.	20 Bernold	☾	8 Jovan a.	4 21	7 34	
Čet.	21 Konstat	☾	9 Izaije p.	4 20	7 35	
Pet.	22 Julia dj.	☾	10 Sim. Zel.	4 19	7 36	
Sub.	23 Desider.	☾	11 Mokia	4 18	7 37	
21) Tko mene ljubi, činiti će zapovjedi moje. Ivan 14.						
Ned.	24 D Dubovi	☾	12 F Dubov.	4 17	7 38	
Pon.	25 Duhov. P.	☾	13 Duh. P.	4 16	7 39	
Utor.	26 Filip N.	☾	14 Isidor m.	4 15	7 40	
Srid.	27 Kvatri †	☾	15 Pahom.	4 14	7 41	
Čet.	28 Vilim b.	☾	16 Agap. T.	4 13	7 42	
Pet.	29 Maksim. †	☾	17 Andron	4 12	7 43	
Sub.	30 Ferdin. †	☾	18 Theodoz	4 11	7 44	
22) Dana mi je sva moć. Mate 28.						
Ned.	31 D1 Sv. Trojst	☾	19 F1 Sv. S.	4 11	7 45	

ZKZ.org.rs

Lipanj
ima 30 dan.

Juni
ima 30 dan.

Dani	Za katolike	☉	Za grčko-iztočne	S. izl.	S. z.
Pon.	1 Nikodem	☉	20 Thallel	4 10	7 46
Utor.	2 Erazmo	☉	21 Sila i H.	4 10	7 47
Srid.	3 Evg., Klot.	☉	22 Vasilis	4 9	7 47
Čet.	4 Brašančevo	☉	23 Mihailo	4 9	7 48
Pet.	5 Bonifacije	☉	24 Simeon	4 8	7 48
Sub.	6 Norbert	☉	25 Ivan g.	4 8	7 49

23) O velikoj večeri. Luka 14.

Ned.	7 D2 Robert	☉	26 F2 Karp	4 7	7 49
Pon.	8 Medardo	☉	27 Terap	4 7	7 50
Utor.	9 Srećko, P.	☉	28 Nikita, E	4 7	7 51
Srid.	10 Margareta	☉	29 Teodos S	4 6	7 51
Čet.	11 Barnaba	☉	30 Izak m.	4 6	7 52
Pet.	12 Basil Sree Is.	☉	31 Hermia	4 6	7 53
Sub.	13 Antun pad.	☉	1 Lipanj	4 6	7 54

24) O zabludjenoj ovcu. Luka 15.

Ned.	14 Vasilije b.	☉	2 F3 Nik.	4 5	7 54
Pon.	15 Vid muč.	☉	3 Lucian	4 5	7 55
Utor.	16 Franjo R.	☉	4 Mitrofan	4 5	7 55
Srid.	17 Adolf	☉	5 Dorotej	4 5	7 55
Čet.	18 Marcel	☉	6 Visar.	4 5	7 56
Pet.	19 Julianna	☉	7 A. Teod.	4 4	7 56
Sub.	20 Silver. P.	☉	8 Teodot	4 4	7 56

25. Ob obilnom ribolovu. Luka 5.

Ned.	21 D4 Vjek.	☉	9 F4 Kiril	4 4	7 56
Pon.	22 Paulina	☉	10 Timotej	4 4	7 56
Utor.	23 Sidonija	☉	11 Vartol.	4 4	7 56
Srid.	24 Ivan Kr.	☉	12 Onufrije	4 5	7 57
Čet.	25 Prosper A.	☉	13 Akilina	4 5	7 57
Pet.	26 Ivan i Pav.	☉	14 Elisej	4 5	7 57
Sub.	27 Ladislav	☉	15 Amos p.	4 6	7 57

26) Ako nebudete pravedniji od farizejaca. Mate 5.

Ned.	28 D5 Lav P.	☉	16 F5 Tych	4 6	7 57
Pon.	29 Pet. i Pav.	☉	17 Manojlo	4 6	7 56
Utor.	30 Sp. Pavao	☉	18 Leontij	4 7	7 55

Tečaj i mine
meseća.

☉ Posljednja četvrt 3., u 9 s. 19 č. pri p.; nosi trajno vedre, i već tople dane.

☽ Nov misec 11., u 9 s. 59 č. pri p.; vrime toplo sa čestim vitrom i kišom.

☽ Prva četvrt 17.- u 12 s. 57 č. posli podne vrime se brzo minja, vitrovito i kiša.

☽ Pun misec 25., u 8 s. 11 č. zajutra; bura jaka vrućina.

Duljina dana 1.: 15 s. 36 č.

U lipnju raste dan jošte 16 č., a za tim pada za 3 č.

Vrime po iz-
izkustvu.

Lipo vrime će biti: Ako se kresnica jako sjaji; ako se ridki bili oblaci razidju; ako zukavice večerom na gusto prše.

Hrdjavo vrime ili kiša će biti: Ako se mnogo žaba pokazuje; ako se mačke ližu i čiste; ako se kokoši u prasini lepru; ako psi travu jedu, kad krtice visoke hrpice prave.

Srpanj

ima 31 dan.

Juli

ima 31 dan.

Dani	Za katolike	☾	Za grčko-ittočne	S. izl.	S. z.
Srid.	1 Teobald., S.	☾	19 Juda ap.	4 7	7 56
Čet.	2 Pohod. G.	☾	20 Metodije	4 8	7 56
Pet.	3 Eulog., S.	☾	21 Julijan	4 8	7 55
Sub.	4 Udalrik	☾	22 Jevesije	4 9	7 55
27) Isus nahranio 5000 ljudi. Marko 8.					
Ned.	5 D6 Cir. M.	☾	23 F6 Agr.	4 10	7 55
Pon.	6 Izaija pr.	☾	24 Ivan d.	4 11	7 54
Utor.	7 Vilibald	☾	25 Fevron.	4 12	7 54
Srid.	8 Kilijan	☾	26 David T.	4 13	7 53
Čet.	9 Lukrezia	☾	27 Samojo	4 14	7 53
Pet.	10 Amalia	☾	28 Cir. Ivan	4 15	7 52
Sub.	11 Pio p.	☾	29 Pet. i Pav.	4 16	7 52
28) O krivih prorocih. Mate 7.					
Ned.	12 D7 Hinko	☾	30 F7 12 ap	4 17	7 51
Pon.	13 Margaret	☾	1 Srpanj	4 18	7 51
Utor.	14 Bonavent.	☾	2 P. B. Mar	4 19	7 50
Srid.	15 Rastan Apost.	☾	3 Jakinto	4 20	7 50
Čet.	16 Škapul. M.	☾	4 Andrija	4 21	7 49
Pet.	17 Aleksa	☾	5 Athanas	4 22	7 49
Sub.	18 Fridrik	☾	6 Sisoj	4 23	7 48
29) O nepravednom domaćinu. Luka. 16.					
Ned.	19 D8 Pav. V.	☾	7 F8 Tom.	4 24	7 47
Pon.	20 Ilija pr.	☾	8 Prokop	4 26	7 49
Utor.	21 Daniel p.	☾	9 Pankrac	4 27	7 45
Srid.	22 Marija M.	☾	10 45 muč.	4 28	7 43
Čet.	23 Liborio	☾	11 Euphem	4 29	7 42
Pet.	24 Kristina	☾	12 Prokol	4 30	7 41
Sub.	25 Jakov ap.	☾	13 Gavriilo	4 33	7 40
30) Isus oplakuje grad Jerusolim. Luka 19.					
Ned.	26 D9 Anna	☾	41 F9 Akila	4 33	7 39
Pon.	27 Pantelije	☾	15 Kirika	4 34	7 38
Utor.	28 Inoc., Gez.,	☾	16 Atinog.	4 35	7 37
Srid.	29 Marta	☾	17 Marian	4 37	7 36
Čet.	30 Abdon	☾	18 Sisoa	4 38	7 34
Pet.	31 Ignac Loj.	☾	19 Makrin	4 39	7 34

Tečaj i mine misecu.

☾ Posljednja četvrt 3., u 2 s. 39 č. noću; nosi oblačne, tople dane i hladne noći.

☾ Nov misec 10., u 8 s. 51 č. u več; sa dobri topli dani, čestimi vitrovi i kišom.

☾ Prva četvrt 17., u 5 s. 21 č. posli podne; kišovito, toplota neprestano raste.

☾ Pun misec 24., u 7 s. 1 č. u več; toplo i veći-nom oblačno, naj-posli lipo vrime.

Duljina dana 1.: 15 s. 49 č. Dan pada u srpnju za 55 č.

Vrime po izkustvu.

Dobromu se je vrimeu nadati: ako je pri zalazu sunca lipo bilo: kad slavuji marljivo pivaju. Ako jutrom i večerom dim ravno u vis ide. Kad se kiša promini u maglu.

Zlo će vrime biti: Ako je pri izlazu sunca bura; ako pitli kukuriču posle sunčanoga zahoda; kad su kokoši žalostne. Ako vodene ptice često kupaju.

Kolovoz

ima 31 dana.

August

ima 31 dana.

Dani	Za katolike	☉	Za grčko-iztočne	S. izl.	S. z.
Sub.	1 Ver. Pet.	☉	20 Ilija pr.	4 40	7 32
31) O farizeju i očitniku. Luka 18.					
Ned.	2 D10 Porc.	☉	21 F10 S. J.	4 41	7 30
Pon.	3 Augustin	☉	22 Mar. M.	4 42	7 29
Utor.	4 Dominik	☉	23 Trof., F.	4 43	7 27
Šrid.	5 Sniž. M. b.	☉	24 Krisztina	4 45	7 25
Čet.	6 Preobr. Is.	☉	25 Anna	4 46	7 24
Pet	7 Kajetan	☉	26 Hermot	4 47	7 23
Sub.	8 Cirjak m.	☉	27 Pantelije	4 48	7 21
32) Isus liči gluhoniema. Marko 7.					
Ned.	9 D1 Rom	☉	28 F11 Pro.	4 49	7 20
Pon.	10 Lovrinac	☉	29 Kalinik	4 51	7 18
Utor.	11 Suzana	☉	30 Angjel.	4 53	7 17
Šrid.	12 Klara	☉	31 Jevdok	4 54	7 16
Čet.	13 Hypolit	☉	1 Kolovoz	4 55	7 14
Pet.	14 Eusebio	☉	2 Stjep. a.	4 56	7 12
Sub.	15 Vel. Gosp.	☉	3 Izak	4 58	7 10
33) O Milosrdnom Samaritanecu. Luka 10.					
Ned.	16 D12 Roko	☉	4 F12 7 m.	4 59	7 8
Pon.	17 Liberat	☉	5 Evsign.	5 0	7 6
Utor.	18 Helena	☉	6 Preobr. I.	5 2	7 4
Šrid.	19 Ljudevit	☉	7 Donet.	5 3	7 2
Čet.	20 Stipan kr.	☉	8 Emilijan	5 4	7 0
Pet.	21 Bernard	☉	9 Mate ap.	5 5	6 58
Sub.	22 Timotej	☉	10 Lovrine.	5 6	6 58
34) Isus lieći 10 gubavih. Luka 17.					
Ned.	23 D13 F. B.	☉	11 F13 Evp	5 7	6 56
Pon.	24 Bartol. A.	☉	12 Fotija	5 8	6 54
Utor.	25 Ljudev. kr.	☉	13 Maksim	5 10	6 52
Šrid.	26 Samuel	☉	14 Mihea	5 11	6 50
Čet.	27 Josip Kal.	☉	15 Vel. Gos.	5 13	6 48
Pet.	28 Augustin	☉	16 Diomid	5 14	6 49
Sub.	29 Usjek Iv.	☉	17 Miron	5 15	6 44
35) Nitko nemože dva gospodara služiti. Mate 6.					
Ned.	30 D. Angj. č.	☉	18 F14 Flor	5 17	6 42
Pon.	31 Rajmund	☉	19 Andr. M.	5 19	6 41

Tečaj i mine miseca.

☉ Poslidnja četvrt 1., u 7 s. 51 č. u v.; lipi litni dani, samo vrućina neprijatna.

☾ Nov misec 9., u 6 s. 18 č. u jutru, pomračenje sunca; trajno vedro uslid toplote suvo, posli oblačno.

☾ Prva četvrt 15., u 10 s. 19 č. u večer; čestabura i pljusak.

☾ Pun misec 23., u 8 s. 21 č. zajutra sa nevidivim pomračenjem miseca; vrime je vedro, vitrovito i još toplo.

☉ Poslidnja četvrt 31., u 12 s. 11 č. u podne; danju lipo, zajutra hladno vrime.

Duljina dana 1.: 14. s. 52 č. U kolovozu pada dan za 1 s. i 30 č.

Vrime po izkustvu.

Obično slidi lipo vrime: Ako ovce još i u večer veselo skaču, kad sove po kiši viču. Ako se vitar po danu minja. Ako rosa u jutro dugona travi ostaje.

Rujan

ima 30 dan.

September

ima 30 dan.

Dani	Za katolike	☉	Za Grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Utor.	1 Egidije	♏	20 Samuilo	5 20	6 39
Srid.	2 Zenon	♏	21 Tadej a.	5 22	6 37
Čet.	3 Rozália	♏	22 Agaton	5 23	6 35
Pet.	4 Viktorin	♏	23 Lup. i. Ir.	5 35	6 33
Sub.	5 Alberto	♏	24 Eutih	5 26	6 31

36) O naimskom mladiću. Luka 7.

Ned.	6 D15 Zak.	♏	25 F15 Bar.	5 28	6 29
Pon.	7 Regina	♏	26 Adrian	5 29	6 27
Utor.	8 Mala Gosp.	♏	27 Pimen.	5 31	6 25
Srid.	9 Gorgonije	♏	28 Mojsije	5 32	6 23
Čet.	10 Nikola T.	♏	29 Usj. Iv.	5 33	6 21
Pet.	11 Athanas	♏	30 Aleksa	5 35	6 19
Sub.	12 Tobia S.	♏	31 P. B. M.	5 36	6 17

37) Isus liči čovika od vodene bolesti. Luka 14.

Ned.	13 D16 Im. Mar.	♏	1 F. Rujan	5 37	6 15
Pon.	14 Uzviš. križa	♏	2 Mamas.	5 38	6 13
Utor.	15 Hildegar.	♏	3 Antimije	5 39	6 11
Srid.	16 Kvatri †	♏	4 Babila	5 41	6 9
Četv.	17 Lambert	♏	5 Zakar. J.	5 42	6 7
Pet.	18 Toma V. †	♏	6 Mihajlo	5 43	6 5
Sub.	19 Konrad †	♏	7 Sosten.	5 45	6 3

38) O najvećoj zapovidi. Mate 22.

Ned.	20 D17 Eust.	♏	8 F. Mal. Gosp.	5 46	6 0
Pon.	21 Mate ap.	♏	9 Joakim	5 47	5 57
Utor.	22 Mavricije	♏	10 Minod	5 49	5 55
Srid.	23 Tekla dj.	♏	11 Teodora	5 50	5 53
Čet.	24 Gerhard	♏	12 Avton	5 52	5 51
Pet.	25 Kleofas	♏	13 Kornel.	5 53	5 49
Sub.	26 Ciprian	♏	14 † Uzviš.	5 54	5 47

39) Isus liči kostoboljca. Mate 9.

Ned.	27 D18 K. i D.	♏	15 F18 Nic.	5 55	5 45
Pon.	28 Većesl. k.	♏	16 Jevrem	5 56	5 43
Utor.	29 Miholj a.	♏	17 Sifija	5 58	5 41
Srid.	30 Jeronim	♏	18 Jevmen	5 59	5 39

Tečaj i mine miseca.

☾ Nov misec 7., u 2 s. 59 č. posli p.; sa neprijatnim vremenom.

☽ Prva četvrt 14., u 5 s. 26 č. zajutra; sa vedrim, prominljivim i hladnim danima.

☾ Pun misec 21., u 0 s. 6 č. noćom; vrijeme tiho, danju još toplo.

☽ Posljednja četvrt 30., u 3 s. 15 č. noću: sa hladn. vrim.

Duljina dana 1.: 13 s. 19 č. U rujnu pada dan za 1 s. 39 č.

Vrime po izkustvu.

Lipo će vrime biti: Ako se na početku miseca mnogo letećih zvizda pokazuje. Ako ne pada rosa; ili ako se u brzo osuši. Ako su noći neobično hladne. Ako sunce lipo čisto zapada. Kad se mlični put jasno vidi. Zlo vrime će biti: Ako se golubovi kupaju i kasno kući lete. Ako ne pada rosa, ili naglo izćezne.

Listopad

ima 31 dana.

Oktober

ima 31 dana.

Dani	Za katolike	☉	Za grčko istočne	S. izl.	S. z.
Čet.	1 Remigije	☉	19 Trof., T.	6 1	5 37
Pet.	2 Leodegar	☉	20 Jevstak	6 3	5 35
Sub.	3 Kandid	☉	21 Konrad	6 4	5 33
40) O kraljevskoj svadbi. Mate 22.					
Ned.	4 D19 Sv. krun.	☉	22 F19 Fok.	6 6	5 31
Pon.	5 Placid	☉	23 Z. Jev. k.	6 7	5 29
Utor.	6 Bruno	☉	24 Tekla	6 9	5 27
Srid.	7 Justina	☉	25 Jevros.	6 10	5 25
Čet.	8 Brigita	☉	26 Jov. Ap.	6 11	5 23
Pet.	9 Dionis. m.	☉	27 Kondrat	6 12	5 21
Sub.	10 Franjo B.	☉	28 Kariton	6 13	5 20
41) O bolestnom sinu kralja. Ivan 4.					
Ned.	11 D20 Filo.	☉	29 F20 Kir.	6 15	5 18
Pon.	12 Makso b.	☉	30 Gerg. p.	6 17	5 16
Utor.	13 Koloman	☉	1 B. a. Pokr.	6 18	5 14
Srid.	14 Kalistus	☉	2 Kiprian	6 19	5 12
Čet.	15 Terezija	☉	3 Dion. A.	6 21	5 10
Pet.	16 Galos ap.	☉	4 Hieron.	6 22	5 9
Sub.	17 Hedvig	☉	5 Karitin	6 24	5 7
42) O računu kraljevom. Mate 18.					
Ned.	18 D21 Luk.	☉	6 F21 T. a.	6 26	5 5
Pon.	19 Ferdo	☉	7 Sergije	6 27	5 3
Utor.	20 Vendelin	☉	8 Pelagia	6 28	5 2
Srid.	21 Uršula	☉	9 Jak. ap.	6 30	5 1
Čet.	22 Kordula	☉	10 Evlamp.	6 31	4 59
Pet.	23 Ivan Kap.	☉	11 Filip ap.	6 32	4 57
Sub.	24 Rafael	☉	12 Prop. T.	6 44	4 56
43) Dajte caru carevo, a Bogu božje. Mate 22.					
Ned.	25 D22 Kris.	☉	13 F22 Kar.	6 35	4 54
Pon.	26 Dimitrija	☉	14 Sv. Paras	6 37	4 52
Utor.	27 Sabina	☉	15 Jefvimij.	6 39	4 50
Srid.	28 Sim. i Jud.	☉	16 Longin	6 40	4 48
Čet.	29 Zenobije	☉	17 Osija pr.	6 42	4 46
Pet.	30 Kalasanc.	☉	18 Luka ev.	6 43	4 44
Sub.	31 Vukol †	☉	19 Joel pr.	6 45	4 42

Tečaj i mine miseca.

☉ Mladi misec 6., u 11 s. 35 č. noću; najpre prominljivo, posli prijatno.

☾ Prva četvrt 13., u 4 s. 4 č. posle podne; većinom oblačno, zajutra burno.

☽ Pun misec 21., u 5 s. 34 č. posli podne; neprijatno i samo pri kraju vedro vrime.

☉ Poslidnja četvrt 29., u 4 s. 37 č. posle podne; vrime je danjom lipo, zajutra hladno.

Duljina dana 1. 11 s. 36 č. U listopadu pada dan za 1 s. i 39 č.

Vrime po izkustvu.

Mlako će vrime biti: Ako drveće u jesen po drugi put cvata. Ako su šiške oko Miholja prazne ili vodene. Ako su ptice u jesen mršave. Ako oko Miholja mnogo kiše pada, i vitrovi s juga ili jugozapada pušu. — Ranu zimu pokazuje: Ako mravi u srpnju svoje hrpe ranije prave nego inače.

Dano	Dnevne biliške	Prihod		Izdatak	
		frt.	n.	frt.	n.

zkvh.org.rs

Studení

ima 30 dan.

November

ima 30 dan.

Dani	Za katolike	☉	Za grčko-istočne	S. izl.	S z.
44) O kéeri stotnikovoj. Mate 9.					
Ned.	1 D23 Svi Sveti	☉	20 F23 Art.	6 46	4 41
Pon.	2 Dušni d.	☉	21 Ilarion	6 48	4 39
Utor.	3 Viktor	☉	22 Averkije	6 49	4 38
Srid.	4 Karlo Bor.	☉	23 Jakoba	6 51	4 37
Čet.	5 Mirko	☉	24 Areta m.	6 62	4 36
Pet.	6 Leonard	☉	25 Marcij	6 54	4 35
Sub.	7 Engelbert	☉	26 Dimitri	6 55	4 33
45) O ladjici Isusovoj. Mate 8.					
Ned.	8 D24 Zag. BDM.	☉	27 F24 Nes.	6 56	4 31
Pon.	9 Teodor	☉	28 Arsenije	6 57	4 29
Utor.	10 Andrija	☉	29 Ananas	6 59	4 28
Srid.	11 Martin b.	☉	30 Milutin	7 0	4 26
Čet.	12 Emilia	☉	31 Stahije	7 2	4 25
Pet.	13 Stanislav	☉	1 Studeni	7 4	4 24
Sub.	14 Serapion	☉	2 Akindin	7 6	4 23
46) O dobrom simenu. Mate 13.					
Ned.	15 D25 Lav.	☉	3 F25 Acc.	7 8	4 22
Pon.	16 Edmund	☉	4 Ivan A.	7 10	4 21
Utor.	17 Grgur	☉	5 Galakt.	7 12	4 20
Srid.	18 Evgen	☉	6 Pavao b.	7 13	4 19
Čet.	19 Jelisava	☉	7 33 muč.	7 14	4 18
Pet.	20 Felix V.	☉	8 Mih. arh.	7 15	4 17
Sub.	21 Por. Mar.	☉	9 Onesif	7 17	4 16
47) O grozovitosti skrajnje propasti. Mate 24.					
Ned.	22 D26 Cecil	☉	10 F26 Era.	7 19	4 15
Pon.	23 Klemens	☉	11 Minas	7 20	4 14
Utor.	24 Hrisogon	☉	12 Ivan P.	7 21	4 13
Srid.	25 Katalin	☉	13 Ivan zl.	7 22	4 12
Čet.	26 Konrad	☉	14 Filip ap.	7 23	4 12
Pet.	27 Akucij	☉	15 Gurije	7 25	4 11
Sub.	28 Sosten	☉	16 Mateje H.	7 27	4 10
48) Bit će znamenja na nebu. Luka 21.					
Ned.	29 D1 Advent	☉	17 D27 Gri.	7 28	4 10
Pon.	30 Andrij. a.	☉	18 Plat. i. R.	7 29	4 9

Tečaj i mine miseca.

☉ Nov misec 5., u 8 s. 44 č. zajutra; vrime oblačno, mlogo vitra zajutra mraz, danju umireno hladno.

☾ Prva četvrt 12., u 6 s. 35 č. zajutro; maglovito, zatim blago vr., najposli kiša i snig.

☾ Pun misec 20., u 11 s. 41 č. prija p.; većinom hladnim, oblačnim danima, zajutra mraz, posli snig.

☾ Poslidnja četvrt 28., u 4 s. 0 č. zajutra; maglovito, blago najposli hladno vrime

Duljina dana 1.: 9 s. 55 č. U studenu pada dan za 1 s. i 15 č.

Vrime po izkustvu.

Duga kruta zima slidi: Ako je srpanj topliji od kolovoza, studeni hladan, i ako su u drugoj polovici studena bile jugozapadne bure. Ako su ptice u jesen debele. Ako je mnogo hmelja, žira i mnogo voća s košticom rodilo. Ako je studeni suh; i ako je oko Miholja mirno vrime.

Prosinac

ima 31 dana.

December

ima 31 dana.

Dani	Za katolike	☉	Za grčko-istočne	S. izl	S. z.
Utor.	1 Eligije	♄	19 Abdija	7 30	4 9
Srid.	2 Aurelija	♄	20 Grigorij.	7 31	4 8
Čet.	3 Franjo Ž.	♄	21 Uv. Bog.	7 32	4 8
Pet.	4 Barbara	♄	22 Philem.	7 33	4 8
Sub.	5 Sava op.	♄	23 Amfil	7 34	4 8
49) Kada je Ivan u tamnici bio. Mate 11.					
Ned.	6 D2 Advent	♄	24 F28 Kat	7 35	4 7
Pon.	7 Ambroz	♄	25 Kliment	7 36	4 7
Utor.	8 Zač. bl. D.	♄	26 Alimpije	7 37	4 7
Srid.	9 Leokadia	♄	27 Jakob P.	7 38	4 6
Čet.	10 Judita	♄	28 Stjepan	7 39	4 6
Pet.	11 Damaso	♄	29 Param.	7 40	4 6
Sub.	12 Maksent	♄	30 Andr. a.	7 41	4 6
50) O svejedočanstvu Ivana. Ivan I.					
Ned.	13 D3 Advent	♄	1 F29 Pros.	7 42	4 6
Pon.	14 Spiridion	♄	2 Avakuk.	7 43	4 5
Utor.	15 Ireneo	♄	3 Sofonia	7 44	4 5
Srid.	16 Kvatri †	♄	4 Barbara	7 45	4 5
Čet.	17 Lazar	♄	5 Sava	7 46	4 5
Pet.	18 Gracijan †	♄	6 Nikolad.	7 47	4 5
Sub.	19 Nemesij. †	♄	7 Ambrozija	7 48	4 6
51) U 15. godini vladanja cara Tiberija. Luka 3.					
Ned.	20 D4 Advent	♄	8 F30 Pat.	7 47	4 6
Pon.	21 Toma a.	♄	9 Z. B. D. M.	7 48	4 7
Utor.	22 Zeno	♄	10 Mena	7 49	4 7
Srid.	23 Viktorija	♄	11 Danil. S.	7 50	4 7
Čet.	24 Ad. i. Ev. †	♄	12 Špiridio	7 51	4 8
Pet.	25 Božić	♄	13 Aurent.	7 52	4 9
Sub.	26 Stipan pr. m.	♄	14 Tireus	7 53	4 9
52) Josip i Mariji čudeše se. Luka 2.					
Pon.	27 D Ivan ev.	♄	15 F31 Ele.	7 50	4 10
Utor.	28 Nev. dječ.	♄	16 Ag. j. p.	7 51	4 11
Srid.	29 Toma b.	♄	17 Danilo p.	7 52	4 12
Čet.	30 David kr.	♄	18 Sevast.	7 53	4 13
Pet.	31 Silvest. p.	♄	19 Bonifaci	7 54	4 14

Tečaj i mine miseca.

☉ Nov misec 4., u 7 s. 7 č. u večje, vrime prominlivo, pomalo vitrovito, mraz,

☾ Prva četvrt 12., u 1 s. 46 č. noću; većinom magloviti, vitroviti dani, međutim i kiše i sniga.

● Pun misec 20.. u 5 s. 22 č. zajutra; većinom magla, vitar zatim kiša i snig.

☾ Poslidnja četvrt 27., u 1 s. 25 č. posli podne; zajutra i u večje magla, hladan vitar, vijavica, posli blago vrime.

Duljina dana 1.: 8 s. 39 č.

U prosincu pada dan do 24 za 21 č., a od 24 raste za 5 časakah.

Vrime po izkustvu.

Ako je na početku i na kraju prosinca, i cio misec sičanj mlako vrime, traje zima do kraja ožujka. Ako je do Božića nepristano zima, onda obično popusti. Hladan prosinac obećaje rano proljće i dobru godinu.

Dano	Dnevne biliške	Prihod		Izdatak	
		frt.	n.	frt.	n.

zkvhn.org.rs

Statistika austro-ugarske monarkije.

Obsiže 676 658 km., a ima po popisu žiteljstva od god. 1890. 42,695.000 stanovnika.

	Z e m l j e	Sa Austrijom sjedinjena od god.	Zastava	Površ. km. ²	Stanovnika	Glavni grad ima stanovnika
Kr. ug. kruna	Donja Austr. Gornja Austr.	Matica 985. 1156., Insko okružje 1779.	Modro-zlat. Črv.-zlat.- bijele	19.853	651.799	Beč 1,364.548
	Solnograd	1805	Zl.-crv.-bijel.	7.162	173.570	Linac 47.687
	Štajerska	1192	Bijelo-zeleno	22.449	1,273.597	Solnograd 27.244
	Koruška	1335	Crv.-zl.-bijel.	10.322	361.730	Gradac 112.069
	Kranjska	1230	Bijelo-modro	9.966	498.243	Celovac 19.747
	Trst	1382	Zlatno-crv.- bijelo-erno	95	157.844	Ljubljana 30.00 Trst 145.018
	Gorica i Gradiška	1500	Modro-zlat.	2.927	221.084	Gorica 21.920
	Istra	1844	Md.-crv.-zl.	4.951	317.006	Poreč 3.126
	Tirol	1363	Bijelo-erveno	26.690	812.157	Insbruk 35.809
	Vorarlberg	1363	Bijelo-erveno	2.609	107.373	Bregenz 8.737
	Česka	1520	Bijelo-erveno	51.967	5'860.819	Prag 310.822
	Moravska	1526	Zl.-crv.-md.	22.230	2,276.407	Brno 94.650
	Šleska	1663	Zlatno-erno	5.153	605.475	Opava
	Galicija	1772	Modro-crv. zlatno	78.532	6,607.907	Lavov 126.746
	Bukovina	1776	Modro-crv.	10.455	646.671	Černovica 54.746
	Dalmacija.	1814	Modro-zlat Bielo modra	12.863	527.101	Zadar 12.861
	Ugarska	1526	Crveno-bijelo zeleno	282.803	15,241.614	Budim-Pešta 510.993.
	Hrvatska i Slavonija Rijeka	1526	Crv.-bijelo.-m.	42.499 20	2.183.590 30.337	Subotica 75.000. Zagreb 42.000 Rieka 29.493.
	Bosna i Her- cegovina	1471	Crv.-bijelo-m.	51.102	1,404.000	Sarajevo 29.260

Nebeski znaci.

Broj	I m e	Znak	Broj	I m e	Znak	Broj	I m e	Znak
1	Ovan		5	Lav		9	Strilac	
2	Bik		6	Divojka		10	Jarac	
3	Blizanci		7	Vaga		11	Poljvac	
4	Rak		8	Škorpija		12	Ribe	

Statistički pregled svih evropskih država.

Ime zemlje	Površma u □ klm.	Sta- novništvo	Dinastija Vladar	Vladavina	Glavni grad, broj stanovnika	Zastava državna
Austro- Ugarska	676.658	42,695.000	Habsburško-Lotar. Fran. Jos. I.* 18/8 1830.	ust. mon.	Beč: 1.364.548	Crno-žuta
Liechtenstein	159	9.434	Ivan II. * 1840.	ust. mon.	Budimpešta: 510.993	crv.-bijel.-zel.
Belgija	29.457	6,193.798	Srsko-Coburška	ust. mon.	Vaduz: 1.139	Žuto-crvena
Danska	38.279	2,298.367	Leopold II., * 9/4 1895 Crist IX. * s/4 1818.	ust. mon.	Bruxelles: 482.000	Crno-zlat-crv.
Njemačka	540.598	49,481.159	Hohenzollerska	ust. mon.	Kjöbenhavn: 357.719	Crv-bijel.-crv.
Luxemburg	2.587	211.088	Wilhelm II. * 27/1859 Adolf * 1817.	ust. mon.	Berlin: 1,578.794	Crv-bijelo-crv
Francuska	536.572	38.872.426	Predsj. F. Faure	republika.	Luxemburg: 18.187	Crv.-bijel-mod
Monaco	2	13.304	Albert I. * 1348.	abs. mon.	Paris: 2,447.958	bijela
Grčka	65.118	2,217.208	Danska	ust. mon.	Mónaco: 3.292.	Crv.-bijela
Velika Britanija	314.651	38,483.955	Gjuro I. * 24/10 1845.	ust. mon.	Atena: 107846	Bijelo-modr
Italija	269.220	30.947.306	Hanoveranska	ust. mon.	London: 5,656.909	Crv-žuto-mod.
San Marino	86	8.200	Victoria, * 4/5 1819. Savojska	republika	Roma: 440 000	Crv.-bijel-zel.
Crnogora	9.030	236.000	Humbert I. * 14/3 1844. Fattori i Iramini	abs. mon.	Marino: 1.600	Modro-bijela
Nizozemska	34.000	4,668.596	Nikola I., * 7/10 1841. Oranska	ust. mon.	Cetinje: 1.200	Crveno-bijela
Portugalska	92.575	4,708.178	Wilh. II., * 19/2 1817. Braganza	ust. mon.	Amsterdam: 437.892	Crv-bijel-mod
Rumunjska	131.047	5,038.000	Karlo II., * 20/4 1839 Hohenzollerska	ust. mon.	Bucuresci: 221.000	Bijelo modra
Eyr. Ruska	5,427.123	100,395.209	Karlo I., * 20/4 1839. Romanov	abs. mon.	St. Peterburg: 1,035.439	Mod.-žuto-crv.
Švedska	450.574	4,806.865	Nikola II.	ust. mon.	Stocholm: 252.574	Crno-crv-bijel
Norveška	322.305	1,988.674	Bernadotte Oskar II., * 21/1 1826.	ust. mon.	Christiania: 151239	Modro-zlatna
Švajcarska	41.419	2,934.057	Emil Frey, predsj. Obrenović	republika	Bern: 47.620	Crv-bijel-mod.
Srbija	48.586	2,162.759	Aleks. I. * 14/4 1876.	ust. mon.	Beograd: 34.249	Crveno-bijelo
Spanjolska	498.066	17.247.738	Bourbonska Alf. XIII., * 17/5 1886.	ust. mon.	Madrid: 470.283	M.-crv.-bijela.
Andora	452	6.000	A. Molus	republika.	Andora: 600	Crveno-žuta
Turska	173.821	4,373.480	Abdul Hamid II. 2/9 1842.	abs. mon.	Carigrad: 863.5	—
Bugarska	102.872	3,154.000	Ferdinand	vaz-knž.	Sofija:	Crveno-zelena

Carska i kraljevska porodica.

FRANJO JOSIP I. car austrijski, apoštolski kralj ugarski, kralj česki, dalmatinski hrvatski i slavonski itd. itd. rodio se 12. kolovoza 1830, postao vladalac 2. prosinca 1848, oženio se 24. travnja 1854 god. s

Caricom i kraljicom ELISABETOM vojvodinjom bavarskom rođj. 24. prosinca 1837.

D i c a k r a l j e v a :

1. Nadvojvodinja GISELA rođj. 12. srpnja 1856. udata za vojvodu bavarskoga Leopolda.

2. Nadvojvoda RUDOLF cesarević i kraljević rođen 21. kolovoza 1859, oženi se 10. svibnja 1881. belgijskom kraljevnom Žtefanijom. Njima se 2. rujna 1883. rodi kći, nadv. Elisabeta, umro je 30. siječnja 1889.

3. Nadvojvodinja MARIJA VALERIJA rođjena 22. travnja 1868. Vinčana 31. srpnja 1890. g. sa nadvojvodom Franjom Salvatorom.

B r a ć a k r a l j e v a :

1. Nadvojvoda KARLO LUDOVİK rođen 1833; prva mu žena Margita † 1858; od druge žene Marije Anuncijate † 1874. dica: a) Nadv. FRANJO rođen 1863; b) Nadv. OTON rođen 1865; c) Nadv. FERDINAND rođen 1868; d) Nadv. MARGARITA rođjena 1870. Treća žena: Nadv. Marija Teresija rođjena 1855. kći infanta portugalskog Dom Miguela; kći im: MARIJA ANUNCIJATA rođjena 1876.

2. Nadvojvoda LUDVIK VIKTOR rođen 1842.

Nevista kraljeva: Nadv. SAROLTA MARIJA rođjena 1840. kći kralja belgijskog, udova Maksimilijana I. cara Mexičkoga † 1867.

Prastrieci kraljevi i potomci njihovi:

I. KARLO † 1874. Dica njegova: Nadv. Albrecht † c. kr. fedlmaršal, rođen 1817. udovac. Kći mu: Nadv. Marija Teresija rođjena 1835. udata za vojvodu württenberškoga Filipa. 2. Nadv. Karlo Ferdinando † 1874. udova mu Nadv. Elisabeta rođjena 1831, kći pokojnog palatina nadv. Josipa, dica im: a) Nadv. Friderik rođen 1856. b) Nadv. Marija rođjena 1858. c) Nadv. Karlo rođen 1860, d) Nadv. Eugenije rođen 1893. 3. Nadv. Vilhelmo veliki meštar nimačkoga reda, rođen 1827.

II. Nadv. JOSIP, palatin ugarski † 1874. Sin njegov Nadvojv. Josip, zapovidnik ugarskoga i hrvatskoga domobranstva, rođen 1833., žena mu: Nadv. Marija rođjena 1846, kći princea sasko-koburg-gotskoga; dica im: a) Marija rođj. 1867; b) Margarita Klementina rođj. 1870; c) Nadv. Josip rođj. 1872; d) Nadv. Ladislav, rođen 1875 † 1895.

III. Nadv. RAJNER † 1853. Dica njegova: 1. Nadv. Leopoldo rođen 1823. 2. Nadv. Ernest rođj. 1824. 3. Nadv. Sigismundo rođen 1826. 4. Nadv. Rajner rođj. 1827; žena mu: Nadv. Marija Karolina rođj. 1825, kći pok. nadv. Karla Ludvika 5. Nadv. Henrik rođj. 1828.

Stogodišnje gatanje za godinu 1896.

Hvala Bogu! tu je opet zгода
 Služit srići milog mojeg roda
 Bunjevačke i sokačke krvi
 Što no slavnim jugom našim vrvi.
 Oj Rode moj! da si sto put zdravo!
 Koji ljubiš još *narodno pravo*,
Pravo — velim — *majčina jezika*,
 Jer ti je on i ponos i dika.

Jer je vridan da se snjim dičimo
 I na svaku ruku ponosimo. — —
 Da je jezik — ma koji na svitu,
 Pritrpio toli silnu huđu
 Kao što je *blagi naš* slavenski
 Davno bi ga nestalo na zemlji.

No, al nek je Vičnom Otcu Slava!
 Još imade silnobrojni glava,
 U kojima još taj jezik živi,
 Kojemu se pravdoljubac divi.
 Tim jezikom hoću da Ti pričam
 I na dobre opomene sićam,
 Koje će Vam mila nam *Danica*
 — Ta poznata i dobra sestrica —
 U nidrima svojima poneti
 I u kuće svog roda odneti.
 Slušaj dakle ljubljani moj rode!
 Kakve ću ti kazivati zgone.

Od kako se Spas svita rodio,
 Osamnajst se vika izbrojilo,
 Povrh toga ovu — sad tečeću
 Biližimo devetdeset šestu.
 Kod prastarih običaj je bio,
 Da j' vladanje godinom prišio
 Kojoj goder zvizdi vladalici,
 Što no spada u red sedmorici.

Po tom redu *ovo je godina*,
 Kad *Jupitra* ide vladavina
 On biaše Bog nad bogovima,
 Razpolago munjom, gromovima . . .
 Danas o njem pišu da je zvizda
 Što na nebu žutim sjajem titra,
 Imajući četiri miseca
 S kojima se vrta oko sunca;
 Obidje ga za dvanajst godina,
 A njoj pako devet sati triba
 Okol sebe da s' može okrenit
 Te jedan dan i noć za se spremit,

Nit kršćanluk danas već poznad
 Da bi bilo koje druge vlade,
 Osim one Svevičnoga Otea
 Neba-zemlje i sveg svita stvorca,
 Koj' jedini sa svitom upravlja
 I putove svih zvizda izpravlja. — —
 No rad starog ipak zabavljanja
 O Jupitru evo vam gatanja,

* * *

Godina će prilična nam biti,
 Ak' i neće u svem ugoditi,
 Više mokra nego li će sušna
 Al sbog zime svaćim zakašnjena
 Ridko j' sušno Jupitrovo lito,
 A tad bude, borme skupo žito —
 I to onda ponajviše biva
 Kad sprolića sunce pomrčiva.

Proliće je sve do Svibnja mrzlo
 Sridom kojeg biti će i toplo,
 No na koncu opet ladno, mokro;
 Ne daj Bože, dab' mraz knami dopro

I lito je iz početka ladno
 No kasnije biti će prijatno,
 Pa će nam se uz topla vrmena
 Pojavljati često grmljavina.

Jesen biva sasvim kišovita
 S tog — naravno — škodna, kalovita

Zima biva izprva studena
 Mlogim snigom već prva odurna,
 No na kraju blažja će postati,
 Prem će mlogi vetrovi duvati.

Usivi će borme slabi biti
 Samo *ječam* dobro će roditi;
 A *trave* će uspivati lipo
 Nu triba ji sačuvat marljivo,
 Jer dva lita što za tim nastanu
 Slabo će nam rodit pićnu hranu.
Konoplja, lan, kratke će ostati
 Al prediva izvrstno će dati.
 Na usive *ovce* ne tirajmo,
 Toga litos, triba da s' čuvamo.
 A u jesen za *vrmena sijmo*,
 Bolje *rano*, neg da *ukasimo*.
Voća, neće bit gotovo ništa,
 Neće tribat plest mu kotaricâ.

Ni *vinu* se nemožemo nadati,
 Malo će se i njega nabrati —
 I to malo, bit će kiselica
 Pa nam neće baš veselit srea.
 Ali zato nemoj zapustiti
 Vinograda svog zanemariti,
 Dojti će bo i bolje godine,
 Jer obilne dat će ti plodine.
Vitrová će bit dosta sveg lita
 I *kišom* će biti zemlja sita,
Grmljavine takodjer dovoljno
 No valjda nam neće bit zlovoljno.
 Pošto najveć ladno vrime vlada,
 Malo će bit kojekakog *gada*,
 No u jesen *miš* će se nasporit :
 Blago mačkam! imat će šta lovit
 U sridnju će ruku biti *ribe*,

Te koj kako namirit potrebe.

* * *

Eto tako o litu se gata
 Koje nam je stupilo na vrata.
 Ali Braćo! jošte jednu čujte :
 Tom gatanju slipo ne virujte ;
 Jer do danas još se nije našo
 Koj' bi štogod sigurnog iznašo,
 Po čemu bi tajne odkrit znao
 I budućnost pravo pokazao.
 Svako samo zgadja i nagadja,
 Možda kadšto štogod i pogadja :
 Ali tko se za tima povodi
Ridko dobra, često zla — nahodi.
Rode mili! da si mi sad Zdravo!
Bog Te vičnji svagda milovao!

ČESTITKA.

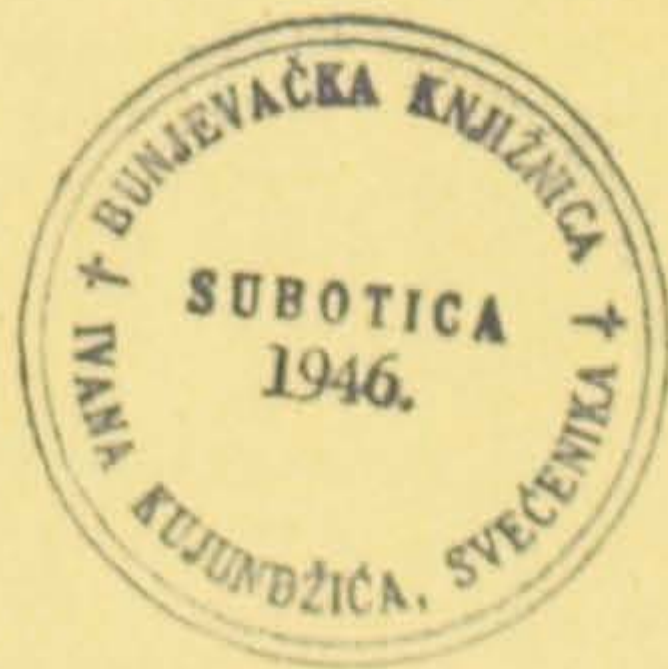
Čestitam ti rode novo lito :
 Bog Ti dao da to bude srićno !
 Zdravo da ste roda starešine
 A na radost svoje omladine.

Majke vaše sve veselo bile,
 Virnu mladež sebi odhranile.
 Ti mladeži slušaj starešine
 Štuj i ljubi roditeljsko ime.

Devetdeset i šesta godina
 Od svačeg Vam zadosta rodila,
 Da potrebe ni u čem ne znate
 Već šta triba da svašta imate :

Žita, vina i debelih svinja,
 Uz to mož vam biti kuća mirna ;
 Mir i sloga nek vlada med nama,
 Gospodin Bog nek je navik s nama.

STANIŠA

zkvhn.org.rs

Otvoreno pismo rodu bunjevačkom i šokačkom.

Mile rode !

Godine 1686-te kada je kršćanska vojska Budim grad od Turaka — gdi su 145 godina vladali — jurišom priotela, tursku vojsku gonila i iz zemlje tirala. — onda su bunjevci, koji nisu hteli i mogli *Isusovu Svetu Viru ostaviti* i tursku primiti — na razaslane pozive-proglase, — vodjah pobjedničke kršćanske vojske, izpod turskog iga i jarma, *pod obranu Svetoga Križa-* prišli svojim osloboditeljima, sa pokretnim dobrom i imanjem svojim.

A šokeci ovde od pamtivika žive na slavu Božiju i korist domovine naše !

Iste: 1686-te godine u jesen, kad je i grad Segedin priosvojen bio, prastari bunjevci su naselili ovde pusto mesto „Zabatka“ zvano.*)

I tako su — sa srodnicima svojim, koji su se ovde u tadašnjim pustošima skrivali, položili temelj novoj naselbini pod turskom vladom opustošene rav-

ne Bačke i donjeg kraja domovine naše.

Onda je odahnulo Svećenicima, koji su sa opasnošćom života svoga, kradom, priobučeni općili sa virnicima svojim.

Tada su Turci s ove strane Tise u Titelu i otud u Kanjiži, Senti i Palanki bili; te tako su pradiđovi bunjevački odmah morali od turskog nasilja i navale svoju novu postojbinu, porodicu, život i imanje svoje, *s oružjem — danjom i noćom 9-et godina braniti i čuvati*, a kao oružani krajišnici-graničari su 57-am godina (1686 — 1743) *kršćanstvo, domovinu, visoki Pristol i državu protiv unutarnji i spoljašnji neprijateljah, prolivanjem krvi svoje, virno, hrabro i viteški branili i čuvali !*

„Az nem lehet, hogy annyisziv hijába onta vért! . . .“

Zato su pradiđovi bunjevački u nagradu dobili 12 veliki pustara, čemu varoš Subotica zahvaljuje sadanju veličinu, obilnost i veliku budućnost svoju

*) U gjöngjöškom samostanu zabilježeno je: da su bunjevce amo 17-est redovnika doveli, koji su se u samostane svoje vratili. A Angjeo-Angelus Šarčević je ovde godinu dana, po naredbi Gjöngjöškog Provinciala, ostao. Pa kad je narod, pošto ovde medju močarima, ritovima nisu mista našli, u Segedinu nastanio i virnike svoje pridao tamošnjim franjevačkim redovnicima a on se po savitu reda u Samostan postojbine svoje vratio.

Iz Segedina se narod naš amo vraćao i podolazio, ali je u tamošnjoj Crkvi franjevačkoj koncem prošastog stolića još bunjevačka propovid-pridika bila.

A sada zauzeti protivnici, naši, koji u zanešenosti svojoj nerazumu, sumnjaju i preziru težnju našu za životom jezika našega, došljaci i useljenici od 50-ti godina, koji neznaju postanak varoši Subotice, slavnu i dičnu prošlost i velike zasluge naroda bunjevačkog — pod izlikom hrgjavo svaćenog domoljublja, u pritiranosti svojoj namiravaju živalj i jezik bunjevački i šokački stamaniti.

Zato su izključili jezik naš iz škula iz javnog života. Srde se akoga moraju slušati.

Jer znaju da *Narod u jezik u živi!*

Uzmi mi jezik, uzeo si mi dar Božiji poreklo, prosvitu, um i razum moj!

Jezik je Narodu najveća dragocinost, Svetinja!

(Izvolite pročitati priloženo pismo Pridsidniku bunjevačke Kasine).

U njemu opisanoj nevolji, nemogu pomoći uzdisanja već obavišćen narod, svistni i neodvisni birači, njevi zastupnici općinari, prvaci, pridnjaci i vodje naroda bunjevačkog i šokačkog.

Ovima valja kod visoke vlade zemaljske zahtivati, iskati i potraživati, da se ono što je zakonom određeno u našim školama i oblastima našima oživotvori!

Ovo valja pri izborima da bunjevački i šokački birači zahtivaju od općinarah i na ovo triba obvezati sa svečanim obećanjem

zastupnike naše na zemaljskom saboru . . .

A crkveni i svitovni *Dostojnici, Načelnici i Poglavari*, roda bunjevačkog i šokačkog *Bogu i narodu su svome dužni Visoku Vladu obavistiti, i uviriti, da smo mi virni zaslužni domorodci i naša težnja za umnim životom našim, za knjigom našom, za školom našom* i književnost jezika našega nije i nemože biti upravljena protivu magjarstva. To je zlohorna potvora naši neprijateljah. Magjare je dragi Bog tako nadario, da im u domovini niko nahuditi nemože, i da izobražene domorodce nemagjarskog jezika sobstvena korist i gragjanski odnošaj upućuje zemaljski jezik magjarski znati i naučiti.

*

U ime Božije, pouzdanjem u pravdu i pravednost, odlučno, odvažno dilujmo!

Naprid! Dostojnici, Načelnici, Poglavari!

Naprid! Svećenici, i učeni Sinovi!

Sterite krila te poletite i vi mladi Sokolovi roda našega!

Naprid! Pridsidnici i članovi školskih stolicah!

Naprid! Potomeci slavni i dični bunjevački Delija i Vitezova! Sučići, Vidakovići, Kaići, Vujevići, Mandići, Ivankovići, Stanići, Knezije, Alage; Piukovići, Pilasanovići, Latinovići, Parčetići, Srilići, Fratrići; Gjelmiši, Antu-

novići, Guganovići, Šiškovići, Tomašići, Orečići, Lučići, Manići, Ivanići, Vojnić. Vukovići, Kopunovići, Milašini i ostali plemići porekla i roda bunjevačkog i šokačkog.

Razvite barjake slavnih Vaši pradiđova!

Vodite rod i narod Vaš na umnom i prosvitnom polju tako hrabro, kao što su vaši dični Pradiđovi vodili rod svoj na bojnome polju!

Naprid! Pridstavnici i Općinari!

Hajd naprid! Odbore slavne bunjevačke Kasine! Da vidimo ko nam je brat i dobru rad!..

Ustaj! Ustaj slatka bunjevačka

i šokačke Nane! probudi sinke na sve strane!

* *

Moj je život na zalazu.

Ovo je ispovid moga čvrstog uvirenja!

Ovo je moje posljednje slovo, moja posljednja rič!

Hoće li naći odziva, kod ljubljenog roda i naroda moga? Ili će biti glas vapijućega u pustinji?

Od toga će zavisiti: hoću li u duhu mom oživiti, ili od tuge leći pa umriti?

Bože jaki! Bože veliki! Bože svemogući! Smiluj se rodu i narodu mome!!!

Ambrozija Boza Šarčević.

Pismo pridsidniku bunjevačke Kasine.

Vrlo poštovani Pridsidniče!

Primate dragovoljno prikazani moj školski Ričnik.

U osnovnim našim školama obustavljena je zakonom određena pouka materinskog jezika.

Dica naša se u početnim školama poučavaju jezikom koji razumiti i svatiti nemogu.

Kakva je pouka i učenje u školama, gdi učitelj jezik svojih učenikah nerazumi ili negovori?

Kakva je tu vižba razuma i govore?

Kakva je tu pouka i učenje

toli nuždnog zemaljskog magjarskog jezika?

To Vama opširnije razlagati nije nužno.

U školama dica naša riči svoje nečuju, te tako sve što u školama uče, čitaju i čuju, u javnom životu jezikom svojim nazvati i razumiti nemogu.

Ovim će načinom sadanji naraštaj bunjevačkih zemljoposidnikah, u znanju i razumivanju priteći, nadmašiti i nadkriliti, njevi arendaši, napolčari, risari, najmenici i nadnaćari. Jer oni imaju svoju Abeciju, Pismenicu,

Svoje školske knjige, svoje škole i učitelje; a u javnom životu, svugdi i o svemu se svojim jezikom iziščivaju, — a mi našim jezikom nigdi i ni o čemu!

Kako će dakle naš narod doznati opće, oblastne i varoške poslove? Kako će moći svoja građanska prava vršiti i građanskoj svojoj dužnosti odgovarati?

Ovoj nevolji i jezičnom nezgodnom odnošaju naroda našega, rad sam sa Ričnikom mojim po mogućnosti pomoći.

U Ričniku je sve ono što se u školama pridaje, uči i poučava našim jezikom ispisano, te tako će učenici bunjevački moći — kad školarenje svršu — u javnom životu, sve što su u školama čuli, čitali i naučili svojim jezikom nazvati, razumiti, i poučne knjige i književnost svoga jezika razumljivo čitati!

Ako razložene povode knjižice moje odobravate, molim Vas preporučite poštovanim članovima, da ponude rodu, prijateljima i poznatima svojim, koji dicu svoju školare.

Poštovani Pridsidniče!

Hoće li narod naš i članovi Kasine naše svatiti i uviditi, važnost, priku nuždu i veliku korist našega jezika u školama i u javnom životu?

Evo braća naša Srbi, imaju svoje škole, svoje školske knjige,

svoje učitelje i učiteljke u varoši i na salaši!

I brižljivi naši sugradjani izraelite čivuti imaju i održavaju svoju sobstvenu školu i učitelje.

A mi *starosidioci* nemamo ni jednog učitelja, ni jedne škole, nijedne školske knjige!...

Svi virni sinovi mile naše domovine dušom i srcem teže za životom svojih jezika.

Svi imaju svoje početne škole, svoje gymnazije i Matice svoje književnosti!...

A za naš jezik, za naše škole, za našu pouku i prosvitu niko se nestara!

To je grišna nemarnost to je propast i taki grijh što do neba vapije!

Hoće li se ganuti u srcu Poglavari Svećenici, učeni Sinovi, Zastupnici, Općinari, prvaci i Vodje naroda našega, te zahtivati, iskati i potraživati, da se u školama našima obavlja zakonom određena pouka materinskim jezikom?

Hoće li zahtivati, i potraživati da se narodu i gradjanstvu našem, naredbe zemaljske vlade i mistne oblasti, varoški poslovi i varoške stvari i našim jezikom oglasivaju?

To bi bio znak i zaloga bolje budućnosti, prosvite i razumnosti ljubljenoga roda i naroda našega!

Bog im je, a duša im je!

Dne 6 lipnja 1895.

Vaš štovatelj

Ambrozija Boza Šarčević

NESUDJENI.

(Šaljiva pripovitka u pismi).

Pokladski su veseli nam dani
Kolo igra u gornjoj mijani,
Cure momci svi igraju složno
Duše svirac što je većma možno.

On ne žali snage a ni pare,
Jer se dade zaslužiti krajcare.
U mijanu kupi se sve selo
Jer izadje to vrime veselo.

Duši Dano ne žali jareta
Mora nestati tvojega tereta!
Evo tebi dvi tri krune nove
Ded zasviraj one stare moje.

Još ću noćas sa svircem se pratit,
Makar sutra moro mlagjan patit.
Kad je onda Dano zasvirao
Mal se bircus nije razorio.

Gazda Joso onda dobro plaća,
Malo malo pa se novca laća
Bocu baca ne žali ni vina
Njega otac jedinkom ga ima.

Bogat jeste koliko mu drago
On ni ušto ne jesapi blago
Samo da mu sreću udesiti
Lipu Maru za sebe dobiti.

A Mara se u kolu sve smije
Gledeć kako Joso tužno pije
Netriba joj Joso a ni blago
Ima ona što joj sreću drago.

Pa baš da je bogat još toliko
I onda bi prid njom bio niko
Ima ona milog gavalira
Tamburaš mu svi poklada svira.

Kome sada sviraju tambure
Toga volu bunjevačke cure
To je iroš da mu nema para
Za to njega voli cura Mara.

Uz tambure njezin iroš idje,
Ko naidje svak mu sputa sidje.
Na jednoj ga krčmar nogi dvori
Boji ga se ko kad vatra gori.

Čim je došo zapovida jako
Nek je vako, ma je na opako
Šta ko želi neka svašta ima
Ja ću platiti iz mog džepa svima

De šavoljom vina vamo nosi
Da pokažem ja tim gazda Josi,
Kako triba gavalirski piti?
Lipa Mara moja mora biti.

A ti Janko sviraj naokolo
Da zavedem to narodno kolo
Deder cure i vi se vaćajte
Nuz tambure malo zaigrajte.

Poklade su sad grijota nije
Za taj poso današnje je vrime
Da veseli svi budemo sada
Sutra valja latiti nam se rada.

Kad sa lati Grgo hireš prvi
Igra kolo sve se zemlja mrviti.
Kud zna onda šnjime gazda Joso
On ne umi taj hireški poso.

A kad vidi jedinak u Nane
Da mu Mara neće biti lane
Od žalosti stotinjarku daje:
Duši Dano sva banga tvoja je.

Ajde sada mene kući prati
Žalosna mi bila moja mati,
Ratos meni cilog mojeg blaga,
Kad mi Mara neće biti draga.

A Dano mu odsvira žalovca
Ne brigaj se dok ti traje novca
Biće cura koliko ti drago
Najskuplje je ovog svita blago.

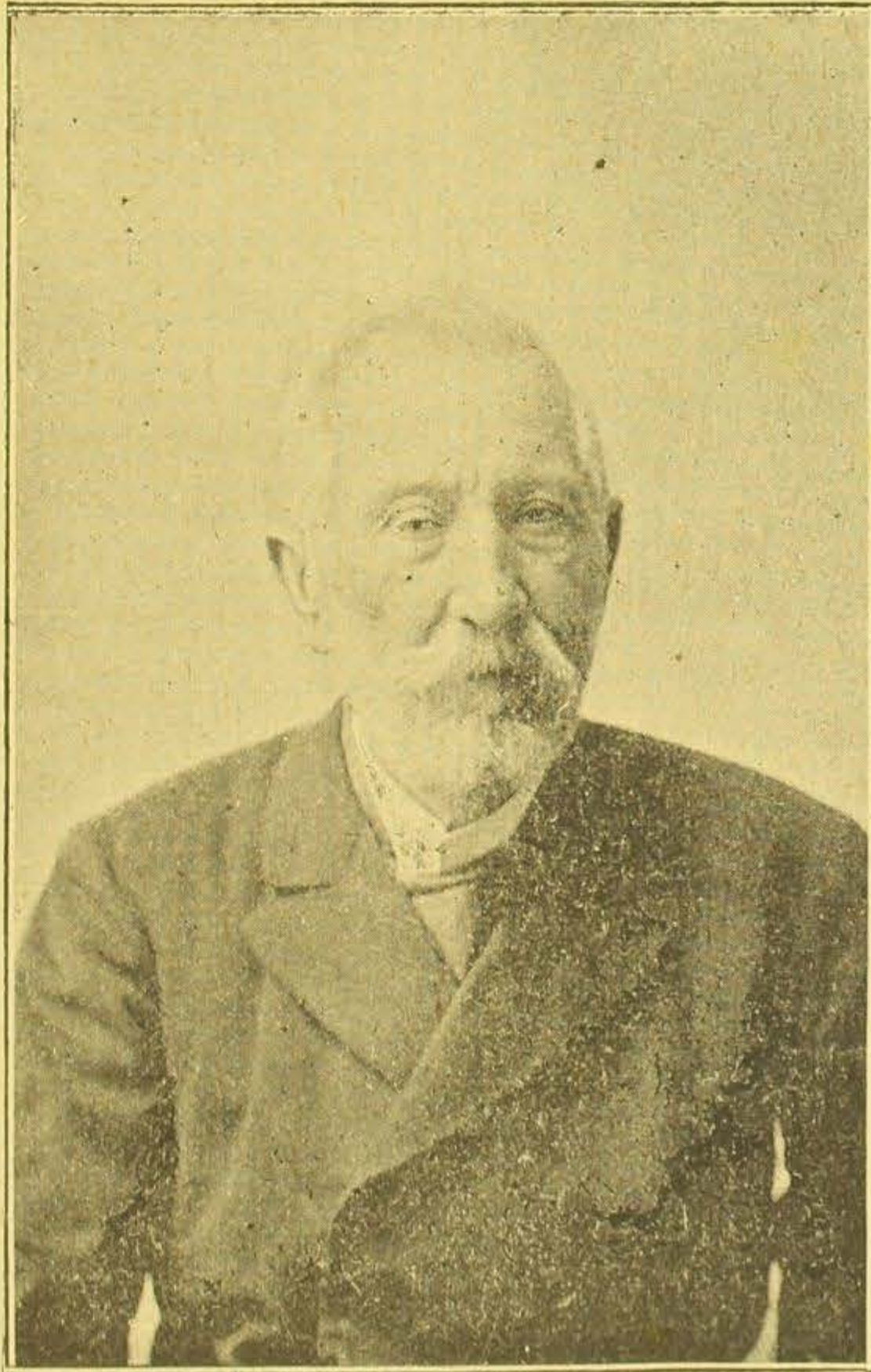
Staniša.

Ambrozia Boza Šarčević.

Dragi rode! Kad pogledaš na čustnu sliku Boze Šarčevića, skini kapu s glave i u duhu pokloni se smirno prid rodoljubivim licem ovoga našeg starešine.

Iza pokojnoga i nezaborav-

ljenoga biskupa i kanonika *Ivana Antunovića*, Boza Šarčević je najviše učinio za Bunjevački i šokački narod. — Još kad je bunjevačka svist spavala, još kad se na bunjevačku prosvitu ni mislilo nije, onda je ujac Boza o svom trošku i nastojanju bunjevačke knjige (osobito ričnike) izdavao. Od početka svoga dilovanja, pa do danas na-

stoji onje da s jedne strane probudi svist kod Bunjevaca i Sokaca, da tako osvišćeni prione za naukom, da se ponose svojim imenom i čuvaju svoja narodna prava; s druge strane nastoji, da nabavisti neprijatelje da, Bunjevci i Sokaci stim, ako traži prava za svoj jezik, i teži za

svojom naobrazbom, nevirgja nikoga, nego igje za tim, da dostigne ono, što drugi narodi uživaju i što svakome narodu po božjem i građanskom zakonu pripada. Njegovo iztrajno dilo-

vanje puno je iskrenosti i odvažnosti. Ujac Boza svakomu u brk kaže, da voli bunjevce i da nije pravo ni dostojno, što je bunjevački jerik iz školah, iz suda i iz javne uprave protu zakonito iztiskan, i što zvaničnici, učitelji, popovi slabo il nikako imaju obzira na bunjevački jezik. I nema prijatelja il neprijatelja za čiju bi volju ujac Boza

od svojih načelah štogod odpnstio.

Ime Boze Šarčevića tisno je skopčano s prvim bunjevačkim pokretom u opće, a napose sa osnivanjem subotičke „Pucke Kasine“ i sada vladajuće stranke *Mamužićah*.

tičkim varoškim pododvitničtvom
kasnije varoškim arkivarstvom
— pismohraniteljstvom.

Stranom radi svojih naroč-
nostnih načelah, a i zbog sla-
boga sluha, morade se Boza
Šarčević i varoškoga zvaničništva
odreći.

Prigodom uregjivanja kr. su-
dovah isko se ujac Boza za-
pisara, a u moljbenici navede
da je diplomirani odvjetnik
kakve je zvanije obnašo. Premd-
subatička gospoda nisu baš
osobitom priporukom Bozina
moljbenicu potkripili i poda-
strli, a ipak ga nadležni krugovi
po nalogu Bozina znanca i prij-
telja ministra *Paulera*, izime-
novaše ne za pisara, nego za
II-og knjigovogju kod grun-
tovice.

Posle smrti ministra *Paulera*
zagovornika Bozina, nepriostad-
našem ujcu drugo, nego odre-
se zvanije i poći u skromnu, a
pokraćenu mirovinu.

1867. godine laća se Boza
Šarčević književnoga posla. Piše
na sve strane i traži borce i pri-
jatelje bunjevštini; al, osim po-
kojnoga Ivana Antunovića, onda-
već kalačkoga kanonika, sve
spavaše. Šarčević i Antunović
dopisuju se u početku magjar-
ski; napokon, upoznav jedan
drugoga, stadoše bunjevački do-

pisivati se, i stvari ozbiljno i sustavno raspravljati i uredjivati.

Prvo Bozino književno dilo bijaše: „z b i r k a m u d r i h i p o u č n i h i z r e k a h“.

Boza Šarčević nikakom društvu nije dao svoje pleme tarmati i svagdi je usto na obranu Bunjevacah. Kad se je jednom prigodom 1868. godine u subotičkoj pospodskoj kasini nikoja gospoda dotiravala s našim ujakom o pitanju i o narodnosnom zakonu, jedan Magjar reče: „*Igazad van Boza! Nem lehet ezt a jó Bunyevác népet sötét-ségben hagyni és előle a kulturát elzárni!*“

Boza Šarčević još i danas se bavi bunjevačkim poslovima i

živo nastoji, da se bunjevački jezik na temelju 1868. zakona u škole i u zvanije uvede. — Žali Bože naš vridni i neutrudivi ujak na toliko izgubi svoj sluh, da se s njime danas samo pismenim načinom može općiti.

Vridno je spomenuti da Boza Šarčević razumie i govori: bunjevački, magjarski, latinski, nimački francuzki.

Dao Bog pa naš poštovani starina što zadovoljnije uživo i naslagjivo se u plodu nastojanja svoga; a naš mladji naraštaj ugledo se u uзор-primer Bozin i njegovim duhom dovoljno pokripljen svojski nastojao oko boljka i napritka Bunjevacah i Šokacah!

M. Mandić.

Žetva i život.

Malo je ljudi upamtilo taku žetvu kao što smo imali prošlog lita. Pune bile njive, puno bilo vlačé, puno zrno, pune šipovke mašine vršaćice, puni džakovi, puni ambarovi i žitne jame. Zadosta ječma, zobi a žita i odviše. Dosta se nabralo u vinogradi pa i kukuruzi su povoljno napunili čardakove. U pravom smislu blagosovljeno!

E a život?!?

Bome sa životom nije tako! Mnogo se nalazi nepouzdanja prema godini. Imamo mnogo gazda, koji su prigodom novča-

njih godina latili se da tugjim novcem rade. Sad bi na otplaćivanje na kamate tribalo novca: a čini se posjednicima da je teško doći do novaca, pošto odveć mnogo žita valja dati za malo novaca. Drugi misle da moraju momčiti i divojčiti i tima bi tribalo novaca, a žao im je poklanjati žito, pa nemaju novaca Dakako život je težak!

U mnogo koječem, pametno nastoje naši posjednici izbeći oskudici ovog vrimena: jedni počimaju svojeručno raditi na novo po salaši, drugi se okanjivaju

na ruku! jedne meće na jednu stranu da ji iznese na vitar sušiti, druge na drugu stranu krije, da ne bi kogod vidio njezino razsulo. Misli se daće ji subašinci, pudaruši! Čutiće one i pomoće joj ako uztribalo.

Izvuče i prigradu svile. Digne pokrivač; digne i gornju suknju. Hoće da ju pribere, ali ona se neda, mrske se slipile, dala se sva suknja, u kalup. Snaša će dalje pridivati suknje reklice, i t. d. Pa da je vidiš kako joj suze teku. Ona bi da gleda ali suzama pripune oči istom naziru. U pameti joj se samo otac vrza kako on sad izplaća skupo tu svilu što se evo već u plišanj dala!

Strah joj srce priuzo. Kome će se potužiti? Nezna šta da radi! Roditeljima će srce pripuknuti od žalosti; a svekrova ju ni razumiti neće. Prigleda daklem svile i kumaše, na novo ih slaže a ono dva-tri komada što su osobito pokvareni, smota, uveže i kad se smrkne ona će kradom do baba Mare, što starežom trguje pa će joj dati da proda. — „Samo ću je na jedno zakleti! Da nikom ne kaže da je to moje bilo. I ako mož, da kudgod na selo proda, da nebi došlo od kudgod prid oči moje Nane!

Dragi rode! Pa zarad tog je vridnost priko mire trositi?! Jeli pametno radi toga sebe kvariti!?

Možebit da će ko reći: nije

tu svaki propo, ko je u svil odivo svoju kćer! Istina! Ali n mogućijima nije bilo u koris uzaludno trošenje. Koji otac može više trošiti na udatbenic svoju, pametnije bi činio da svojoj kćeri osim potribitog ruva dade koju stotinarku ili hiljadarku u ruke, pa bi kudgod v gjenija bila prid mužem svojim i prid svitom, jer ako se im novaca, ruva se lahko može pri praviti, ali što se u ruvo zakopa otud se nemož izvadit pa da kako triba.

Vrhu svega radimo pametno. Čuvajmo dobro bogatstvo svoj i poštivaće nas svit. Jer kad m spanemo na milostinju svita pri stalismo važiti.

A šta da reknemo o pijanstvu?! Kako ćemo da zaplaćemo vrhu naših pijanica propalica!?! Silno je naše dobro prošlo kroz grlo. Mnoge naše obitelji je ubio bokalić. Pa ope još i danas svakog zemaljskog i nediljnog pazara pune su mijane bunjevcima. Mudri švabci se smije u Bajmaku s bunjevcima kad ji gleda, di oni još i danas uživaju n pijanstvu i razbacivanju novca.

Zaista ovo kano prokletstvo visi o ramenih našeg naroda. I za čudo je da u ovom nema razlike kod nas medju učenicim i neukim bunjevcima. Bio gospodar ili paor; bio redovnik ili svitovnjak: u pijanstvu uživa, pijanstvo ji spaja i veže u rodstvo.

Pa od kud to?!

Otud što nemamo plemenitije zabave! Nesrićno smo zanemarili duhovni, plementiji život. Kod nas još ni gospodar: pa bio baš vicišpan ili načelnik, nema plementijeg razgovora od tog: ko će dulje piti, ko će više trojanica iztrusiti? A što medju bunjevcima još na hiljade ne znadu čitati ni pisati; što nam narod svojih poučnih i zabavnih društava nema, što nema novina knjiga ni škula, to je sve deveta briga kod naše gospode. E daklem nije čudo ako je uz nesvisnu inteligenciju i narod ostao nesvistan.

Ali pošto se danas narod i sam počima buditi i žaliti nad svojim nemilim udesom radi smo dignuti svoj glas i svakome bunjevci i šokcu bratu doviknuti: neka je kraj! Stanimo, ne dalje! Okanimo se tog ludog života. Pijanstvo nije svojstvo našeg naroda, Naš je narod po prirodi prijatelj stočarstva i triznog života. Nas su istom nedavno prošla vrimena zavela u stanputicu. Bezdušna politika i naša nesvisna gospoda koji naš narod nisu za drugo cinili već za oružje svojih osobnih osi-ćanja oni su zaveli pijanstva u našem društvenom životu. Nisu ljubili narod radi naroda već radi sebe pa su tako misto plemenitih i ubavnih razgovora i zabava njegovali strasti čovika u čemu su oni po njevoj pok-

varenosti najragje dangubili.

A da nam je baš naša prirodjena ova strast i onda pamet to želi od nas, da zatajamo sami sebe i okanimo se te opačine koja je toliko zla porodila medju nama. Mnogo tuče i ubijstva, svagje i kragje porodilo se medju nama u vinu. A ko će izračunati ona mnoga dobra što su zbog pijanstva prodata. Mislim da je malo pučkih bankrota bilo, kod kojih se nebi žalilo ni malo na pijanstvo.

A osim tog imali gadnija i sramotnija prizora od pijana čovika?! Nije li pristao biti čovikom onaj koji od vina pada pod astal, koji se pijan valja sokakom, koji u vinu čini bogogrdje, nanosi sramotu rodu svome i sebi?!? Pijandura čovik je pamet metnuo u džep a sramotu pod noge. On više nema niti traži poštenja. — On radi bez pameti protiv pameti. A razuman čovik ako hoće tilu da živi on tako radi da uživa, al pijanac ubija sebe i zdravlje svoje. Mnogi je pijanac poludio od pića, mnogi se čudoredno pokravio, mnogog je u pijanstvu našla nagla smrt.

Pa kaka je onda srića u pijanstvu?! U pijanstvu samo dangube, linčine, nerabadžije nalaze uživanje, jer s otim pokračuju vrime što jim je u vićtom neradu već došadilo. Pijanac daklem griši proti svom zvanju jer biži ispid radnje! Griši pro-

tiv obitelji od koje nevirom krade svoj rad i novac, a dosta put i svaki danji kruh. Griši protiv čovičanstvu, kojem neće da čini uslugu koju mu nalaže njegov društveni život. Pijanac je nemilostiv kao divija zvir. Ili niste čuli kako pijandura mlati i ubija ženu svoju i dicitu svoju?!

Reko bih: posljednje je stvarenje pijanica. Što neće učiniti ni jedna nerazumna živina, učiniće to čovik pijanac, ta nesramna živina. Malo ima takih stvari na koje će se trizan čovik većma sgaditi nek na prljavog pijanog čovika.

Za to triba da progonimo

pijanstvo, da ga osudjivamo od njega odgovaramo! Ko ljub narod svoj, mrzi će ovaj grih.

Drugi narodi sklapaju društva u kojima se članovi obvezuju trizno živiti i triznost zagovarati a pijanstvo osudjivati i uzkraćivati ga.

Mi pako molimo naše prijatelje da svaki od nas čuva sebe i bar svoje bližnje prijatelje od pijanstva i bar iz svojih kuća izključimo nesramno pijanstvo. Jer prijateljstvo i ljubav bratinska ne želi da pamet gubimo već da se rado vidimo i pametno razgovorimo.

Okrutna, ali dobrotvorna ruka.

Nestašno i goropadno dite bijaše taj Tomićev. Bojali ga se komšije, bojalo se sve selo, no najvećma njegova rođena majka — udovica. Nije mu smila prike riči reći, gdi bi joj pak tribalo da ga se i našiba; te napokon Joso je sve ono činio, što se njemu htilo. Nije mu zapovidao u selu nitko; ni knez, ni župnik, ni itko drugi. Pa su sbog toga gdi tajno, gdi javno želili u svem selu, da mu kakogod slome vrat oni brigovi, pod kojimi se nedavno vrzao, da — ili u bližjoj šumi povadi iz ptičijih gnjizdâ jaja i ptičice ili po bostanah podkrade voćku sa stabalâ, — danas ovde, a sutra onde.

Najviše je nevolje imao snjim učitelj, — bivši botriban — uvik mu se rugao; sad što je ćelav, sad pak što malo heguca, a sad opet što — kao krezubat — nije svaku rič pravilno izgovarao, dapače dosta

mu se narugao i velikoj marami, kojom je zimi kadšto vrat uvio, te koju je Tomić znao dostput i sakriti, da ju teško bilo naći.

Nebi bio mario već stari izmučeni učitelj, da ta goropadna kost sasvim izostane iz škole. Ej, al se Joso dobro nalazio u toj svojoj brezbriznoj brezposlici. On se dakako nije daó naučiti, al je ipak marljivo polazio školu, da nauči druge pakosti i nevaljansrvu. Pa kako se bio oteo, tim je starom i slabom učitelju stostruka jada zadavao.

Dogodi se pak da se dobri gospodin Bog smilovao starom učitelju te ga od zadirkivanja opakog Jose na vike oslobodi. Virojatno davši mu izusilne trude i uvrde, koje je za zemaljskog života imao od Jose i njemu sličnih goropadnjaka pritrpiti.

Na njegovo misto dodje novi učitelj. Baš u pravoj muževnoj doba

čovik, veoma izkušan, čvrsta tila i jakih mišica: Stipo Bokić.

Kod toga se Tomić Joso nije mogao po volji razmećat. Nikoji put je pokušao, al je nastradao.

Trošni zidovi stare škole do tada nisu čuli taka urlikanja, kojim se je iz sveg grla drećio, nit su vidili taka trvenja, kao što se trle kosti Josine, kad je jednoć britvom htio navaliti na učitelja, koji mu se prutom zapritio, kada mu već lipa rič nije vridila.

Učitelj Bokić uvati derana, te mu iz ruke izškripa britvu, pak ga dobro izmlati ne prutom ni štapom, nego vlastitima šakama tako, da — inače jaki štenac — sve se valjao po zemlji od muke.

Sva se dica pristravila.

Mišljahu: tu će biti velika zla. Taj će Joso za koji dan još smlatiti učitelja. Gdi god će ga uvrebat, ili će baš u njegovu kuću sikirom il vilama navalit, da mu se osveti. Ta od toga pakostnjaka svakako prokletstvo može izaći.

No nije se tako zbililo.

Drugi dan točno u osam sati je već sidio Joso u školi, u stražnjoj klupi posramljen i pokunjen, ali lipo i smirno. Drugovi mu i onda sumnjajuć gledaše na njega: ne kuha li kakve osvete u sebi?

Ali Joso je mirno sidio i pozorno slušao učiteljeva tumačenja, te od tog vremena nebiaše više nikom nikake zamire od njega. Namirio se na čovika. Osićao je da je pravično kažnjen. Do sad mu manjkalo take krute ruke, koja bi ga u svoju horu naučila: šta mu je slobodno — što li ne — činiti.

Kad je izrasto iz škole i koracio u momački red postao je lipim uzrastnim momkom, vitkim kao jelić; nebi našli u njemu mane ni muški ni ženski. Nebi borme.

Pa takog kako da ne odnesu za

vojnika? Mater mu se davno prisečila u vičnu i srićniju domovinu, nije imao koga hraniti, te kao jedinak mogao je i kralja služiti.

Kod vojske mu uz Božju pomoć friško okrenilo u napridak. Bio dobre pameti a poslušan, pa onda višt, te znao i zapovidat; pa se tako postepence dizao. Nije prošlo tri godine a već mu galir tri zvizde i žuti gajtan kitili; te ga zvali: gospodinom stražmeštrom.

Što je imao malo dobra kod kuće, izdao je u zakup (arendu); no ipak zaželio je da iza tri godine prigleda već i to siromaštvo svoje pa se iskao kući, kamo ga i pustiše.

Oj, al kako su se zazjali u njeg, kakoli mu se čudili znanci, prijatelji i rodbina? da kaki je valjan ljudina postao od njega; ta do toga još ni jedan iz njiovog sela nije dotirao.

Borme nebi bili ni virovali.

A kamo li kad je s dugom sabljom zvećuć prošao duž velika sokaka! Koliko je ženski — osobito divojački očiu bilo, svi se zagledaše u njega.

Al kako su se danas — u nedilju — sve žurile u crkvu! Ta on će za cilo tamo biti. Ej! ej! koja li će mu se najvećma dopasti?

Dakako da je i on zbilja tamo bio. Prid crkvom se redom rukovao s društvom momačkim, od kojih su jedni već izslužili vojničke godine, a drugi dolazili u red.

Zazvonit će već u troje (sva tri.) I Stipo Bokić krene se iz učiteljska stana u crkvu.

Dvanaest — trinaest li godina već prošlo iza Josina obraćenja, te je već učitelj ništo ostario, a i osidio od onog dana, kojeg Tomić Joso nezna da zaboravi.

Salutira mu po vojnički, sudarivši pete, te dok učitelj zapanjeno gleda u njeg, kano da bi dvojio: da je on to: Joso skoči izmedju drugih, uhvati

učitelja za ruku i poljubi ju na očivid selu — rekavši:

— „Blagosovio Bog tu desnicu, kojom ste me udarili! Taj udarac me doveo k' pameti, taj me učinio čovikom!“

Stipo Bokić suznim očima stis-

kao i treso ruku krasnoga momka — stažmeštra.

Razilazeći se sa sv. Misse, svi samo o tom razgovaraše; tvrdeći — da: stari meštar još nikad nije tako lipo pivao kao danas. K.

Otkriće Amerike.

(Crte od L. Ratanskog.)

Uvod k' raspravi. Naša zemlja nije ravna, kao što mnogo jih misle, nego je okrugla kao jabuka. Njezina površina u dvi trećine je voda, more, a samo je jedna trećina suha zemlja, kopno. Kopno, s' većeg prostora, razdiljiva se na pet strana, a to su: Evropa, gdi mi stojimo, Azija, Afrika, Amerika i Australija.

U staro vrime su samo prva tri kopna bila poznata a zadnja dva kopna samo kasnije posli su otkrili hrabri mornari. Ovdi ćemo navesti koju rič o otkriću i osvajanju Amerike.

* *

Otkriće Amerike. Prije 404 godine Kristofor Kolombo, talijanac proučavajući stanje zemlje, osvidochi se, da bi se zemlja mogla na lagji obići. Posli duge muke dobije on od španjolskog kralja tri lagje na tu svrhu, te se on 3. kolovoza god. 1442 s 90 ljudi krene na nepoznati put.

Dva miseca su lutali prama dolnjaku, uvik brodeć po silnom moru pa nisu vidili osim vode i neba nigdi ništa.

Svi su izgubili ufanje samo se još Kolombo otimao, i silio jih, da putuju dalje. Al se mornari spojiše, te odluče, ako kroz dva dana ništa ne nagju, oni će Kolomba baciti u more, a ostali će se povratiti natrag u Španjolsku. Kolombo još jih i onda sokolio; pa zaista, gle čuda! Kad je drugi dan poplavila zora, jedan mornar radosno dovikne s kormila: Zemlja zemlja!

I zaista bijaše to jedan otok-amerikanski. Radosću stupi Kolombo s mornarima na kopno sa zastavom španjolskom u ruci, klekne š njima, da se Bogu zahvali.

Divljaci pako snebivali su se misleći, da su to bogovi, pa ne smiše se ni približiti k' njima, a kad su s topom pukli, divljaci u strepnji popadoše na zemlju.

Kolombo samo je nekoliko dana boravio prvi mah u Americi, već se požuri natrag, da odnese kralju španjolskom ovu radostnu vist. Kolombo još triput je bio za svoga života u Americi.

* *

Osvajanje Amerike. Kada je Kolombo javio španjolskom kralju da je otkrio dosada nepoznatu zemlju, kralj odmah pošalje nekoliko vogja s malim četama, da Ameriku pod njegovu vladu zapreme. Iste vogje, koje su više bile skitalice nego vojnici, nečovično su postupali sa Indijancima. Španjolci su imali puške i udesna oružja, a i bili su koliko toliko uvižbani za boj, siroti Indijanci pako nisu mogli diliti megdan š njima, njevo najbolje oružje bijaše nespretna neudesna strila, i teški buzdovan, a nuzto svegjer su se mrazili megju sobom.

Tako Spanjolci polagano osvojili cilu izhodnu stranu Amerike; kakvim načinom, pokazuje nam n. pr. i osvajanje kraljevine „Peru“-a, gdi su vladali kraljevi iz porodice: Inke.

Ovdi posle očeve smrti svade se dva brata za kraljevski pristol; jedan brat zamoli i pozove u pomoć vogju jedne male španjolske čete, Franju Pizarro-a, koji mu zaista pomogne dostignuti kraljevsko dostojanstvo. Nego i Pizarro, Španjolac, htio je imati otaleg hasne; te je svedjer tražio zgode da se s novim kraljem posvadi.

Uzroka je on lako našo, te navali na kraljevu palaču i tako samoga kralja zarobi. Buduć, da je lukavi Španjolac znao, da kralj mnogo blaga mora imati, nije htio izpuštiti kralja iz ropstva dotleg, dok mu

nije obećao sužanj kralj, da će mu jednu sobu dugačku tri metera, napunjenu zlatom, dati, ako ga na slobodu pusti. Tako se i dogodilo. Podanici kraljevi napuniše sobu, od tri metera sa zlatom, nego kad je Pizarro to vidio, misto da je kralja od ropstva oslobodio, u vatru ga dao baciti, gdi nesretnik izgori. To je dogagjaj „inkinog blaga.“

Kao što ovu kraljevinu, tako su svu Ameriku osvojili Španjolci.

* * *

Potlačenje Indijanaca. Jedva su počeli Španjolci ovu novootkrivenu zemlju osvajati, Majka crkva se odmah pobrinula, kako bi sirotim poganima Indijancima doskočila u pomoć. Isti Indijanci kao i drugi pogani ne poznavajući pravoga Boga, zadubljeni su bili u praznovirstvo, te se klanjali svakojakoju smijašnoj stvari, kao luku, švraki, ili kamenu jel drvetu.

Al i za to je bila potribna crkvena pripomoć, jer su opaki Evropejci zarobljavali sirote Indijance, jel su iz Afrike donášali sužnje Crnce Arape, — pa su jih rabili na radnju kao živinu. Plaće njim nisu davali, a mogli raditi s njima, što su htili, prodavali kao imanje za novce.

Ovima su doskočili u pomoć fratrovi Benedikanci, kao kadgod Bunjevcima Franjevci: od tud poslovica: „Kamo Turci s

cordom tamo fratri s torbom!"

Početkom šestnaestog vika se zbio. Tamno večerje bilo, a Las Casas, biskup, putovao je po pradavnim američkim šumama. Čuje najedared grozno stenjanje umirajućeg čovika. Požuri tamo, pa vidi na zemlji Crnca čije je tilo bilo sve isičeno pa s medom namazano, da ga mravi i bube na smrt izgrizu i tako utamane. Las Casas sa strahotom požuri se do bližnjeg potoka radi vode. Čisto je lakše izdanuo ovaj nesrećni Crnac, kad je vidio, da i dobrih duša se nahodi na svitu. A to je sa Crncem gospodar mu Španjolac učinio za to, jer mu se smio jedared odgovoriti.

Isti Las Casas je vidio sutradan, kad je jedan Evropejac, istrkao iz krila od jedne Indijanke dite pri sisi, da gadne vaške svoje nahrani s njime.

Jedva je biskup mogao osloboditi i Indijanku od pomora.

Osveta Indijanaca Kada su Indijanci, starodavni stajnici Amerike, vidili ovu nečovječnost Španjolaca, ustaše proti njih. Istina, da Indijanci ne imajuć taku oružja i taku vojačku vještinu kao Španjolci, nisu mogli se uspišno boriti protiv došljacima, al ipak su se znali mnogo puti strahovito osvetiti. Ta svaka je kvočka na svojem gnjizdu jaka, a osim toga, nije svako tako lud kao dva brata, Bunjevac i Šokac, da trpi, gdi mu se

svaka šušnja ispucanih peta rugat tarma jezik što u školi to svaditi, a dotle on rasipa svoj imetak i propada.

Indijanci su spregnuli protiv općim dušmanima.

Tiha, mirna noć bijaše svjetlucan dan u šumi, — gdi su na mjestu loj pokrčini, čistoći, podigli kuću ću nedavno doseljeni Španjolci koji su zato došli u Ameriku da nakupe sebi što više zlata i srebra, pa onda put pod noć, pa natrag u Španjolsku.

Oko po noći moglo se čuti po šumi oko kuće tiho šuškanje suhog lišća ili prebijenih drva pod nogama Indijanaca, po kojemu mukli zvirski vrisak, koji Indijanci vrlo višto oponašali.

Dva porikla indijanska ugleda voreći se zajednički se približujuć da poraze ovaj nov zaseljak.

Svi najedared — mislio bi se — je tu sudnji dan — dreknulo bukrom navališe sa svojim budovanima na Španjolce. Zaseljak upale živinu otiraju a plahvaćane ljude odnesu među plahvine sa sobom, da jih tamo nekakvoj narodnoj svečanosti nabiju ili pojidu.

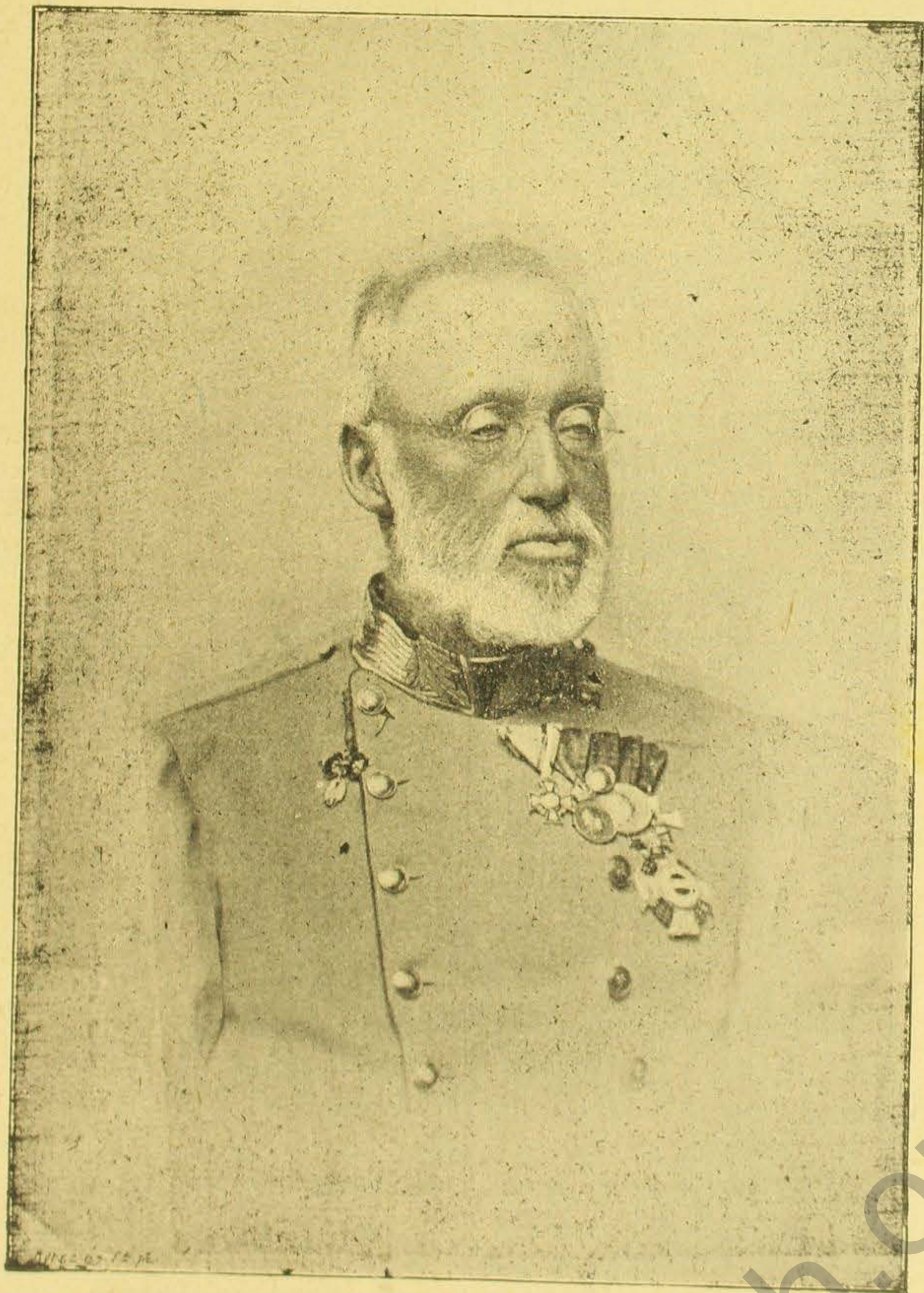
* * *

Španjolci, od takih osveti ogorčeni, još su jih nemilije gnjavili i ubijali tako da danas jedva ima jedan i po milijuna Indijanaca. Sada osobito propadaju od raskojice, koja njim se daje za svakojaku dragocinu robu.

Još i danas odilaze i iz n

ših krajeva u Ameriku. Sada se već ne mož naći zlata med piskom, nego i tamo radnja obogatit čovika.

Iz Amerike je donešen kumpir, duvan, pućka, morkaća, kokoš i mnogo koješta.

NADVOJVODA ALBRECHT † 1895.

Žalost kraljevske kuće.

Bunjevci su od pamtvika virni podanici kraljevskog doma. Svitla kruna kralja je amanet našeg naroda. Kad je naš kralj veso i zadovoljan, bunjevac se tom uvijek rado. A kad je vladajući dom kaka god nezgoda snašla i bunjevački narod je cvilio.

Prošaste godine, na žalost, veličanstveni dvor je skoro samo tuge i žalosti imao. Njegovo veličanstvo, naša svitla Kruna minule godine je sahranila svoga strica, starešinu obitelji, i najučenijega vojskovogju nadvojvodu Albrehta; a posli pol godine izgubi nemilom smrti posinovca nadvojvodu Ladislava nadu svoje kuće osobito u našoj miloj domovini.

A osim tog i burne oblačine na političkom nebu naše monarchie, pa i uže domovine nanesoše mnogo tuge i žalosti svitloj kruni.

Mi bunjevci sa podpunom sućuti se sićamo bolova našega vladara i biližimo žalost visokoga doma Njegova Veličanstva.

N a d v o j v o d a A l b r e c h t carski i kraljevski feldmaršal, rodio se 1817-te godine. Čim je doraso oružju posvetio se vojničkom stališu. „Nije bio vojnik — veli „Neven“ u broju III. god. 1895. — po odilu samo

već i po srcu svome hrabro na taj način se popeo do viskih časti katanskih, koje je izvršivao tačno, svisno na popuno zadovoljstvo vrhovnih vojnički zapovidništva.“

Svako svoje promaknuće je pravom smislu zaslužio. Karalteriše ga odanost dinastiji. Gint je za slavom oružja carskog doma. Sudilovao je u mnogor ratovi kao u Talijanskoj. Svag je osvitlao lice svoje i svoj momaka. Otud ga je svit kruna obljubila i učinila prvi svojim vojnikom.

Uspomena mu u Ugarsk megju magjarima nije najpvoljnija. Ali mi sudimo da njegova postupanja sa pogled odanosti vojničkim kripostim daju tumačiti.

U vojevanju ostarjeli nadvojvoda mirnom smrću je pginuo od bolesti u Arko zvano kupalištu. 24-te veljače su prneli pokojnika iz Arkova u B carski grad, gdi su ga 28-m veljače postavili a grobnicu p crkvom kapucinskih otaca. Uko je bio Veličanstven. Tamo bila sva kraljevska kuća, ka i zastupnici ostalih kraljevskih carskih obitelji. Car Vili vladalac velike Nimačke, sa je bio licem na ukopu.

Nadvojvoda Ladislav
sin nadvojvode Josipa, zapovid-
nika ugarskog i hrvatskog do-

mobranstva rodio se 1896. god.
Nauke je svoje u Ugarskoj svr-
šivo, tu je svidočbe nabavljio.

NADVOJVODA LADISLAV-JOSIPOV.

Sotog je bio miljenik magjar-
skog naroda. Lipe je nade u
njeg narod polago, ali nemili

udes snadje ga u nenadani čas.
Kad je u lovu gonio prid sobom
ranjenu diviju mačku u šumi

Kiš Jenó-a nehotice mu se izpali njegova puška i hitac mu smrška kost u butu.

Raztužena visoka obitelj požuri se šnjim u Budimpeštu da ga vida. Ali proti smrti nema lika i mladi 20-godišnji nadvojvoda 6-og septembra, pošto je sveta otajstva primio, u Bogu premine.

Svečani pogreb je ovršen 11-og rujna u Budimpešti gdi

su opivano mrtvo tilo uz veliko saučešće položili u kapeli Sigmunda. Odličniji svit je sav zastupan bio pri toj tužnoj svečanosti.

Mi daklem u odanosti prema kraljevskom domu i ovom prigodom izražujemo svoje saučešće. Daj Bože pokoj vičnji umrlima! A blago utišenje vladajućem dobrom kralju! i svoj njegovoj raztuženoj obitelji!

G r o k t e n j e.

I dandanas stvaraju i pivaju stari guslači pisme o narodnim junacima i o njihovim junačkim dilima tako u Bosni, Hercegovini i u opće na slovenskom jugu, kao u Russiji i kod inih Slave-naca. Taki narodni pivač pojavi se kadkad i u bunjevačko-šokačkom kraju. Tako su kadgod i kod nas, Bunjevaca i Šokaca pivali po svečanim prigodam, n. pr. u svatovih redovno „groktila“ po jedna žena sakupljenim gostima.

Još nedavno pivale su se a i dan danas nalazi se po gdi-koji muž ili žena, koji znadu groktiti. Na koliko su naši stari cinili ovo pivanje, pokazuje nam izreka: „Tako piva sve grokti“, zato éedu i u sadašnjem vrimenu rado poslušati tako groktenje. Al sada već i to će se izobičajiti.

Kao što nam sadržaj svidochi

te pisme su morali naši pradi-dovi doneti iz stare naše domovine, iz zemlje Hercegovine. Evo dvi take pisme za groktenje.

I.

Vino pije Dojčin Petar,
varadinski ban,
Popio je sto dukata,
sve za jedan dan.
A još k' tomu vrana konja,
zlatan buzdovan.
Karao ga kralj Matija,
zemlje gospodar.
Bog t' ubio Dojčin Petar,
varadinski ban!
Što s' popio sto dukata,
sve za jedan dan.
Još tek tome vrana konja,
zlatan buzdovan.
Al besedi dojčin Petar,
varadinski ban.
Ne karaj me kralj Matija,
zemlje gospodar!
Da ti piješ rujno vino,
što no pijem ja,
Popio bi ravnu Peštu,
i sav Budim grad.

II.

Lov lovio *Sibinjanin Janko*.
 Lov lovio i Boga molio,
 Da mu Bog da lovak uloviti.
 I potajno divojku ljubiti.
 Slušala ga s prozora divojka,
 Slušala ga ter mu govorila:
 Ne lov lova, Sibinjanin Janko,
 Ne lov lova oko dvora moga,

Jer ako te vide braća moja
 Ubit ćedu tebe radi mene.
 Ako mi te mlada ubijedu,
 Bolovat ću u tvojemu dvoru.
 Pa ćeš mene mlada upitati.
 Dušo Janko boli li te jako?
 Ne boli me već z' onom divojkom.
 Koja nosi na vratu kolajnu
 Na kolajni cekin do cekina
 Cekin zvekne meni srce jekne!

Kralj brez svitlosti.

(Narodna pripovitka.)

Tako bio niki kralj, od koga je ždaja oduzela sunce misec i zvizde. Taj kralj s njegovom vojskom uvik je išao za tim, da nadje svitlost za njegovu kraljevinu, jer je uvik bio mrak u njoj, Al sav mu trud bio za badava.

U njegovoj kraljevini stajao niki čovik, koji je imao tri sina, a najmladjeg su držali za najludjeg, a on je bio „desno krilo“.

Jedared kaže taj najmlagji brat svojoj braći, neka se oni slože pa nek idju tražit svitlost kraljevu. A oni ga najpre ismiju, al kad je on na njih toliko navalio, da se nisu mogli od njeg otrest, pristanu pa odu kralju, da mu jave, da će oni otić tražit njegovo sunce, misec i zvizde, samo nek njim on da na put jice i pi'e, svakom po jednog konja i grumen zlata ko konjska glava.

Kada su otišli dakle do kralja, pa mu kazali tako, kako su se oni dogovorili, kralj jih

rado dočeku pa njim dade svašta šta su iskali. a oni se tako priprave pa odu da traže kraljevu svitlost.

Kada su jedan komad išli, dodju do spoljanskog kovača. Kovač ih opazi iz daleka. pa izuri. da pozdravi desno krilo. Kada su se tamo izgostili, dadu zlato kovaču, nek ga grije dotleg, dok se oni ne vrate natrag pa onda se krenu dalje. Išli su i išli pa jedared dodju u niku šumu a iza šume bila je kuća ždajina. Na srid šume sagju oni s konja, pa desno krilo utvrdi braću, neka ga oni tude čekaju dok se on ne vrati natrag, al da ne zaspu nikako, jer ćedu mu morat doći u pomoć ako njemu bude zlo!

Ode on blizo kuće ždajine, primetne se, pa se stvori u goluba. A prozor na kući ždajinoj bio je otvoren, a golub uleti unutra. Tamo je sidila mater ždajina, kćer i snaja. Golub naleti upravo u krilo snaji. Mater onda

počme govoriti da tog goluba treba ubiti, jer možda je to desno krilo a njezin najmlagji sin kroz dva sata će priko ćuprije morat prići, a stariji sin će opet kroz dva sata, a otac njim će opet posli dva sata, a kod njih je svitlost kraljeva, pa možda je ovaj golub desno krilo te će sve razumit, pa će otić dočekat i ubiti jih, zato ga treba zaklat. Tako divani mati ždajina, a golub sluša. Jedared se golub zaleti pa izadje na polje kroz pendžer.

Kad je golub već daleko od letio od ždajine kuće, primetne se pa se stvori u čovika.

Ode do one ćuprije pa jih stane čekati, kad je prošlo dva sata eto ti najmladjeg sina ždajinog na bakarnom konju. Kad je došo do ćuprije a konj stao pa neće na ćupriju. Sin ždajin stane ga tući pa rekne;

„Ta valjda nije tu desno krilo, kad ne smiš na ćupriju. A baš da i jeste tu, još ni na ručak ne bi bio dosta“.

Tu sam da! odvrati desno krilo.

Hajd kad si tu, kako hoćeš da se bijemo, jel ko točkovi jel ko ždripci jel ko bikovi? Zapita ga sin ždajin.

Ko točkovi kaže desno krilo. Sada se tu primetnu pa se stvore točkovi. Počeli se sudarati a kad su se već treći put sudarili točak sina ždajinog sasuo se ko piljak. A desno

krilo, kad su se opet primetnuli pa se stvorili ljudi koš su i bili, uzme ispod desnog pazuha sina ždajinog zvizda jer je čuo od matere, da su zvizde tu sakrivene. Uzme zvizda pa jih pušti u kraljevinu svog kralja. Sada je kralj vidimo malo svitlosti i od tog zvizda.

A desno krilo vrati se k' svojoj braći, a oni su zaspali. On jih stao ružit. da nisu došli samo da spavaju, nego da mu pomognu oteti svitlost kraljeva. A oni su mu opet obećali, da nećeu više zaspati nego će ga dočekat budni. Al čim je on otišao natrag, gdi je ćuprija, oni su opet zaspali,

Kad je stiglo desno krilo ga je ćuprija čim je prošlo dva sata, eto ti starijeg sina ždajinog na srebrnom konju. Kad je stigo do ćuprije, a konj neć na ćupriju, onda on reče konju „A šta ne ideš na ćupriju, valjda nije tu desno krilo? Ako je baš i tu, ni na ručak mi nije dosta“.

Tu sam da! odvrati desno krilo.

Hajd, kad si tu, kako hoćeš da se bijemo, jel ko točkovi jel ko ždripci, jel ko bikovi zapita ga sin ždajin.

Ko ždripci kaže desno krilo. Sada se tu primetnu pa se stvore ždripci. Počeli se biti, a desno krilo na toliko ga je savladalo, da je počeo malakovati. A desno krilo ga pripuš

pa otme od njeg ispod pazuha misec. Pusti misec u kraljevinu svoga kralja, pa onda je kralj već više svitlosti imo, jer mu je misec počeo svitliti.

Desno krilo vrati se opet k svojoj braći, a oni su opet spavali, a on jih počeo koriti, šta se ne manu spavanja, jer njemu pomoći moraju dok se on nadje u nuždi! Opet su mu obećali da ćedu biti budni, al čim se on odmakao, oni su pozaspavali.

Desno krilo pak ode k ćupriji, pa čim je prošlo dva sata stigo je i otac ždaja na zlatnom konju. Al i njegov konj nije htio da ode na ćupriju. Zbog toga je počeo otac ždaja konja svoga koriti: Ta šta nećeš na ćupriju valjda nije tu desno krilo, ma da je baš tu, ni na ručak mi nije!

Tu sam da! odvrati desno krilo pa izadje ispod ćuprije, a stara ždaja sagje sa zlatnog

konja, pa ga zapita: kako hoćeš, da se bijemo, jel ko točkovi jel ko ždripci, jel ko bikovi.

Ko bikovi rekne desno krilo, pa se onda tu stanu biti, sve plamen siva iz njih al doposli nadjača desno krilo ždaju, pa mu izvadi ispod pazuha sunce i pušti ga natrag u kraljevinu svojeg kralja.

Onda požuri natrag, probudi braću pa uzjaše na konje ždajine, pa što brže se požure natrag. Al kad se mater ždaja sitala, šta je učinilo desno krilo, ona za njim što brže. Jedva su znali izmaknuti, malo pa bi ih dohvatila. Baš jih na ataru stigne kod spoljanskog kovača. A kovač spopadne to ugrijano zlato, pa kad je ždaja zinula, da braću proguta, on joj baci to zlato u usta pa ždaja pogine. A braća se vrata kući natrag. Desno krilo dobije od kralja kćer za ženu i po kraljevine.

Mire i utezi.

Nove mire i utezi austrijsko-ugarski osnivaju se po zakonu od 25. srpnja 1871. u Austriji, a po zakonu od 17. travnja 1874. u Ugarskoj i Hrvatskoj na metarskom sustavu.

a) Za mirenje dužine jest osnovna jedinica m e t a r,

miriametar = 10.000 m;
kilometar = 1.000 m;
hektometar = 100 m;
dekametar = 10 m;
metar = m: 3 šuka i 2 palca.
decimetar = 0.1 m; (deseti tal m.)

centimetar = 0.01 m; (stoti dio m.)

milimetar = 0.001 m; (hilj. d. m.)

Prije metarske mire bila je u nas jedinicom mira za dužinu: stopa⁽¹⁾ šuk = 12 palca⁽²⁾ po 12 crta (linia)⁽³⁾. 6 stopa činilo je hvat⁽⁴⁾.

4000 bečkih hvati činilo je austrijsko-ugarsku poštarsku milju.

Za mirenje laktovima služio nam je lakat = 2.46 stopa. (Skoro 2 1/2 šuka)

b) Za mirenje površina jest osnovna jedinica četvorni metar.

četvr. miriametar = 100,000.000 m²;

- čtvr. kilometar = 1,000.000 m²;
 „ hektometar = 100.000 m²;
 „ dekametar = 100 m²;
 „ metar = m²;
 „ decimetar = 0.01 čentvom m.
 „ centimetar = 0.0001 m²;
 „ milimetar = 0.00000, m²;

Za manje zemljištne površine imamo.

- miriar = 10.000 m² = 1.000 ar;
 hektar = 10.000 m² = 100 a;
 ar = 100 m².

centiar = m². četv. 3 šuka 2 palca.

Jedinica mire za zemljištne površine jest ar = 100 m², a mnogokratnik hektar = ara. Te dvii mjere rabe u svakodanjem životu.

Prije nam je služio za plošnu mjeru: četv. hvat (□) po 36 četv. stopa (□'). 1 □, = 144 četv. palaca (□"). 1 □" = 144 četv. crta (□'''). 1 četvorina milja imala je 10,000.000 □⁰.

Jutro (rat hold) imalo je 1.600 □⁰

c) za mjeru tjelesa jest osnovna jedinica kockovni metar. t. j. kubični met.

- kubični miriam. = 1000.000.000 m³;
 „ kilometar = 1.000.000 m³;
 „ dekametar = 1.000 m³;
 „ metar = m³;
 „ decimetar = 0.001 m³.
 „ centimetar = 0.000001 m³;
 „ milimet = 0.000000001 m³;

Prijašnja mjera tjelesa 1 kub. hvat = 216 kub. stopa, 1 k. s. = 1.728 kub. palaca. 1 k. p. = 1.728 kub. crta.

d) Za šuplje mjere jest osnovna jedinica litar.

- kilolitar = 1.000 dm³; (kbič. dec.)
 hektolitar = 100 dm³;
 dekalitar = 10 dm³;
 litar = dm³; (jedan kub. decimeter)
 decilitar = 0.1 dm³;
 centilitar = 0.01 dm³;

Za žitnu miru postojala je prije sliedeća razdioba: tristak (Muth) ima 30 mirova (vagana): a ovaj se

dilio na polumjerove, požunac; četvrtinke, vike; osminke, zasipač; 1 mjerov = 1.9471 kubičnu stopu.

Za kapljevine rabilo se: tovar vina = 32 vedra, vedro = 40 polića po 4 mjerice. Ili akov od 56,6 litara.

e) Za uteze jest osnovana jedinica kilogram.

- miragram = 10.000 g;
 kilogram = 1.000 g;
 hektogram = 100 g;
 dekagram = 10 g;
 gram = g;
 decigram = 0.01 g;
 centigram = 0.001 g;
 miligram = 0.0001 g;

100 kg. čine metarski cenat (quintal metermažu métrique = q); 10 metarski hcenata čini tonu (t).

Prijašnji uteg trgovački centa ima 100 bečkih funti (℥), funta ima 32 lota po 4 kvintla.

Razmir medju starimi i novimi mirami i utezi.

- bečka stopa = 0.316081 m;
 bečki rif = 0.777558 m;
 austr. milja = 7.58594 km;
 červorni hvat = 3.596642 m²;
 austr. jutro = 57.54642 a;
 bečko vedro = 0.56459 hl;
 bečka oka = 1.414724 l;
 bečki vagan = 0.56006 hl;
 bečki funt = 0.56006 kg;
 bečki lot = 1.750187 dkg;
 kubična stopa = 0.031579 m³.
 m = 3.193759 stopa;
 m = 1.286077 rifa;
 m = 1.1381229 austr. milja;
 m² = 10.00931 četv. stopa;
 a = 27.80364 četv. hvati;
 ha = 1.737727 aust. jutra;
 hl = 1.626636 vagana;
 hl = 1.77313 vedara;
 l = 0.70685 oka;
 kg. 1.785523 funti;
 m² = 31.6669 kock. stopa.

Vriednost najobičnijih novaca.

	Austr. vred. u zlatu for. nvč.
Austria (srebro) 1 forint = 2 marke = 2.47 fr. = 1 for, 1 talir = — — — — — 1.50	
1 križevačka škuda = — 2.10 ^{1/2}	
Arabia, 1 mokat po 80 kaba - 1.75	
Argentina, 1 peso national po 100 centavos = 5 franc. = for. 2 02; argentino = 5 peso natio- nal = — — — — — 2.05	
Belgija, 1 franc. po 100 cent.) Bugarska 1 for. po sto cent.) Franceska — — — — —) Talijanska, 1 lira po 100 c.) Rumunjska, 1 lei noi po 100) bani — — — — —) Svicarska 1 franc. po 100 c.) Srbija 1 dinar po 100 para =) Spalnjolska 1 peseta po 100 c.) Grčka, 1 drahma po 100 lepta)	} Latinska novčana konvencija -40 ^{1/2}
Brazilia 1 milreis (peso) po 100 reisa — — — — — = 1.20	
Chile, 1 peso = — — — — 1.00	
Danska, Norvoržka i Svetska škandinavska novčana konven- cija (zlatu), 1 krana po 100 æra - 55 ^{1/2}	
Egipat (srebro), 1 piaster po 40 para po 3 aspera = — — — .10	
Englezka (zlatu) 1 funta ster- linga po 20 šilinga = — — 10.09	
1 šiling po 12 penca = — — .47	
Findlanska 1 mark. po 10 peni — .40	
Istočna Indija (srebro) 1 Romp-Rupie po 16 amas po 12 pies = — — — — — .96	
Japan (zlatu) yen po 10 sena 2.18	
Južnoameričke slobodne dr- žave, 1 piaster po 8 realma i 4 Cuartila ili po 100 cent. — 2.20	
Kina (srebro) 1 taël ili lieng	

	Austr. vred. u zlatu for. nvč.
po 10 tsien. — — — — — 3.—	
Mexiko, Nova Granada (sreb- ro) i peso (piaster) po 10 cen- tavos. = — — — — — 2.11	
Nizozemska, 1 frt po 10 cent. = 83 ^{1/2}	
Njemačka (zlatu), 1 marka po 10 pfen. = — — — — 50 ^{1/2}	
Paraguay, 1 piaster po 8 realma = — — — — — 2.20	
Peru, srebro, 2 sol po 100 centav. = — — — — — 2.—	
Perzija, 1 toman po 40 krona 3.55 ^{1/2}	
Portugal (zlatu), 1 milreis po 1000 reis — — — — — 2.24 ^{1/2}	
Rusko (srebro) 1 rubalj po 100 kopejka — — — — — 1.62	
Turska 20 piastera = — — 1.78	
1 piaster po 40 para = — .09	
1 jüslük = 100 piastera 9.10 ^{1/2}	
Venezuela, 1 Venezolanos po 60 ceni. — — — — — 2.03	

Krone i forint.

kratka pregledna sravnjiv. skrižaljka:

Zlatni novac:

1 for. = 2 krune = 100 novč. 200 para (filira).
20 krana = 10 for. = 1000 nč. =
2000 para (filira) 10 krana = 5 for. = 500 nč. = 1000 para (filira)

Srebrni novac:

1 krana = 50 nč. = 100 para (filira)

Novac iz nikela:

20 para (filira) = 10 novč. 10 para 5 novč.
--

Blago na Sinaju.

Naučni časopis arapski „El-Muktataf“, koji izlazi u Kahiri (Kairo), izvišćuje o veleznamenitom iznašašću F. Grote-a u samostanu na brdu Sinaju. Taj učenjak našao medju zaprašenim knjigama u samostanskoj biblioteci sv. evangjelja u aramejskome jeziku a to u rukopisu, koji glede starosti nadkriljuje sve do sada poznate biblijske rukopise. Evo što piše o tom rečeni časopis.

Na brdu Sinaju nalazi se starinski samostan pravoslavni, što no ga je sagradio vizantijski (carigracki) vladar Justinijan god. 528 posli Isusa a bije utvrđen dasamostanci (kaludjeri) budu obranjeni od pogibelji obližnje pustare. Tako barem pripovijaju poznati povisničar Evtihije, Ibn Batreck, patrijarha aleksandrijski, koji je živio koncem IX. stoljeća, a pred njim i Prokopije (oko polovine VI. stoljeća). Samostan je i danas pomno sačuvana kula, u kojoj su kršćani sahranili svoje najvridnije rukopise, tako da ih se nije ni dotaknuo zub vrimena a preživili su podrtine gradova i samostana. Od rukopisa, koji su ondje do sada nadjeni, vridan je spomena „Codex Sinaiticus“, što ga je s pomoću cara ruskoga izdao Tischendorf god. 1859, a onda „Euchologium“ i „Psaltir“, oba glagolski¹⁾ spomenici, nadjeni od pok. sveučilišnoga profesora L. Geitlera a izdan od Akademije znanosti u Zagrebu.

Od najstarijih rukopisa, nadjenih po Grote-u, nalazi se i takav. koji je pisan pismom nama nepoznatim a naličnim židovskom i staroasirskom (estrangelo). Promatrajuć ga površno sjeća nas na himjaritsko pismo, jer dva puta dolazi riječ „Ailia“, u kojoj

je prvo slovo pisano ko a staro-asirsk i himjaritsko; drugo slovo i izgleda kao židovski Jod (i) a treće kao židovsko, feničko i himjaritsko I. Tako pronadjena riječ glasi „Ailia“ (Ilija), a ostali redci zbilja odgovaraju stihu iz evangjelja sv. Marka (IX, 11—12), gdje se dva puta spominje ime „Ailia“. U jezičnome pogledu rukopis je sličan aramejskom naričju, koje je bilo vrlo rašireno po Siriji u vrime Hristovo, pak radi toga po svoj prilici da je taj rukopis najstariji od svih do sada nadjenih.

Drugi je rukopis privod evangjelja u staro arapskom jeziku; pismo mu je doduše nalično kufijskome al ima vrlo malo diakritičnih točaka. (Ove se točke rabe u semitskim jezicima mjesto vokala).

Treći pak rukopis naliči po pismu današnjem arapskome, dok svi ostali il se približuju kufijskom ili poznatom star-erkvenom pismu.

Najveći je broj rukopisa vjerskoga sadržaja, a neki pak naučnoga i filozofijskoga. Jedan je ća i medicinskoga, u kome je slideća izreka: „nema sredstva, koje bi moglo proizvesti vlasi na ćeli, jer ova ima svoj naravni uzrok, o kom ovise sokovi lubanje i tekućine glave.“ U nekom astronomijskom djelu veli se: „Dne-12. ožujka ide Ledafah pod glavu ovna; 15. duva južnjak a 24. su, kako Bog hoće, dan i noć jednako dugi.“ U moralnim dilu izmed ostaloga kaže se: „čovječe, ako si našao svoga gospodara, pa se čuvaš krivoga puta, pazi da te ipak zlo ne odvede na stranputicu.“ Grote je našao i lip psaltirski rukopis, u kome je svaki stih napisan arapski i sirski. Osim toga je našao i dva pergamentna

¹⁾ Glagolica se zove staro slavensko pismo. Njom su pisane staroslavenski misali i sveta pisma.

lista neke vierske knjige sa crkvenim pismom, koja nije odviše stara. Nu pod ovim pismom nalazi se staro arapsko pismo, o kom se vide još tragovi, a po sadržaju pripada nekom juridičkom djelu. Prvobitno pismo bje ili hotimice odstranjeno (izradirano)

ili tečajem vremena problijedilo, a na njem je kasnija ruka napisala crkvenu knjigu. To je jedan od tako zvanih „palimpsesta“. Već po ovom kratkom opisu vidi se, da samostan na Sinaju sadržaje nepoznato književno blago velike važnosti.

Bunjevačke ženske nošnje.

Ovde u dvi slike prikazujemo stariju i noviju bunjevačku nošnju. Prva slika prikazuje zaodivenu novu mladu na lijevoj strani svog mlagjanog muža, kako je na vinčanje išla. Na njoj je zimska ćurdia, bogato ure-

šena sa zlatnim portom. Od skupe svilene robe je krojen ćurak, skupom kožom divijačine je pervajen svud okolo. Površina je ćurdie priko i uzduž urešena portom. Iznutra je postavljena kožicom janjeta ili divije mačke. Taka jedna ćurdia zna vriditi do 300 frti. Naspram ćurdije se kroje suknje

gornje i pregače. Jedna taka za paradu suknja se kroji u 7—10 pola. To jest sastavlja se od desetak parčadi. Svaka pola, parče biva dugačko, spram veličine ženske do podrug riva. Tako u jednu suknju ode do 13-15 rivi (7-8 meteri). Riv

take robe se kupuje po 5—10 frti. A spram širine suknje možna nju otić do 10 meteri porta. Pa kad se riv porta računa po 4—6 frti, onda će se lako dat razumit da tako jedno ruho pod ćurdiju: reklica, suknja i pregača može vridit i priko 300 frti.

Po tom jedno tako odilo što se da viditi na jedared na jednoj bogatoj udatbenici može vriditi 600 do 700 frti.

Ali to je istom jedno odilo. Nike subotičke otmenije udatbenice znale su 5—6—7 takih odila ponet sa sobom u momačku kuću. Gdi su sad bogati prusluci

zlatom napunjeni, gdi li su košulje zlatom vezene. Pedeset do sto košulja spremaju u dolaf udatbenice. A zlatom vezenih do desetak.

Po ovim crticama se daje slutiti da jedna bunjevačka udat-

benica cilu jednu imovinu nosi sa sobom.

Ali je — na žalost — to mrtva imovina koja je onda vridila te novce

kad su robu poneli iz dućana, pa više nikad. To je imovina kojom se niko pomoći neće više. Ali se tim bolje pomogo s otim dućandžija. Ove vrsti dućandžije su u Subotici obogatili, te prikupuju lance i kuće od bunjevaca. To je naša bolest.

Druga slika nam prikazuje noviju nošnju lipu i ukusnu; do duše dobrim jeftiniju ali još sve jednako skupu. Misto ćurdije danas su već prilično zavladale zimske otun-

čice tilu priljubljene i jop bez struka krojene na for surka šokačkih samo što jop naše ženske na rukave navla

Reklisce, sukni pregače iste otaju, samo što sad već netrp na njih zlato.

Skupoća sv jednako je j neprilična soto što svejednako još mnogo ruv prave i svilu š težu i skuplju i navljaju. Po 1 forintih plaćat rif svile ili „pliša to je ubijstvo gaz dovanja, to j nemilost za on dobro iz koje se taka čuda mo

raju plaćati. Vrimenom će s valda i ovo ublažiti!

NAPRED.

*Dosada smo borili se
Sa perom u ruci — —
Slatko su se smijali nam
Nepravični sinci.*

*Na sve naše tuge, jade
Zievali su liepo,
Za pravicu njero oko
Ko da b' bilo sliepo.*

*Al je nama dodijalo
Nepravicu služiti,
I za vjerno službovanje
Još se dati ružiti.*

*Oj nepravdo! ne bilo te.
Napisa nam pero
Bacismo ga i kliknusmo:
Pomozi nas, vjero!*

*Križ u ruci naš je barjak
Za Pravicu svetu,
Morat' ćemo s njim nadvladat
Dindušmansku četu.*

*Il nadvladat il umrieti
Za svetinje naše,
Bolje, nego da nam ljuti
Gospoduju paše.*

*Napred, braćo, Bog je s nama!
Nepravda će pasti.
Napred! Eno lovor za nas
Već počima rasti.*

Gavanović Dujo

(Izvorna pripovijetka.)

Gavanovići su bili bogato i ugledno pleme ravne Bačke. Bijahu u rodstvu i u prijateljstvu sa najglasovitijima bunjevačkim porodicama. Svoju porodičnu lozu znali su odvesti čak do starih bosanskih i hercegovačkih kraljevskih i banskih plemena.

Gavanovići bijahu vanredno lipi i blagoćudni ljudi ernomanjastoga lica, a visoka stasa. Kažu da su samo Latinovići mogli biti lipši i osobitiji.

Kao učeni i razumni ljudi, imaše Gavanovići odlučnu rič u županijskim poslovima. Nije se u varmegji ništa svršilo bez Gavanovića. Oni su mećali bačvanske podžupane i ostalu varmegjsku gospodu i poglavare. I sam kralj nigda nebi odlikovao kakvog varmegjaša ili generala bez savjeta i priporuke Gavanovića.

Županija je obično Gavanoviće izabirala za saborske poslanike, i oni su, kao konzilijari, rado odlazili u *Požun* na dietu, gdi su uvik na korist svojih župljanah govorili i nastojali.

Vojnići, Antunovići, Latinovići, Pilasanovići, Sučići, Kaići, Vidakovići, Piukovići, Sarčevići. Kovačići, Fratričevići, Matkovići, Crnkovići, Mamužići, Mukići, Vukovići, Skenderovići, Suknovići, Marijanovići, Karagići, Krmpotići, Somborčevići, Ispanovići, Zorići, Dulići, Vujevići, Šiškovići, Gaganovići, Čilići, Agatići, Jagići, Džinići, Kneževići. pa ni sam stari barun Rudić, a ni ostala bunjevačka gospoda neimaše više žita i gotova novca, lipših konjah, rogatijih volovah i podabranijih ovacah, nego gospoda od Gavanovića.

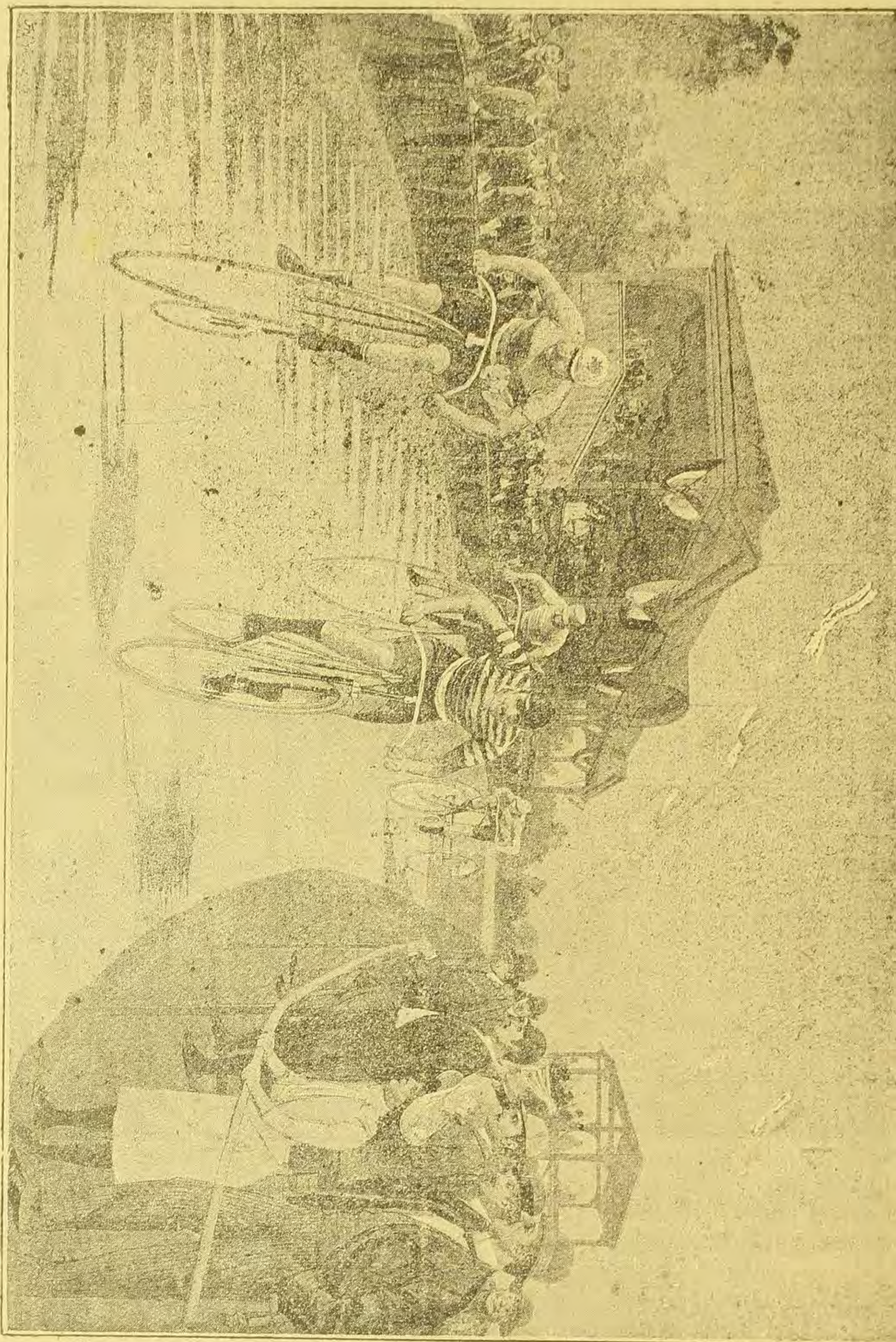
Lipo ti je bilo i pogledati dobro Gavanovo ! Kad staneš na *krnajsku*

gradinu, koliko god prigledati možeš u naokolo, sve je to imanje Gavanovića. I čisto neznaš, gdi ćeš se s pogledom zaustaviti? da li na ubavoj dolini ili na širokim plodnim njivama? Ovdje ti mami oko mlogobrojno stado, koje na ugarnicama pase, a onde ti se nameću oku guste i zelene šume i bogati begluci. — A starešinu Gavanović *Dašu* valjda bi tri dana i gladan i žedan slušao kad razlaže: kako su Gavani to dobro stekli i kako su se cesarom i ostalom carskom gospodom upoznali; da, upravo si uživati mogao, kad ti se starac *Dašo* dojme o povisti Bosne i Hercegovine; o junaštvu bosanske gospode i kako mu je mati mlogopričljivo pripovidala, što je od svoga dide čula, naime: da je baba *Krista* imala jednu strinu, imenom *Katarina*, koja bijaše ćer hercega *Stipana Vukčića*, a maćuva *Stipana Tomaševića* kralja bosanskoga; nadalje kako su jedni Bunjevci prije 200 godinah od turske sile prinuždeni iz Bosne prišli u Ugarsku i nastanili se čak u *Ostrogonu*, u *Vacu*, u *Budimu*, u *Pešti*, u *Tukulju*; drugi opet u *Bačkoj* i po *Banatu*, gdi su već njevi pregji: *Ostrogonci*, *Vacići*, *Budinčevići*, *Budimci*, *Budinkići*, *Peštalići*, *Tukuljei*, i drugi za *Bele IV.* kralja ugarskoga i prije nastanjeni bili.

*

Gavanović *Božo* i *Albe* bijahu sinovi daleko poznatog bogataša Gavanovića *Daše*. Dok bi se druga braća inadila i svagjala među sobom, dotle su *Božo* i *Albe* u slogi i u najlipšoj ljubavi živili. Nikad jedan drugom nažao učinio nije. *Albe*, ko mlagji, uvik slušao svoga baću *Božu*, i u svaćemu je njegovu volju tražio; a *Božo*, ko

Utkivanje na koturačama.

stariji, vazda je štedio i zaklonjao svoga brata Albu. Njeva megjusobna ljubav i sloga služila je za uzor-pri-mer svoj okolici.

Posle očeve smrti podiliše se Božo i Albe. Kako su volili jedan drugoga tako im se bijaše podiliti. Nisu im tribali odvitnici, ni sudovi, već su sami znali prosuditi: šta je pravo. Albe, ko mlagji, oстане na starini, a Boži dopanu nove nasebine oko *Krnaje*.

Božo je imo tri sina: *Duju*, *Mitra* i *Andriju*, a 3 sela su ga zvali svojim gospodarom.

Dujo, dika i ponos cile familije *Gavanovića*, bijaše najstariji sin *Božin*. *Duju* je mater — *Angjelija* — upravo razmazila. Umiljatija rič i bolji zalogaji to je uvik *Dujino* bilo, a lipše i skuplje haljine nije ni jedan gospodar u *Bačkoj* nosio od *Duje*. Ko što se kaže, gotovo ni muvi ne biše slobodno pasti na *Duju*.

Svršio *Dujo* sridnje škole, stupi u vojsku kao dobrovoljac. Kako mu je ujna *Bečkinja* bila, molio je *Dujo* svoje vojničke poglavare, da ga u koju *Bečku* pukovnicu upišu. *Dujo* je služio cara godinu dana o svom, bolje rečeno o očevu trošku. To je doduše ota mlogo stalo, jer je *Dujo* velik trošadžija bio. Al otac je sve rado činio, u nadi, da će se *Dujo* opametiti. Poslo mu je u *Beč* naj-lipšega konja iz svoje argele, a sedlo i ostalu spravu na konja nabave u prvom *bečkom* majdanu.

Posle godinu dana, dodje *Dujo* kući. Dosadilo mu vojništvo. Ozbilj-nijih poslova slabo se je *Dujo* i kod kuće laćao, nego se dade na niko velegospočko živovanje. Rodi-telji da na kraj stanu raskošnom ži-votu mezimka svoga, oženu *Duju* sa poznatom *Jelom*, krasnom jedinicom barunice *Anke Tomanović* i baruna

Dedovića, koji u ono vreme zapovi-dajući gjenral *Beča* bijaše.

Mlagjanu snašicu *Jelu* lipo su ce-livali i dvorili novi roditelji i sva ostala rodbina. Al *Duji* se nikako ne dopadaše, da on, — koji je to-liko svita prošao i vidio, — i ko oženjen bude poslušan svojim rodi-teljima. Smislio indi sve na jedno, da će izaći iz dvora oca svoga na svoj krov; a roditelji, da nebude većeg zla, pristanu na *Dujinu* želju, i iz-dadu mu u ime očinstva spahiluk *prodolski*.

*

Dujo priuredi *Prodol* na svoju ruku pravo gospočki. Dvorac, bašča i štale, sve bijaše tako ukusno i skupocino opravljeno i smišteno, ko u makar kakoga bana ili vojvode.

Megjutim roditelji *Dujini* umriše, a na čas smrti svoje priporuče svoju dicu u okrilje strica *Albe*. Stric je tako rado i svojski pazio na svoje rogjake, ko na svoju rogjenu dicu. Osobito je *duju* svitovao i korio zbog njegove lakomišljenosti. „Dragi moj sinovče, — reče mu jednom prigo-dom stric, — nije za te ta velika gospoština i to veliko nadržavanje. Nebio ja prorok, al viruj mi, sinovče, propasti ćeš, ako se neokanio budeš toga velikoga nadržavanja!“

Tvrdo glavi *Dujo* i čuo i nije stri-čevljeve svitujuće riči.

Dujo je čitavu godinu danah kajao svoje roditelje. Posle toga otvori *Dujo* svoj varmegjskoj gospodi svoje gospočke dvore i razvije najveći sjaj u svojem domu. I ko se najbolje znao ulagivati, ko je najbolje umio hvaliti i u zvizde kovati svako dilo i nedilo domaćina, taj je bio naj-češći i najmiliji gost *Gavanović Duje*. Pa čim su se većma koje kake prišipetlje i gulideri, pijandure i lažljivci, nibrigeše i bekrije u dvoru *Dujinom* sakupljali i banili, tim su

većma starji i ozbiljniji ljudi ratosiljali se gostoljublja njegova. Jednom ričju, Dujo je volio, a i znao se nadržavati. Osobito mu je godilo ako je kogod kazo: da taki lipih konja i karuca, ko što su Dujine, nema ni u bečkoga cara, i da je Dujo prvi gavalir ravne Bačke. I premako malouman, ipak se rado uplićao u županijske poslove. Njegova ugledna vanjština i ponosito držanje, čisto su ko prikrivale ostale slabosti Dujine. Za malo upozna se sa svom županijskom pospodom, te se ni jedna važnija županijska stvar nije bez Duje svršila.

Naravno, da je za ovako raskošni život i nepristano uživanje mlogo novacah tribalo. I borme, da ne biše iz Beča pomoći, naskoro bi se oskudica udomaćila u dvoru mladoga Gavana. Pa dok se je dobro mlagje braće mložilo, dotle je Dujino imanje dan na dan sve to većma stabilo, propadalo.

Mlada a neiskusna gospoja Jela vidila je, da se tu priko razloga troši; ali prirogjena joj slavohlepnost nedaše, da ukorenjenu neredu i raspipanju na kraj stane. Sluge i sluškinje podvornici i nastojnici radiše sve po svojoj volji; sami orali i sijali, a sami želi i spremali. Domaći jezik u dvoru Gavanovića Duje bio je nimački. Materinski jezik starih Gavanah, žalibože, u kući nezahvalnoga i nedostojnoga Gavanovića zabranjen bijaše. Dok su ostali Gavani megju sobom uvik bunjevački govorili, u veselju uz gusle rado slušali narodne pisme o slavi i vitežtvu svojih didovah i pradidovah, Dujo ni u časti nije htio, ni smio odati se, da je rogjeni Bunjevac. Mislio je Dujo, da će poniziti svoj dom stime, ako u svojoj obitelji bunjevački govor nepristane. On sam nikad ni sa podvornicima, niti sa prostima radnicima

nije prosborio bunjevački; dap u svojoj zanešenosti često je govorio da se stidi, što ga je Bunjevka rodila. Gospoja Jela, stric Allu ostala rodbina višeput su ga ukorili zbog te pritiranosti govoreći mu: će ga Bog pokarati zato, što na veliko prezire i tarma materinski jezik svoj. Ali svaka njeva opomena u ludna bijaše.

*

Na požunskoj dieti, zbog malenkosti, zavadiše se konzilij i kod glasovanja izjavi većina bora nepovirenje ministarstvu; a uzdajući se u pravdu, raspusti sabor i raspíše nove izbore.

Proti stričeve volje izabere županija Duju Gavanovića saborskim predlanikom. Dujo nebijaše govornik, je svojim brzo stečenim uplivom Bavanima često u pomoći znao biti.

Kako je valjalo redovno na saborske sidnice odlaziti, primisti Dujo svoj stan u Požun, gdi je još v prigode bilo za prikomirno trošenje i gospodsko nadržavanje. Lito i djutim na ladanju provedoše.

Požunski život je baš ubitačno derao na sudbinu Duje Gavanovića. Kao što galia, koja na srid mora bez dovoljne oskrbe i sprave nemogu od oluje silne da plovi dalje, luta i svaki čas nemilice utonuti može; tako se i Dujo neodoljivo uzburkane talase raznih strastih otio. Što nije na koje kake parotišlo, to karte i lutrije odneše. Dese naime u veliko karto. Više je osvanuo uz proklete karte. Pa svoj gubitak nadoknadi, silno je trošio na lutrije, al dobio nikad nije.

Ovaki život nemogaše ostati osvete. Biva da zlo nikad neid samo. Dujo, za da svoju ljutu borbu bar ništo uguši, da se napokon i pijanstvo.

Bijaše u Požunu u graničarsk

kraju „*Gostionica k narodnom guslaru*“. U noravnoj veličini bio na ulazu čovik — guslar — namolovan držeći gusle i gudalo u ruci. Taj guslar tako je udesno bio pogogjen naslikan, da, gledeć na njega mislio bi, da će progovoriti, i sve ti se čini ko da privlači gudalom priko tankih žicah grokteći junačke pisme o Kraljeviću Marku i Jelačiću banu.

Obično kod guslara se sastajahu bunjevački, hrvatski i srpski poslanici. Krčmar Tunčo i tamburaši osobito su volili Duju, jer je on najviše trošio. Tako jednom prigodom reče Dujo krčmaru: „Tunčo brate! što večeras tvoji gosti, — pokazujuć megjutim na silnu svitinu, — potroše, to ću ja platiti.“ Tunčo se pokloni i častio goste po zapovidi. Gosti ništa neznadoše o Dujinoj namiri. Kad god je koji gost hotio platiti, a Tunčo je svakomu veselo odgovorio: da je isplatito. U zoru pridade Tunčo pijanom Duji račun od 650 frt. i Dujo bez riči izplati skupu večeru i ode kući.

Dujo je svojim nerazboritim životom dotle dotirao: da već ni zajma nigdi više nemogaše dobiti, virovnici pak sa svih stranah navališe na njega.

Megjutim dodje proliće. Dujo pošalje svoju obitelj u Bačku, a on ostane u Požunu do saborskih praznika.

*

Krasno prolićno jutro bijaše. Žarko sunce je obiljno sipalo svoje tople zrake po zelenoj poljani; bujne rosne livade tako su se blistale, ko da srebrom il biserom posute biše; zadovoljni ljudi veselo obavljahu svoje poljske poslove; ptice-pivačice na razni način veseliše zemljodilce pismom i uzveličavahu slavu božju; mirisno poljsko cvieće i bilje napunilo cilu prirodu blagim miloduhom.

I kroz ovaj zemaljski raj na četiri žerava jezdiše gospođa Jela. Žestoki konjici brzo obigjoše s laganih karuca označene puteve; a mlada spahinica ni mislila nije: da po ovim krajevima nigda više proći neće.

Kad se je mlagjana domoćića sa ove blažene šetnje kući vratila, imaše šta gledati! U dvoru bijahu odvitnici i izvršitelji, koji dogjoše, da po sudbenoj osudi, u ime silnih dugovah, metnu ruku na cilo imanje Gavanovića Duje. Dogje šnjima i jedan budimski bogataš, koji je sve dugove namirio, a Gavanovo dobro na se pripisati dao.

Sirota Jela, videć ova, udari u plač. Jadnica, neznaše od tereta i bede što da čini? Mal joj nije srce puknulo, kad se je iz dvora, gdi je toliko uživala, izseliti morala.

Za ovo vrime bijaše Dujo, — koji je megjutim za sudbeno postupanje znao, — još u Požunu.

Nesrićna Jela bolnim ričma brzojavi Duji cilu stvar; a ovaj ju pozove u Požun. Još ono večer sastanu se jadnici u Požunu na željezničkoj stanici. Iza kratkoga pozdrava i razjašnjenja izjavi Jela: da je dobila od svojih roditeljah nalog, da odmah podje u Beč i da za Duju na vike zaboravi. Dragi moj Dujo, — govoraše kroz plač Jela, — tvoja nesrićna sudbina siluje me, da te ostavim i da poslušam svoje roditelje, koji su mi uvik dobro želili; ali ostajem ti virna do kraja života moga. I ako mi dobri Bog udili milost, da posle smrti svojih roditeljah primim na se svoju baštinu, primit ću te k' sebi i u nadi, da ćeš se dotle poboljšati, oprostiti ću ti svaka.“ — Na ovaj ganutljivi oproštaj Dujo uzdišući odgovori: „Ljubezna Jelo! Bog neka te čuva i blagoslovi, a ja sam izgubljen na vike!“

Dujo je jedno vrime iz milosti svojih drugovah živio u Požunu. Posle, buduće je i poslidnju paru potrošio i svim poznatima dosadio bio, počeo zdvajati. Mislio se: nije li zavridio, da si ugasi život, kojim je sebe upropastio, a svoju rodbinu i celo pleme osramotio? — „Ne, — reče u sebi, — ako sam već sve na svitu izgubio, dušu ću svoju spasiti.“ — Zato odluči u sebi, da će otići k' stricu svome i da će ga zamoliti da ga primi k' sebi.

Gavanović Albe, — stric — bijaše pobožna, smirna i gostoljubiva duša. Iz njegova dvora nitko gladan, ni žedan nije otišao. Starji i ugledniji varmegjaši konzilijari rado su se sastajali kod njega; nu velikoga izvanrednoga trošenja i parade ne bijaše u kući Gavanovića Albe. Ako je kadgod ritko u kući veselje bilo, onda je obično gajdaš Matko dvorio goste. Stric Albe je osobito volio bunjevački jezik i stare običaje. Ko pravi kršćanin, nije prezirao druge narode, al je najviše pouzdanja imo u svojim bunjevačkim podvornicima, slugama.

Kad je starac jednom prigod sidio u svojoj bašči i baš se o srićnoj sudbini svoga sinovca mis dogje prid njega čovik u troš odilu, poljubi starca u ruku, te tova: da je on Dujo Gavanović.

Gavanovića Albu nije baš ugođ iznenadio ovaj neočekivani pos al ipak odluči: da će se s lovati nasrećniku. Stric je p svega ozbiljno ukorio nedostojno Gavanovića i pridbacio mu sva n gova zla dilovanja; zatim mu izj da će po zavridi svojoj svima p ložan biti. Dujo je ko odsudjen slu zasluženu ukorbu strica svoga, svaku stričevu opomenu i zapov je bez prigovora izvršio. — —

Jedno jutro, u zimno doba, o Dujo s puškom o ramenu u polje, o kud se nije više povratio. Nestalo n traga, ko da ga je zemlja progutala.

O nesrićnu životu Gavanović Du dugo se pripovidalo po svoj okolio i stariji ljudi često govoraše: „N mudrome teci, nit ludome ostavljaj

Seljanin

PITAJU ME.

*Pitaju me: šta mi fali,
Šta mi treba da me gali?
Mila braća, dobri znanci — :
Što me nema po sastanci!*

*Do sada sam vvagdi bio,
Prvi kola zavodio,
A sada me nikad nema,
Kao da sam srid bedemah.*

*Ima za mnom koji tuže,
I takovih što me ruže,
Razpitkuju šta mu fali,
Triba kogod da ga hvali!*

*Man' se brate, man' se družo,
Nek sastanci za mnom tuže,*

*Dosta sam se najidio,
Po sastanci kad sam bio.*

*Dok sam svagdi prvi bio,
Prvi kolo zavodio,
Kao sluga priponizan:
Nikom dobar bio nisam.*

*Neka tuže, nek i ruže,
Neka brate, neka družo!
Nikad nisam bio ohol,
Al će me sad naučit bol.*

*Nije to bol od bolesti,
Što nedaje živit, jesti,
Već je ta bol oganj paklen,
Nahudit mu niko daklem.*

Otkada me zli razvlače,
 Srce od tad bolno skače,
 Al malaksat — ludo nije,
 Dok u njemu oganj vrije.

Neka brate, nekā družē,
 Nek i tuže, nek i ruže,
 Pridobro je jošter polje,
 Idjem tamo, tamo j' bolje.

Tamo j' nebo plavo staro.
 Uvik mlado, ko ko j' stvaro,
 Kada plavi Bože mili,
 Ko da sam pod tvoji krili.

Tamo j' misec, sitne zvizde,
 Uzlećuju, te se gnjizde,
 Kada kojoj prodje hora,
 A ona ti hajd iz sora.

Tamo j' duga šarolika,
 Ista uvik svakog vika,
 Gdi god stane, navišćuje,
 Nisi samac, i Bog tu je.

Tamo j' sunce jarko, sjajno,
 Što jednako sja odavno,
 Kako sjaji ni ne gledaš
 Ko je dobar, koji beda.

Vidim orla, holog sina,
 Holog sinā, sa visinah,
 Dostojan ti, tijo leti,
 Stvoritelju Bože sveti.

Tamo janjci bleje sitni,
 Za majkama nedositni;
 Tamo zvonce ječi malo,
 Sto je nebo polju dalo.

Tamo j' cveće, tamo j' miris,
 Tamo nesmi ni zlo ni bis,
 Tamo j' Bože posadio,
 Što med ljudma nije smio.

A kada te, sladki družē,
 Ko i mene, kad raztuže,
 A ti zamnom ajd u polje,
 Tamo j' svašto, viruj, bolje!

„Neven“ i „Danica.“

Mili moji čitaoci. Jesteli vidili mizimčad, jedinog bratića jedine sestrice? Jesteli ji gledali kako se sigraju za ditinstva svoga zimi u zapečku, liti na dvoru u pisku. Čuliste ji kako se sićaju jedno drugog čim ustanu, kako nutkaju jedno drugom ako imaju što sladeša za jilo. Srićena i blažena mati koja ji na krilo prima, koja jih doji i napaja. Jer evo mali iz zahvalnosti ustaju u krilu, mašaju se majkine glave pa ju celivaju jedno u jedno drugo u drugo lice.

A poljupei nevinosti čak i suze varaju iz majčinih očiju jer joj panu na pamet godine ne-

vine mladosti kada je kao neplodna smokvenica u samoći čamila. Suze suzi od radosti što uživa majčina blaženstva.

„Neven“ i „Danica“ su to dvoje mezinčadi. Rodilis u krilu roda bunjevačkog. Dosta kasno ali tim su radje vigjeni i primljeni gosti u rodu bunjevačkom. Kao brat i sestra sastaju se u krilu, majke svoje, naroda bunjevačkog. Jedno drugo ljube, njeguju i zagovaraju. Jedno drugo podpomažu i priporučavaju. Narod jim se raduje i svesrdno ji prima. Jer dok drugi narodi sijaset prijatelja imaju u štampi dotle našem rodu je ovo

prijateljstvo posve manjkalo. Sotog Neven i Danica kao plod duha svoga, kao porod utrobe svoje rado primaju i vesele se, što evo i glas srca njevog nalazi odziva u najvirnijim glasilima bunjevštine u „Nevenu“ i Danici.“

Pa šta je taj „Neven“ i „Danica“? „Neven“ je časopis mesečnik. T. j. novina koja izlazi svakog miseca jedanput i to na prvi dan svakog miseca. Zalazi u kuće naroda našeg po Bačkoj, Baranji, Banatu, Pešt županiji i drugim krajevima mile nam ugarske domovine. Nadalje po Slavoniji, Hrvatskoj, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini.

Gdigođ ima roda našeg igje i navišćiva prosvitu. Govori o narodnim pitanjima, o dnevnoj politici i virskim poslovima. Svagdi i uvik zagovara ono što je našem rodu bunjevačko-šokačkom mило i drago.

Cina mu je samo jedna forinta, ili 2 krune na cilu godina. Tako malena je to nagrada za uživanje što ga Neven pruža, da njegovoj jeftinoći malo ima ravnih podhvata i kod otmenijih naroda.

Zato i prianja narod oko njega. Bio siroma ili bogataš rado prima „Neven“ kući svojoj jer ovaj ga obavisti, zabavi i razveseli.

„Neven“ glasilo je digo na noge naš uvaženi, čuveni i pripoznati rodoljub, narodno pučki

pisac, požrtvovni prijatelj roda bunjevačkog Mijo Mandić, negda u Kačmaru a sada u Subotici učitelj zanemarenog naroda. Pokrenuo ga 1884 te godine 15. siječnja, iz štamparije Streintz i Eschenlohr u Baji.

To se narodno mezinče — dakako nije rado gledalo u štampariji gori spomenutoj, gdi su neprijatelji lako došli do njega i veće mu o glavi snovahu, što kad je osnivatelj Nevena primetio lati svoje mezinče i potražiš njime sigurnija „krova kod „Mužik i Partliča“ u Somboru veće za 7. broj prvog tečaja.

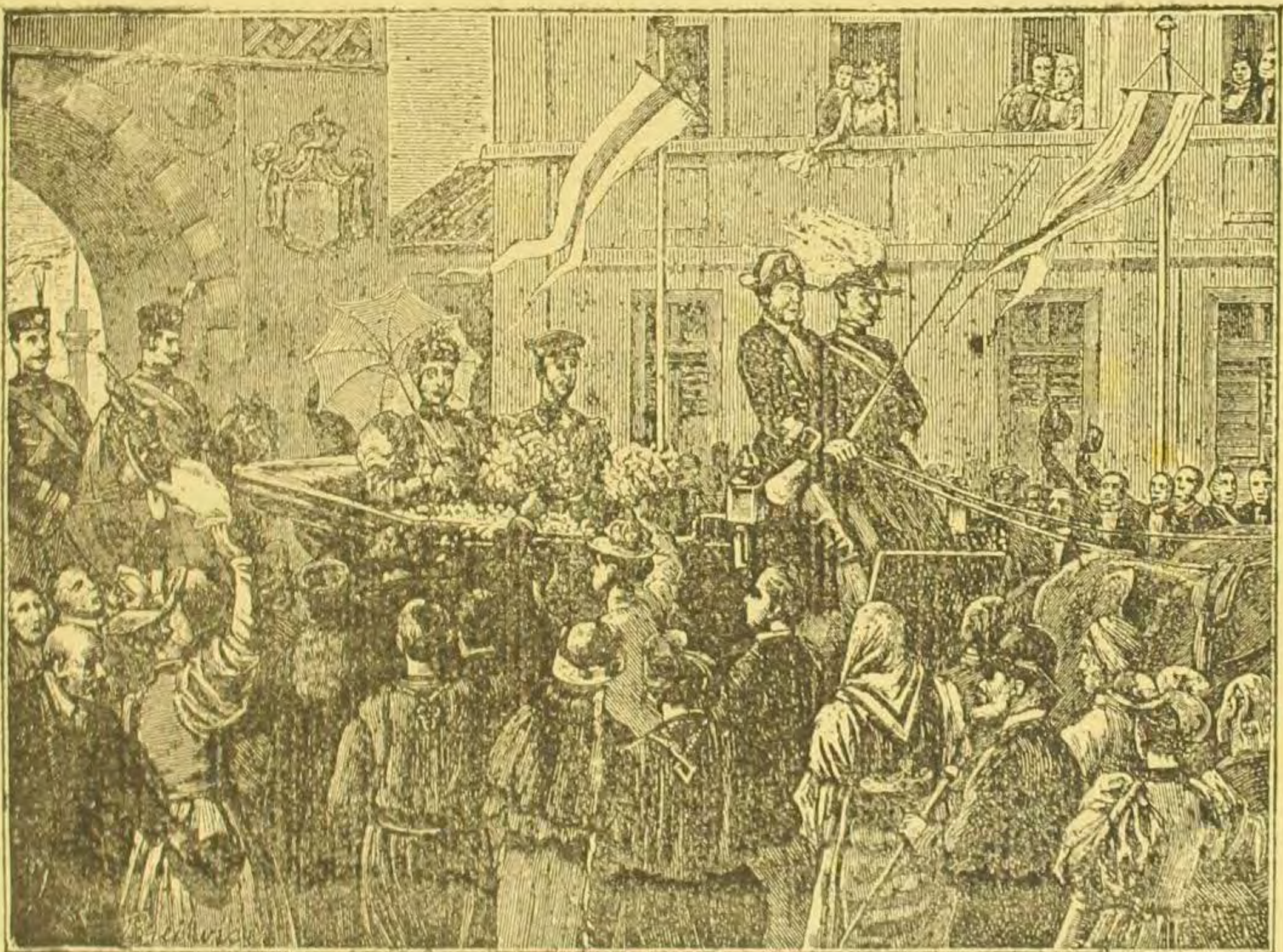
U Somboru uz pripomoć pokojnoga učitelja Kuzmića ostane naš miljenik do travnja miseca god. 1887 zaključivo. A za misec svibanj potraži Neven još bolje ognjište u Subatici kod Josipa Bitermana gdi uz pripomoć više rodoljuba Neven razvije svoje prostorije i razširi dilokrug tako da se omil narodu, zadobije vlasnijeg života i postane činjenicom života u Subatici.

Punih 9 godina je nosio Neven na čelu ime slavno virnog urednika Mije Mandića. 1892. godine izaberu urednika za učitelja u Suboticu i sotim je nastala teškoća kod Nevena. Jer subotički ured ne dozvoljava zvaničniku novinu uredjivati. Daklem i Mijo Mandić morade se odvažiti

da li će na Nevenu ili na Subotičkom učiteljstvu zahvaliti? Prijatelji Nevena, radi imati Miju u svom kolu, prigoriše urednika da dobiju prijatelja. I na mjesto Mije Mandića zamoliše Peru Skenderovog subotičkog općinara i zemljoposed-

nika :da bi primio to sladko brime Nevena na se. Tako od prvog broja 1893. godine je Neven se uređivao. pod imenom Pere Skenderovog prikopane dve godine.

Ali godine 1895. te urednik krene takom stazicom da žrtvuje

Kraljica Natalia igje u Beograd.

nezavisnost našeg mezinčeta zato sbor uredništva zahvali se Peri Skenderovom i za urednika odabere poznatog slavistu i poverenika hrvatske matice Nikolu Matkovića. Koji od prve veljače god. 1895. na opće zadovoljstvo upravlja sa Nevenom uz pripomoć virnih drugova narodne prosvite i generalnog sbora.

Dao Bog i Neven još mnogo godina služio narodu svome na prosvitnom polju.

A šta je ta Danica?!

To je dragi moj čitače ova ista knjižica što ju držiš u ruci, te sad čitaš iz nje. To je kalendar bunjevački, gost i zagovornik roda našeg. Koji od 1894. te godine svakog no-

vog lita u ponovljenom odilu se zavraća, čestita novu godinu i proriče sriću rodu našem. Evo sad ti već 13-ti put došla u goste da ti i u ovaj par ugodi.

Ovo je rođena sestra Nevenova koju uredjuje isto uredništvo, pišu isti pisci, kao: Seljanin, Miroljub, Gromović, Kostalić, Jabuković, Mišakov, Sirotan, Krunoslav, Ratanski, Staniša i ostala braća štono ne žale truda i žrtve od Nevena.

Ovima kao starijem bratu i sestri se pridružila nova sela i mladja pod imenom „Subotičke Novine“ godine 1893. I ovo troje danas zastupa i čini bunjevačko novinstvo što zaslužuje najodanije zagovaranje od strane svakog bunjevca da nam se ime što većma osvitla. Po ovom krasnom početku nadamo se i boljoj budućnosti. Bog nas Blagosovio. S.

PROSJAK.

*Od kuće do kuće za komadić hljeba
Klimam na vratima jer živeti treba
Ne recite meni nema nikog doma,
Kad vam dogjem jadan i prosim siroma,
Ne puškajte na me kera vam il keru,
Da mi droljav gunjac još većma deru.
Ko bi se bez ruke lako branit znao.
Dajte mi dajte što je Bog vam dao.*

*U boju kod Vaca trpio sam muke;
Ostao sam evo bez desnice ruke.
A za livu nogu dali su mi štaku,
Ja sam tužan tavnu poželio raku.
Došao sam kući iz ljutoga boja,
Bez ruke i noge to je plaća moja.
Al junaku nije ruke, noge žao.
Dajte mi dajte što je Bog vam dao.*

*Ne recite meni prosi je sramota,
Prosjačkoga štapa za mojega života,
Sramotit se neću, nek se drugi stidi;
Bog sve znade, pa i moje srce vidi.
Da je svaki taki junak ko ja bio,
Nebi sada bolan slane suze lio.
Bez ruke i noge još bih pjevat znao.
Dajte mi dajte što je Bog vam dao.*

*Na bojištu mismo uvijek bili prvi.
Silno je proteklo plemenite krvi.*

*Al sve zalud bilo, prešutit ne mogu
Oholi veziri ne znaše za slogu,
Borismo se složno u junačkom žaru
Al po nečistim je krv tekla oltaru.
Pa ko ne bi plako i žaliti znao?
Dajte mi dajte što je Bog vam dao.*

*Il, komadić kruha il krajcaru koju,
Neću vam zatajat vruću želju svoju,
Kada iznemognem. Kad sunce pripeče.
Idem gdje kapljica dobra vina teče.
U mijani malo odpočinem malo.
Gdje se srce uvijek razveselit znalo.
A krčmar je dobar, tješit me je znao.
Dajte mi dajte što je Bog vam dao.*

*Svit će me osudit, mlogo vina pijem,
Ja uzroka imam zašto piti smijem.
Svud me sudba goni nigdje neda mira
Al i tom se viko, pa me i ne dira.
Druga rana mene peče cilog vika
Za koju ne mogu naći melem lika.
Blagoslovljen bio ko bi dati znao!
Dajte mi dajte što je Bog vam dao.*

*Oh ta rana moja u grudi me tišti;
A srce od bola jauče i prišti.
Osviraj mi rekнем, jednu tužnu cigo*

*Na Božiju viru, stara razbibrigo,
Tako trajem, braćo dane svoje kobne,
Al trpiti sam uvik od mladosti znao.
Dajte mi dajte što je Bog vam dao.*

*Ne mrzim za ovaj život mi kukavni
Makar me već sutra metnu u grob ta vni
Moji gorki jadi i život teški
Raznosit će slavu vojnika viteški
Unučad će vaša slaviti našu diku
I pivat o jadnom prosjaku vojniku.*

*Koji se za rod svoj žrtvovati znao
Dajte mi dajte što je Bog vam dao.*

*Kad smo se na bojnem polju ljuto klali
Deset mi jutara zemlje obećali,
I deset pedolja dobro će bit meni,
Promislim u sebi prosjak rastuženi.
Oh kada me jednom, a u zimu ljutu
Nadjete kukavna smrznuta na putu.
Dajte malo mista i za tilo moje
U zemljici svetoj domovine moje.*

(Prevedeno.)

Miroljub.

Pokop Albrechta.

Prokator u raju.

(Po francuskom.)

Nekoga krasnoga jutra sigjaše sveti Petar kanoobično prid rajskimi vrati, te je otvorio mnogoj pobožnoj duši vrata u raj. Na jedared zaku ca netko.

— Ja sam odvitnik Ivo, te molim. da me pustiš unutra.

Sv. Petar otvori prozorčić, pogleda

van i opazi staroga prilično uglednoga gospodina, kojemu nije virovao, jer je izgledao ponešto sumnjiv, te je imao i lukave oči.

— Tko si? upita sveti petar, ja te ne poznam.

— Odvitnik Ivo.

— Odvitnici ne ulaze u raj, odgovori Petar i htide zatvoriti pendžer.

— Znam, znam, brzo će Ivo, al se nadam, da ćete sa mnom drugačije postupati, i on izvadi papir iz džepa i pruži ga ključaru raja, — Znaš li čitati? upita on.

— Smišna li pitanja, reče Petar, kako ne bi znao?

— Onda čitaj.

Što je stojalo u tom pismu?

U kratko ovo:

Naš odvitnik nije nikad u životu počinio zla, nije zastupao nepravedne stvari, a pomagao je sirote i udove. Pred smrt pošao je na hodočašće u Rim, gdje je svetomu otcu papi skrušeno priznao svoje grihe, te je dobio oprostjenje. Uza sve to, bojao se on, da ne će, kano odvitnik doći u nebo, pa je zamolio u pape virodajnicu sa podpisom i pečatom, a to je i dobio.

To bijaše papir, što ga je odvitnik Ivo dao svetomu Petru.

— Proti tomu ne ima prigovora, reče Petar i otvori vrata. Stupi unutra, al budi skroman i miran, jer kod nas ne ima svadje ni parnica. Podji sa mnom ja ću ti pokazati rajске prostorije.

Kad su oba išli zajedno i razgledali sjajne i svietle nebeske dvorane, upitat će odvjjetnik onako mimogred svoga pratioca:

— Služiš li ti već odavno Petre?
Petar se nasmihnu.

— Ti mi stavljaš čudna pitanja. Još se nisi otresao zemaljskih navika. Prije si me pitao, znam li čitati, a sad opet, koliko vremena služim. To zna svako dite, da me je gospodin Bog postavio za rajskog vratara posli moje mučeničke smrti

— Istina je, odvrati odvitnik, a

a jesi li ti siguran, da ćeš za sva vremena obavljati tu službu?

— Opet čudno pitanje, reče Petar, kako da ne budem siguran? Ta Bog ne mienja svoje rieči.

— Imaš li kakvo pismo o tvom imenovanju? opet će odvjjetnik Ivo.

— Kako pismo?

— Ja mislim koju izpravu sa podpisom i pečatom, kao što je moje pismo od sv. oca, bez koga ja ne bi došao u nebo. Da sam ja na tvomu mjestu, ja bi se na sličan način osigurao. I u raji bolje je, da je čovjek sigurniji.

Petar je htio da nešto odgovori, kad al visoko u zraku proleprša sbor angjela, pjevajuć nebesku pismu.

Odvitnik je slušao pobožno, a kad se je obazro oko sebe, nevidi svetoga Petra.

Njega su dirnule odvitnikove riječi, te se je ponešto uznemirio. Napokon se odlučio da nešto učini.

Kad je došao sat za primanje, približi se on nebeskomu priestolju, pade nalice i stade moliti. Tad zamoli u najvećoj poniznosti, bi li mogao na samo govoriti nekoliko časaka.

Serafini i kerubini, koji su stajali oko priestolja začudiše se ovoj smilosti: ali Svevišnji nagnu se ljupko svomu slugi i reče:

— Ono, što mi imaš povjeriti, može svatko znati, dakle, govori.

Tad stade sveti Petar kazivati, kako je on do sad vjerno služio i nada se, da će i dalje ostati u milosti svoga gospodara, al bi rado da dobije pismeno i vlastoručnim podpisano, jer bolje je, da je čovjek i u raji siguran.

Kako se vidi, on je dobro zapamtio odvitnikov savit.

Neizmirno milostivo i vedro čelo gospodara malko se namršti:

— Petre! Petre! što ja to čujem?

Zar se ti više u mene ne uzdaš? Tko te je naveo na tu nedostojnu misao? Tvoje čestito srce nije te moglo na nju navesti.

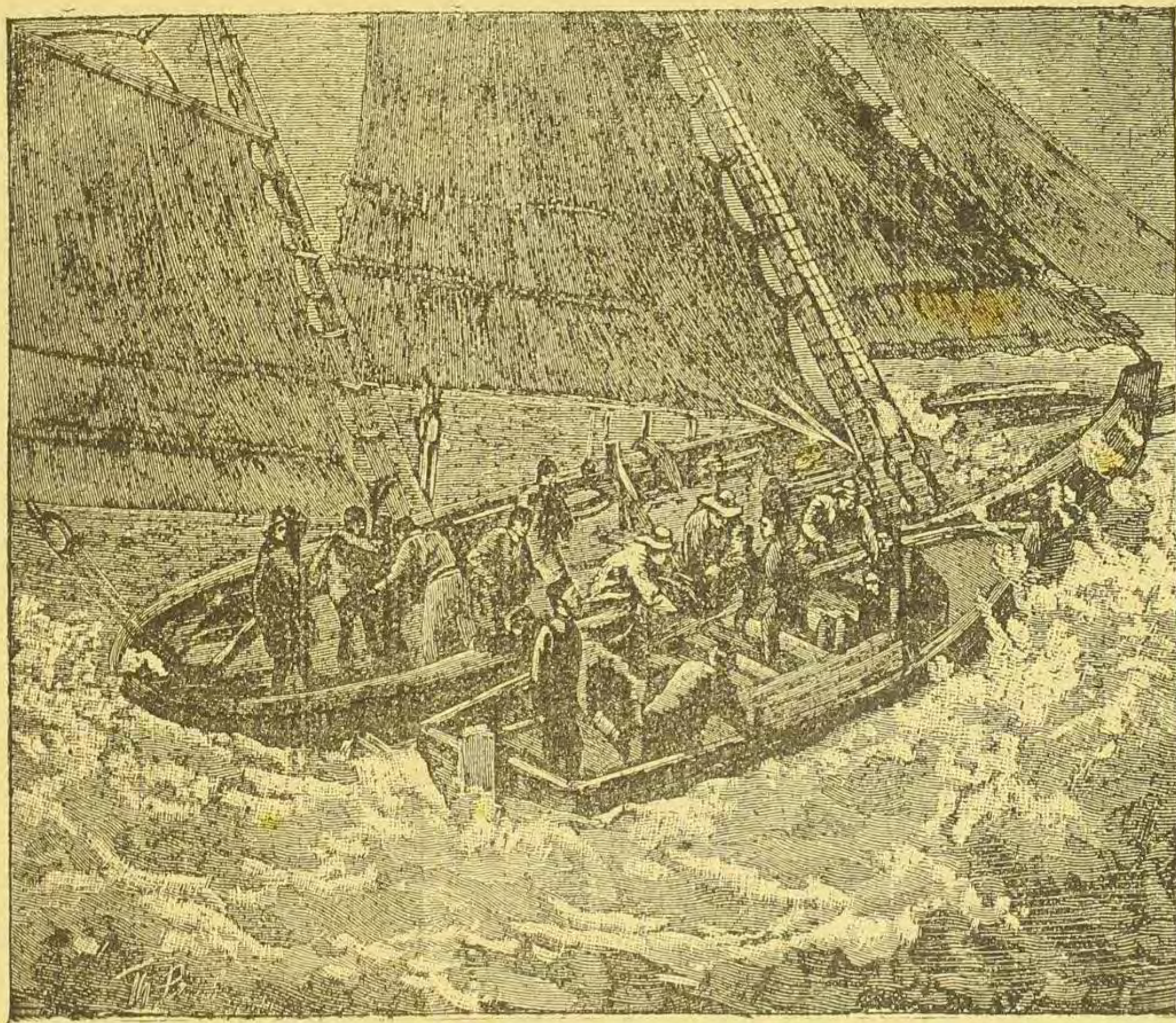
Na te rieči pade Petar skrušeno na kolina i izpriповida o odvitniku sve ono što mi već znamo.

Svevišnji pogleda milostivo pokajnika, pa će mu pomirljivim glasom:

— Milo mi je, Petre, da ti sam

nisi došao na tu misao, zato neka ti bude prošteno. Odvitnika Ivu, koji je već ovde, moramo pridržati, jer ne smijeno omalovažavati pisma i pečat sv. oca iz Rima. Al zapamti, da u buduće ne puštaš odvitnika u raj, jer i jedan nam je previše.

To je pripovist o blaženom Ivi, jedinom odvitniku u raj u i za to ga odvitnici nazivlju svojim zaštitnikom.

Lagja u stradanju.

LIPA VIDA.

— Po narodnoj kranjskoj pismi. —

Lipa Vida pokraj mora staše,
Na obali pelenice praše.
Od zapada gdi sunce zahodi,
Morem crni Arapin dobrodi;

Čun pristavi, lipu Vidu pita:
„Čuješ Snašo! kamo tvoga cvita?
Zašto nisi tako već rumena!
Ta rumena, lipo nakićena,

Kao što si lanjsko lito bila
Kad si ovde platno bijelila?“

Ovako joj crni Arap sbori,
Lipa Vida njemu odgovori:
„Kako brate, bila bih rumena
Ta rumena, lipo nakićena? . . .
Nije meni do vrpce ni cvića.
Gdi mi lanjska već nesluži srića.
U kolivci bolno mi je čedo
Privari me moje srce mlado,
Udadoh se, stara vojna uzeh,
Sad utiha gorke su mi suze:
Vas dan sinak plačuć proboljuje
A svu noću vojno prokašljuje“.

Svitovat ju Arapine stade;
„Kad na polja ljuta slana pade,
Zdralovi se dignu prama jugu
A ti pogji tražit sriću drugu,
Cuj! Kraljica slavne zemlje naše
Mene, Vido, po tebe šiljaše
Da joj pogješ dojeti kraljića,
Njena sinka mlada cesarića:
Dojit ćeš ga kano prava mati,
Povijati, na ruku njihati
Dok nezaspe, mile pisme pivati
Težjeg posla nećeš nigd imati.“

Bez obzira vida u čin skoči,
Nu kad nesta žala ispid očih,
Kad po moru plav već zaplivala,
Lipa Vida gorko zaplakala:
Jao meni! Sta sam učinila?
Komu, jadna, doma ostavila
Sinka svoga, puna grdnih tuga,
Vojna svoga, stara dobra druga?

Kad već treća nediljica progje.
S njom kraljici crni Arap dogje
Uranivši rano lipa Vida
Na prozoru vazdan čeka blida;
Da utiši srce razcviljeno,
Tako pita sunašce rumeno:
Božje čedo, sunce, reci meni
Sto sad radi moj sinak mileni?
„Što bi radio sad tvoj sinak mili!

Sinoć su mu na smrti svitlili,
A tvoj vojno ostavi ognjište
More brodi, jadan tebe ište.
Tebe ište i za tobom gine
Malo da se s dušom ne razmine“.

Kad na večer zasja luna blida,
Opet gleda sa prozora Vida;
Da utiši dušu jada punu,
Tako pita mlada blidu lunu:
„Božje čedo, Luno reci meni!
Sto sad radi sinak moj mileni!“
„Sto bi radio sad tvoj sinak mili:
Danas su ga jadona sahranili,
A tvoj vojno ostavi ognjište,
More brodi, jadan tebe ište.
Tebe ište i za tobom gine
Malo da se s dušom ne razmine“.

Lipa Vida ruku k nebu pruži.
Ruke pruži, pa gore zatuži,
Nu kraljica gospojica začu
Pa zapita sirotu u plaču:
„Šta je tebi moja lipa Vido!
Sta mi plačuć, grdiš lice blido?“
„O gospojo prisvitla kraljice;
Kako ne bi ja grdila lice?
Kad umivah čaše kraj prozora,
Upade mi jedna u dno mora
U dno mora, mora preduboka
Zlatna čaša s prozora visoka“.

Al ju tiši gospoja kraljica:
Nemoj plakat, nemoj grdit lica!
Ja ću kupit čašu lipšu, veću.
Izgovorit kod kralja nesriću.
Deder doji moga zlatna sina
Da te mine od srca gorčina.
Zbilja čašu kraljica kupila,
A od kralja milost izprosila
Opet Vida stoji kraj prozora,
I nemilo gleda putem mora,
Stoji gleda od danka do danko
Sinka, vojna plačuć bez pristanka.

Stanko Vraz.

Ciganin hvale svoga konja.

Gledaš, je-li? moga konja,
Gospodaru stari!
Ne znaš je-li konj, il' tica
Lastavica?

Skidaj naočari, —
Ne možeš se nagledati, —
Već hajde pazari!

Ti još pitaš za „Putalja“
Da li valja?
Nemaj brige!
Da ne valja, ne bi bio
On kod cege
Ne možeš ga u carevoj
Naći štali, —
Samo eiga što ne ume
Da ga fali.

Da ga pospe suvim zlatom
Ko ne štedi, —
Još i onda jedan dukat
Više vredi!
Ako imaš! jede seno,
Zob i slamu;
Ako nemaš: on ne ište
Ne treba mu.

Nemoj da mu gledaš zube,
Moj golube, —
Ni ja mu ih nisam gledo.
Nemoj ni ti, —
Taj nemože ostaviti.
— Sto ga duže teraš, kume,
Sve je mladji, —
Pa de sad mu
Para nadji!

A što pitaš: hoće-l moći
Kakav jendek da preskoči?
Jendek, jendek-kakav jendek?
Taj se nije još rodio,
Kog on nije preskočio, —
Preskoči ga tako lako,
Kao da je pile neko. —
I to u z d u ž, ne popreko

Ja ga jašim bez sedla, —
Sedlasta mu ledja,
— Za pasoš ga ne pitaj,
Jer-to njega vredja.

Idi, kume, idi, idi —
Još me pitaš: kako vidi?
To je da se pripoveda:
Vidi ostrog ko i s preda,
Vidi noću ko' na danu,
A na danu ka, u noći —
Take su mu oči.

A što pitaš, moj prijane,
Ima-l' mane?
Ta zato ga i prodajem,
Moj prijane,
Jerbo nema mane, — —
Taki konji nisu za nas,
Za Cigane.
A brzina kakva mu je?
Malko j' brži od oluje.
Sad ćeš čuti,
Kazaću ti:
Jednom sam se iz Erduta
Vrać'o s puta;
Ma da nas je pljusak vij'o
On se nije umorio.

Munja sevne, a on rže, —
Pljusak brzo, a on brže;
Pljusak pišman na mog ata,
Pa ga vata;
A „Putalj“ ga preko gleda,
Pa se ne da,
Pljusak leti, da polije,
— Tek što nije!
Kad stigosmo pod šatora,
U ciganski dvorac lep,
Na mom konju sve je suvo
Pokis'o mu samo
— Rep.

Zmaj Jovan Jovanović.

D I V A N.

Na čošu se pokupili ljudi
Na divanu jedan drugog buđi.

Pripovida, koji od čeg znade,
Jake tužbe za dosta imade.

Godina je dosta glavna bila,
Samo cina malo je ne mila.

Novaca je teško pripraviti,
Ako ćemo ma našto naviti;

A porcija svaki dan je veća,
Zemljodiška slabačka je sreća.

Gospoda nam vikom obećaju,
Nego bolje nikad ne izdaju.

Već što dalje sve većeg tereta,
Skoro da će biti brez kreveta.

Ne znademo mi se dogovoriti,
Za boljitak naš se skupa boriti.

Već kad triba ići vokšovati,
Onda nema ni jednog kopati.

Svakom nam je mило dobro zdravo,
Što gospoda rade toje pravo.

Neka samo oni obećaju,
I nek nama rakijice daju.

Da možemo malo se napiti,
Makar posli morali jaditi.

Seljak onda znade srićan biti,
Kad s gospodom može govoriti.

S notarošom kad on ruku vaća,
Ni brigeše što taj teret plaća.

Sve on onda zaboravi lako,
Bogu hvala samo kad je vako.

Varošani sasvim bolje znadu,
Ko seljani, zavest se ne dadu.

Nuz rakiju ručak zahtivaju,
I šiljerom meso zalivaju.

Pa na cigar zapale i puše,
Vokša daju iz radosne duše.

Kada triba koga izbirati,
Taj će biti ko šiljera plati.

Koji više plaća alvaluka,
I čuje se oko njega buka:

Živio! i drag nam dugo bio!
Tisi nama kandidat primio.

Ti ćeš biti makar kako bilo,
Od više je dobro tvoje vino.

A kad triba posli teret vući,
Valja nam se baš u glavu tući,

Što smo tako slipo postupali,
Nezavidne ljude izabrali.

Sto puta bi za nas bolje bilo.
Da se nije od korteškog pilo.

Nego da se bolje pripazilo,
Za taj poso ljude izbiralo.

Za to rode svi jedni budimo,
Majkin jezik jednako ljubimo;

Makar kakvi izbor baš da bude,
Birajmo mi prave naše ljude.

Koji ćedu na nas lipo paziti,
Naše dobro ne dati gaziti.

Nemoj rode za vino glasati.
Jer ti može vrlo gorko biti.

I nećeš ga moći probaviti;
Zemlju š' prodat pa lika kupiti.

Pretelj naroda.

Šala.

Odrišana žena. Ode nika žena u dućan, da kupi svojoj kćeri svi- leno ruvo. Zapita je plećkuša dućan- džija: Hoćete li od one svile, koja se zove „digni jarmove na tavan,“ jel „pokrati atar“? A ričita žena ukratko mu odriče: Dajte mi od te svile koja se zove „nelajte Gos- podaru.“

Nož i jezik. „Kaka je razlika megju nožem i jezikom?“ Zapita niki momak mladoženju druga svoga.

„Ta brate, to je razlika, da nož uvik tuplji biva, što se više rabi, a jezik je sve oštiji, što se više upot- ribljava.“ Odgovori mu ovaj.

Sokac i dućandžija. Ode niki Šokac u Sombor pa se zagleda u jedan dućan. Dućandžija će odmah zlim na sirotog Šokca: „Što si se zable- nuo unutra?“

„Ta gledam, odvrati Šokac, što bi se moglo ovdi kupit?“

Mu, vò, ne vidiš?“ Iznova će napasti dućandžija Šokca, koji mu prostodušno odgovori:

„No onda Vam zdravo dobro pro- lazi espap, jer vas samog vidim!“

Neda se. Nika dva čizmarska šegrti, da već jedared i mesa okuse, u odsutnosti majstora zakolju zdravog pućka, a došavšem majstoru slažu da je pućak valjda od navale krvi počeo kunjati pa su ga oni priklali. Na to odvrati tvrd ali u ostalom pošten čizmar: „U mojoj kući ne- će jisti niko erknutog mesa“ pa dade pućka baš došavšoj ciganki.

Šegrti su zabavad jako govorili i tvrdili, da se oni nebi smutili od mesa, ovakog erknutog pućka. (Dogodilo se.) Ni jim se dalo doći do mesa.

Bitiče volova. Sastadoše se dva bogata mesara i pošto se pozdraviše, reče stariji: „Hej brate odakle ćemo uzimati volove, ako ta nesrićna suša još dalje uztraje?“ — „Toga se ja nebojim“ primeti drugi samosvisno, „dok bude nas biće i volova.“

Sto je najbolje na svitu? Turski car svome veziru: Kaži mi vezire, što je najbolje na svitu?

Vezir: Svitli care, da ti istinu kažem. Tri stvari su najveće dobro na svitu: Prvo: žena, drugo: smrt, a treće: nevolja.

Turski car: „Kako to?“ To nije moguće? Sav svit drži baš te tri stvari za najveće zlo na svitu!“

Vezir: „A ti slušaj! Da nije žene ne bi bilo ni Tebe ni mene, da nije smrti, nit bi Ti bio car, ni ja vezir, a da nije nevolje, nit bi Ti tribao mene, ni ja Tebe.“

Samo jedna pogriška. Mater: „Kaži mi Marko, kako ti je kod novog majstora?“

Šegrt: Zlo, nemož biti gore. Maj- storica kuva samo ona jila, koja ji- dem najradije.“

Mater: „No pa — — —.“

Šegrt: Ali ja ne dobijem nikad od toga.“

U berbernici. Došo je seljak u berbernicu, u kojoj biaše od četri dana šegrt. Da seljaka neizpusti, zgrabi jedan tup briač i pošto ga je dobro nasapunao, stane guliti po seljakovom licu. Ovaj je trpio i tr- pio, stisko zube i oči, da proguta bol, koje mu tupa britva zadala. Na to se zaderaše mačka na polju, a šegrt će reći: „koi je djavo mač- kama?“

Odgovori seljak: Valjda i njih kakav deran brije?

Prerano svatio. Učitelj: Ko je dobar i marljiv, taj dodje u nebo. No Ive, kaži nam; što biva sa onim, koji se bavisamo sa zločestima dilama?

Sin pravnika odgogori: Tog brani moj otac.

Dobro se dositio. Žena: Čuj dragi, ja sam noćos sanjala, da smo putovali u kupalište?

Muš: „A ja da smo se vratili.“

Dobra žena. Ličnik: Milostiva, žao mi je, da vaš suprug neće živiti dulje od 23 sata:

Žena: „Za Boga dragoga, a medicine ima još za pet dana.“

Silo za ognjilo. „Ti nisi tako glup kako izgledaš.“ A drugi odvratil:

„Da kako, to je upravo medju nami razlika, da si ti baš taki.“

Privario se. U jednom društvu priči se ličnik Kuktić sa trgovcem Murculom, koji je u svojoj naglosti ličnika veoma uvridio.

„No, te uvride platiti ćete vašim životom reče ličnik.“

Trgovac odvratil: „Jest, kad bi ja tako lud bio i od vas se dao ličiti.“

Isti uzrok. Sudac: Ovo je već treći put da ste kažnjeni radi privare, zar se ne stidite?

Optuženik: No, jer to je isti onaj, koji se dao svaki put od mene privariti.

Dobar djak. Otac: „Staniša ja ćujem, da si ti posljednji u tvom razredu?“

Sin: „Nisam ne, dragi otče.“

Otac: A koji si?

Sin: Trideset i osmi.

Otac: A koji je trideset i deveti.

Sin: „Još ne znam: to msto nije popunjeno.“

Iz škole Učitelj: „Kolombo bio je čuven brodilac i otkrio je — — — što?“

Djak: „Ja znam, gospodine učitelju?“

Učitelj: „No govori, Mijo.“

Djak: „Jaje!“

Zagonetke. Tko nema zubi, a ipak ugrize?

Ko udje u vodu crven, a iz vode crn?

Kad se nalazi čovek u sobi bez glave?

Kad žena negovori suviše?

Koji se komad najviše daje?

Tko dodje uvik prekasno?

Koji nam ljudi uzimaju sve sa usta?

Što je najbolje na buvi!

Što ne može ni jedan čovik pripoviditi?

Koji je mar najveća nesrića?

— Što ima svaki čovik, a ipak ne želi dobiti?

Najnovije.

Kršćanski pokret u Ugarskoj. Unašoj ugarskoj zemlji evo sad već podpunim pravom imamo biližit je-

dan najnov. pokret, koji nam jamči, da će naskoro u Ugars. sve na bolje poći. Taj je pokret *kršćanski i kato*

lički. U vaspitanom svitu, n. pr. u Europi i Americi, od ono doba, kako je *revolucija francuzka* prije sto godina francuzko kraljevsko pristolje, oltare — razrušila, od ono doba se u sadašnjem vaspitanom svitu sve većma pokazuje *duh protivni, nečastivi*, koji snagu svoju crpi iz *društva slobodno-zidarskog*, kojem je najjači, organizovani tabor na zemlji *slobodno zidarstvo*. Vladanje liberalno, konštitucionalno, koje se ovog stolieća po Evropi i Americi razvilo. nije ostalo pri svome pravcu i pri svojim načelima, već je popuštalo na sve strane težnjama slobodno-zidarskim, te je na taj način popuštalo duhu protivnom, nečastivom. Pod uplivom i vodstvom olog duha i olog društva slobodno-zidarskog liberalno, slobodoumno je vladanje na sve strane rat navistilo svačem što se kraljevska pristolja i što se kršćanske vire tiče. Tako su n. pr. liberalci u Francuskoj kralja odtirali i osnovali republiku; a gdi nisu mogli to uraditi, onde su poštedili svitle kraljevske krune, al su tim većma napadali majku crkvu. Oduzeli su n. pr. u najviše država kršćanska dobra te su medju se podilili. Majku su crkvu sebi i svojoj vladi podredili te majka crkva nije mogla zapovid Isusa spasitelja izvršivati, već je morala gledati hoće-l joj to biti od liberalaca, slobodoumnjaka dopuštano. Posle tog su

se hlatili liberalci gaziti svetotajstva, sakramente, to nebesko blago majke crkve. Uredili su gradjanske ženidbe, te su rekli, to više vridi od kršćanske crkvene ženidbe. Uredili državno krštenje te su rekli, to više vridi od crkvenog. Uredili gradjanski pokop te su rekli, to više vridi od crkvena blagosova. Naravna stvar, to kršćani nisu mogli trpiti. Po svima se državama kupili, dogovarali i kršćanske partaje vrbovali. U stranim državama su kršćani u većini u *belgijskoj* kraljevini, tude su shrvali liberalce i slobodne-zidare. Vrlo se čvrsto drže kršćani i u *Nimačkoj* takodjer u *Austriji*.

U našoj domovini, u Ugarskoj se, sad je četvrta godina, stao liberalizam slobodoumni tabor odricati kršćanluka, premako naša domovine cio svoj obstanak kršćanstvu ima zahvaliti. Te smo današnji dan već na toliko otišli, da je slobodno kršćaninu čifutom postati, čifut može uzeti kršćanku, kršćanin može uzeti židovku; nemoraš se krstiti, nemoraš se vinčati, nemoraš Boga i njegovo ime štovati a slobodno ti na volju sve što je sveto grdit trti; puk, narod naše domovine se izprva nije sićao, kud to sve cilja, nije se sićao, da je to maslo duha nečistoga, bome sad se već češe i traži pomoći. Al se prvaci kršćanstva za vri-

mena sitili, kakva teška borba očekuje kršćane, te su i ričju i pismeno kršćanima po cijeloj domovini doviknuli: *braćo kršćani! Želite-li ostat kršćani il ćete bit pogani? Želite-li sačuvat viru i crkvu vaših didova i majka? Želite-li se oboružat te u boj ustavni poći proti liberalima, slobodno-zidarima, proti duhu nečistome?* Kršćani su se tom na gromovitom glasu prvačkom odazvali te se osnovala kršćanska stranka, osnovao se kršćanski tabor na sve strane po cijeloj domovini.

Vodja je kršćanske stranke: plemeniti grof *Nándor Zichy* i plemeniti gróf *Nikola M. Esterházy*.

Kršćani su isprva imali pojedini misti ove domovine *velike katoličke skupštine*, na kojima se izreklo, da je majka crkva u opasnosti, da se triba izokupljat u obranu kršćanstva. Najznamenitije su bile katoličke skupštine: *šopronjska, subotičko-bačvanska, stolnobia-gradska*, a na vrhunac se pope ona, što je u *Budimpešti* održana.

Prema zaključima otih katoličkih skupština valjalo je skupit i na polje dilovanja političnog, tribalo se oprobat, zaista jel pripravan kršćanski puk svoje vodje i na polju politična dilovanja slidit. To se je pokušalo u *njitranskom, dunaserdahelju, medjumurskom i bonjhadskom izbor-*

nom okružju. Kršćanska, pučka je stranka u tima političnim, izbornim bitkama gdi više gdi manje gubila, ali, dragi kršćani, sjajnije nego što je sunce, dalo se vidit, da pučka, kršćanska stranka ima velike budućnosti. Vladina, to jest slobodoumna, liberalna stranka je istom na taj način mogla nadvladat kršćane, što je sve katane i sve žandare i sve zvaničnike silovala, da pristalice pučke stranke razvijaju, i zapovidila je, da svaku silu i sramotu moraju učinit, samo da se kršćani nadobiju. Zaista to je takvo ogledalo u kom se očividno razumidalo, da puku netriba politika slobodoumna, slobodno-zidarska politika duha nečistoga već puku kršćanskom politika i vladavina kršćanska triba.

Sada su ovih dana obavršeni izbori *obćinara varoških i varmedjskih*. Kršćanska se mlada stranka i ovde uplela u žile i stala kršćanska prava iskat, zahtivat kandidirajući obćinare kršćanske. Imade mnogih varmedja, gdi je kršćanska stranka dobila, al imade još više varoša i varmedja, gdi je kršćanska stranka sbog nasilja puljgermajstora i solgabirova i notaroša selskih morala podleći. Ipak uzprkos silnom nasilju liberalne, slobodoumne vlade kršćanska stranka negubinade već se spravlja na izbore zemaljskih poslanika.

To će kroz koju godinu doć, i ako se kršćani po ruke držali budu, uzdamo se, da će oni sve protivnike potuće, sve nasilje nadvladat; te će vlada-liberalna kapu doli i izkat od kršćana pomilivanja, oprostjenja. Eto to je pokret kršćanski u Ugarskoj Narode budan budi, nedaj se varat, izokupljaj se, jer ako sad pustiš iz ruku prigodu i uzde, posli možeš se osvrćat, kad ćeš opet moć neprijatelje kršćanstva shrvat!

II. O narodnosnom pitanju i zakonu. Od kako je rumunjsko pitanje došlo do tog da su prvake rumunjske odsudili i pozatvarali; od kako je „pučka stranka“ uzela u program obranu sviju narodnosti, što u ovoj zemlji žive: od tog doba svaki dan se više govori kod nas o narodnostima i jezicima.

U opće se pripoznaje, da imamo zakon za narode, ali da taj nije izvršen; da zakon obećaje prava narodnostima u škuli, crkvi i upravi, ali da ta prava još nijedna vlada nije dala narodnostima.

Pa se sotog poveo govor o tom, da li će se taj zakon pritresat i na novo priuredit odnosaj vlade prema narodnostima ili se mora već donešeni zakon oživotvoriti.

Ako bi se zakon pritreso t. j.

revidiro, moralo bi se govoriti i o izbornim srezovima, morala bi se ravnopravnost i na ovom polju proizvesti i ne bi moglo na dalje ostati stanje sadanje, da u jednom srezu 12000 a u drugom 300—400—600 birača biraju jednog poslanika.

Zato govornici sviju stranaka privoliše starom zakonu i govore da treba zakon donešen 1868. za narodnosti izvršiti i jezike sviju naroda poštivati u crkvi, u zvanijama, u upravi i školama.

U ovom smislu je govorio Tisa Koloman poglavica i upravitelj slobodoumne stranke, za taj zakon se izrazio Percel ministar nutarnjih poslova, to zagovaraju govornici livice, za to je piso u svojim novinama Horanszky pridsidnik narodne ugarske stranke. Najposli i najvažniju izjavu je dao u ovom pitanju grof Aponji u Kaši kada se je o dosadanjem neprirodom stanju ovako izrazio „En két irányban keresem a nemzetiségi kérdés megoldását A másik alap az hogy ennek az államnak minden polgára élvezze az állami intézmények jótékonyosságát s győződjék meg arról, hogy ez az állam nem hazug. Hazudik egy állam, ha törvényeket alkot és azokat meg nem tartja, hazudik hogyha szabadságot ígér és azt elfőjtja, hazudik ha magát alkotmányosnak nevezi, és az alkotmányosság alapját a

választás tisztaságát kiirtja“. Što će naški reći :

Za da se narodnosno pitanje riši ja želim temelj na kojem će svaki gradjanin ove domovine uživati blagodat sviju ustanova državnih, neka se osviđoči da ova država nije laža. Laže jedna država ako donša zakone, a ne održi jih, laže ako obećaje slobodu i zagušuje ju, laže ako se naziva ustavnom a onamo temelj ustava slobodu izbora uništuje.

Posli ovih izjava i priznanja nepriostaje ništa drugo već da svaki narod javno i muževno očituje šta ga tišti i zaište ono što se njega tiče na temelju zakona i čime će spasiti sebe za budućnost. Zato su nam sa svim privrimena otvorena pisma našeg čestitog starešine Ambrozije Boze Šarčevića u ovoj Danici obilodanjena. Gledajmo daklem braćo Bunjevci i Šokci bar da nam ovo sunce ne zadje bez da se i mi ogrijemo uz njega. Nastojmo i ištimo jer nimo dite ni rogjena majka ne razumi.

Buna u Turskoj. Poznato je svima kako Turci već više stolica ugnjetavaju narode kršćanske. Nikoji narodi, oružjem u ruci izvojevali sebi slobodu i oprostite se turske sile; a mlogi kršćani još i dan danas stenju i pate od turskoga jogunluka.

Na kraju 1895. godine ustadoše proti Turkom *Jermeni*, najpre u maloj Ažiji a zatim u evropskoj turskoj; dapače i u samome Carigradu, gdi turski car sultan i njegovi veziri stanuju, sukobiše se kršćani sa poganima.

Jermenija je bila jednoć kršćanska zemlja u maloj Ažiji. I dan danas su Jermeni najbogatije i najokretnije pleme turskoga carstva. Osobito se bave trgovinom. Jermenacah ima na broju oko 3 milijuna. U samom Carigradu ima ih 280 hiljada dušah. Kolovogje Jermenacah najpre su lipim tražili od Turakah slobodu za kršćane; i buduć Turci neznadu za milost ni za pravdu, već samo harač kupe od kršćanstva, digoše Jermenci bunu po cilome turskom carstvu, i bi koljež megju Turkom i kršćanima. Turska vojska u misto da je mirila narode, priteče Turcima u pomoć i zajedno počese sela i gradove jermenske paliti i pliniti. U Erzerumu je više od hiljade Jermenacah poginulo. Ovo već nemogaše gledati Evropa i složno odrede kršćanski vladari, da će zajednički silovati Turčina, da il mora dati kršćanima slobodu, ili će mu oni podiliti carstvo. I da sve ovo nije šala. vidi se i iz toga, što velevlasti poslaše svoje ratno brodovlje pod Carigrad. Sama Rusija je poslala 6 velikih, 8 sridnjih i 10 manjih ratnih ga-

lijah; osim toga više galijah nose hranu i nužne ratne sprave za vojskom. Na većim galijama

ima po 30 topovah, a na manjima po 20. Turskome carstvu je dakle odzvonilo.

Narodne pisme.

(I o govoru narodnih pivača.)

Prosi Ive lipu Mandalinu.
 Prošio je devet godin' dana,
 Neda majka lipu Mandalinu.
 Al besidi lipa Mandalina:
 „Oj junače seljaninu Ive!
 Ti me prosi još godinu dana:
 Ako mene baš nedala Nana,
 A ti prosi kaur Katarinu,
 Što j' od mene i lipša i višja
 I bijelim ruhom bogatija . . .
 Ta divojka bilu knjigu znade“ . . .
 To je Ive jedva dočekao
 On je prosi još godinu dana;
 Neda majka lipu Mandalinu,
 Već on prosi kaur Katarinu.
 Prošio je i izprosio je!
 Kad je bilo vrime od svatova,
 Idje Manda u nove dućane,
 Pa kupuje svilene gajtane.
 Ona igje s Ivinim sokakom,
 Izvikiva Ivanovu selu:
 „Ti ćeš molit tvoga brata Ivu,
 Kad pogjete sutra sa svatovi,
 Da naigje i s našim sokakom,
 Da mu vidim kićene svatove“,
 Tad besidi Ivanova sela:
 „Oj Ivane moj brate rodjeni
 Molila te lipa Mandalina,
 Da naigješ i s njenim sokakom
 Da ti vidi kićene svatove“.
 Kad u jutro bili dan svanuo
 Krenili se svati po divojku,
 Pa besidi lipa Mande majka:
 „Ajde ajde lipa Mandalina,
 Ovdud igju Ivinim svatovi!“
 To je mandi vrlo lzo bilo,
 Pa uzima svilene gajtane:
 Ona ode u zelenu bašču,
 Pa se viša o zelenu jelu. —

Cvili plače lipa Mandalino majka:
 Cvili plače traži Mandalinu lipu.
 Ona igje u zelenu bašču.
 A kad majka pod zelenu jelu,
 Al joj Manda o jelici visi.
 Pa zaplače lipa Mande majka:
 „Vitka jelo drvo milokrvno!
 Savila se vrhom do korena!“
 Dok bi majka oprostila Mandu,
 Na sokaku raku izkopala,
 Sakupi se tude malo i veliko,
 Gdi je majka Mandu sahranila.

—
 Zelen ora debo lad,
 Ozebo nam vinograd;
 Na jesen bi brali vino,
 Samo kad bi bilo.
 Na jesen bi groždja brali.
 Kad bi ga imali.

—
 Bila loza vinova
 Zeni majka Milana
 Obišla je sedam sela
 Za Milana nema.

—
 Moja dika malena!
 Suknja joj je šarena.
 A široka u dvi pole,
 Milo lane moje.

—
 Meseć sjaje kao dan,
 Da znam diko da si sam,
 Okla bi ti, kao gošća:
 Makar priko prošća.

—
 Čoban nisam al sam čobankinja
 Neću dugo zvati se majku
 Reko mi je moj drugan primili:
 Kupi svoje pa se sa majkom dili.

Bili kreč se sa zida nam odro
 Oćel biti na ledjima modro,
 Ako babo dozna ko je bio
 Da je noćos dika dolazio.

Bunjevci su svileni jaganjci,
 A mrze jih hulje i magarci....
 Nek nas mrzu Bog će njim suditi,
 što hoćedu neće tako biti.

Sve dan po dan, pa subata dogje,
 Sve se babe, krenule na groblje:
 Od komšia pozajmile torbe,
 A jao, tužna i žalosna, oj!

Prva druga, drugarice pita,
 šta si drugo, za jilo ponela?

Ponela sam kajgane i mesa,
 što ćuturu šiljerom iztresa, oj!
 A jao, oj pokojni ćovće moj!

Baba Pela, ona ne okleva,
 Već tikvicu s rakijom izleva.
 A jao, oj pokojni ćovće moj!

Ej seka Sosa, podje pa posrne.
 Pa ćuturu šiljerom privrne,
 A jao, druge šta uradi, oj!

Mante druge, ništa negovorte,
 Napite se, ponda Boga molte.
 A jao, oj pokojni ćovće moj!

Tumač našima slikama.

Utrkivanje na koturaćama.
 Slika na 50. strani pridstavlja nam utakmice biciklista god 1892. Kao što slika prikazuje onda su još u općoj uporabi bile tako zvane visoke koturaće.“

Na slici je nacrtan baš posljednji tok utakmice biciklista kada se svaki sa svom silom latio posla, da steće slavu prvenstva.

Prija nekoliko godina koturaća bijaše prid našim svitom pravo ćudo, kada su ljudi krs-teći se govorili, kakva je to vražija sprava, a sad već, kada na sve strane imade koturaća postala je obićna stvar koturaća na toliko, da sad već i od naši bunjevaca paora imade ji, koji se služe sa biciklom jerbo zaista jako je praktićna sprava to za brzovozenje.

Istina sada je već znanje oko stvaranja koturaća mlogo napridovalo U misto visoki sada se prave niske koturaće, sa koji nemože se tako lako ni strovaliti niti tako opasno pasti kao sa prijašnji visoki.

Sadašnje koturaće ni ne tresu tako kao prijašnje jerbo dok su prija pravili debele naplotke željezne sa malo kaućuka (gumlastike tvrde) postavljene, sada su naplotki kao mijur naduvanom gumlastikom opasani, što je za vozenje mlogo prijatnije pošto se tako ne trese, i bez ikakvog napora može redovnog zdravlja ćovik 5—6 sati na tome sidity.

Velika prednost je koturaće to, da se na njoj istina sa malo trudbe, sa dvostru. većom brzinom može voziti nego na koli, na

toliko, da gdi ima na kolu 5—6 sati hoda, ako je put malo ravan na koturači može se za 2—2¹/₂ sata isti put privaliti.

Na neravnom putu bome valja koturaču uzase voziti, a borme s njome i nos razbiti se može; ali ako ćemo pravedno prosuditi može i nakoli i veća nesreća dogoditi se t. j. bućur pogubit, glavu razbit, a i oko izbit. najskorije, ako se po mraku jako nepazi na put da se vozari izvrnu.

—
Kraljica Natalia igje u Beograd. Kako je razkralj Milan odpravljen iz Srbije, da nebi tamo više pravio smutnje, Natalia kraljica obeća sinu, kralju Skenđeru mladome, da će ga posetit u glavnom gradu mile joj domovine. To se obećanje izpuni 1895. godine maja 10-og, kada kraljica uz veliko slavlje unigje u Biograd na desnoj strani sideć uz svoga sina. Ovaj sprovod nam prikazuje slika na 57-oj strani. Tu se vidi kako se narod oduševljava i klanja se majki kralja mlagjanoga. Sokak je dupkom pun, a pro-

zori pootvarani te i iz njih narod kliče.

—
Pokop Albrechta. Slika na 59-oj strani nam pokazuje žalosni ali svečani sprovod, što je 1895. 28. veljače u Beču nosio na vičiti opočitak pok. nadvojvodu Albrechta u crkvu kapucinskih otaca. Naša slika dobro pridstavlja tilesnu stražu oko mrtvačkih kola carskoga mrtea.

—
Lagja u stradanju. Slika na 61 strani pokaznje užasno stradanje nimačke lagje „*Elbe*“, koja se je prošaste (1895.) god. 30. sičnja, na 50 milja daleko od englezkih brigova udarila o ugljenu lagju englezku „*Krat-hie*“ i stradala pa u dubljinu mora potonila. Oko 300 putnika je poginulo, a nešto malo se oslobodilo. Naša slika pokazuje kako se neki od stradalih čunom oslobagjaju.— Čudnovato je da englezi na nikaki način nisu hteli stradalima priteć u pomoć. Iz više država je svit žalio za tima nemilo propalima putnicima.

V A Š A R I.

- Abonj (Pešt žup.), 30 maj. 20 aug. 30 nov.
- Ada (Bač-B.), u nedilju i ponediljak prid 18 mart. 1 jun. i 25 okt.
- Adonj 2 aprila, 16 juna, 15 sept. i 24 nov.
- Algjogj, 1 jan. 5 maj. 5 sept.
- Alibunár, na duhove i na uzašašće Bl. D. M.
- Almaš (Bačka), 9 febr. 1 maja, 14 sept. 22. nov. Ako ovi naznačeni dani u nedilju i ponediljak padaju, onda se vašar drži na ove dane; ako pak ma u koji drugi dan, tad prid ovima u ponediljak.
- Alparet, 2—3 jan. 9—10 aprila, 24—25 maj. 13 jun. 30 sept.
- Apatin (Bač-B.), 12 maj. i 21 okt. svaki put u ponediljak prid naznačenim danima.
- Apatfalva (Čanadv.), 24 apr. 26 jul. 8 sept. 25 nov.
- Apoštag (Pestv.) 24 juna, 12 okt. u nedilju i ponediljak prid naznačenim danima.
- Arad (Novi), 1 marta, 16 juna i 28 oktobra.
- Arad (stari) na dan posli cvitne nedilje, na Petrovo u ponediljak, po svih sveti.
- Asod, na Spasovo; u petak posli sv. Stipana i sv. Martina.
- Baan (žup, Baranja), 1 marta, 1 jun. 29 sept. prid 8 dec. u pon.
- Baboča (ž. Somogj), 16 mart. posli prisv. Trojstva u poned. 24 aug. 30 nov.
- Bač (Bačka), 21 febr. 1 maj. 15 aug. 28 okt. Ako ovi naznačeni dani u nedilju ili u ponediljak padaju, onda je vašar na ove dane; ako pak ma u koji drugi dan, onda se vašar drži u slideću nedilju i ponediljak.
- Baja, u nedilju prid 14 febr. 24 apr. 22 jul. 21 sept. i 6 dec.
- Bajmak (Bačka), 25 maj, 24 aug. 11 nov. Ako izvan nedilje i ponediljka u drugi pada, onda je vašar uvik u ponediljak prid naznačenim danima.
- Bajna, 16 febr. 16 maj. 16 aug. 16 novembra.
- Balažfalva prid Cvitnicu u subotu, 21 jula, 6 dec.
- Balaž-Gjarmat (ž. Nograd), prid 6 jan. i 2 febr. u ponediljak i utor. ako bi pak blagdani pali na ponediljak il utor., tad se drže vašari dva slideća dana posli nedilje „Laetare“ u poned. i utor. prid 29 aug. u poned. i utor. 29 sept, prid 1 nov. u pon. i utor.
- Baračka, 17 jun. 20 okt.
- Baranjar, 2 febr. 8 jun. 5 aug. 15 nov.
- Barč, 1 apr. 24 jun. 2 sept. 9 dec.
- Batonja, 19 mart. 20 jun. 1 nov.
- Batorkeš, 25 jan. 4 maj. 2 jun. 14 sept. 11 nov.
- Batosik, 19 mart. 16 jun. 24 sept. 20 okt.
- Bečkerek veliki. 1 mart. 6 maj. 17 aug. 12 okt. 11 nov.
- Bečej stari, 8 apr. 5 jul. i 17 okt. u nedilj. prid naznač. dan.
- Bečej novi (Banatski), 6 apr. 17 aug. 3 okt.
- Beel, 1 mart. 1 jun. 1 okt.
- Bekeš, 24 mart. 20 jun. 29 sept. svaki put u nedilju prid naznačen dan.
- Bekeš-Čaba, 3 mart. 1 jul. 26 okt. i na 2-gu ned. došašća.
- Bela Crkva, (madj. Fehértemplom) 20—23 jun. 15—18 okt.
- Beodra, 6 maj. 8 sept. 1 nov.
- Bezdan, 15 mart. 16 jul. 29 sept. 19 nov.
- Bičke 25 jan. 3 maj. 21 septem. 4 dec
- Biksad (ž. Sotm.) 12 jul. 25 aug. 19 sep.

Bistrica 3—7 jan. 11—15 apr. 13
do 17 jun. 8—12 aug. 18—23
sept. 8—12 nov.

Bodajk posli nove godine posli Pet-
rova, posli Miholja, uvik u poned.

Bodrog-Keresztur, 20 febr. 5 jun. 28
aug. 27 nov.

Boldogasonj, 1 febr. 24 mart. prid
Duhove u pon. 2 jul. 14 aug. 7
sept. 7 dec.

Bonjha (Kisküküllöm.), 18—21 febr.
posli duhovah u sridu, 27—30 sept.

Bonjhad, 6—7 mart. 8—9 maj. 10
do 11 jul. 4—5 sept.

Brašo posli Brašančeva i posli Lu-
čina četvrtak, petak i subota.

Brzova, 21 mart. 6 jul. 26 okt. Uvik
prid naz. danima u ned.

Budim, 1 mart. 24 jun. 14 sept.
30 nov.

Budim stari, 16 febr. 25 maj. 1 aug.
15 okt. Nediljni vašari u utor. i pet.

Bur-St-Mikloš, 5 apr. 21 sept. 8 dec.
Uvik posli naznač. dana u utor.

Buševac dan po Jos. 20 mart. dan
po Ivan 25 jun. dan po apštolih
16 jul.

Butjin (Temešv.), 24 apr. 23 jul. 15
okt. 20 dec.

Buza 10 jan. 20 apr. 28 jul. 26 okt.

Buziaš, 23 jan. 24 apr. 25 jul. 1 okt.

Bükösd (ž. Bar.), 25 mart posli ne-
dilje prisv. Trojstva u poned. 4
okt 11 nov.

Čadjavica, na Spasovo, Pet. i Mar-
tinje, robeni sajam na sam svečani
dan, a marvinski svagda 4 dana
prije.

Čakanj (ž. Vaš), 24 febr. 2 maj. 8
jun. 6 aug. 9 sept. 25 nov.

Čakova (Temešv.), 29 jun. 29 aug.
20 sept. 11 nov.

Čaktornja, 3 febr. na cvitni poned-
ljak, 30 jun. 3 aug. u pon. prid
15 okt. 25 nov.

Čakvar posle nedilje „Oculi“ i posli
Rogate 25 jul. 6 dec. (Uvik u po-
ned. i utorak.

Čanad (srpski i nimački) 15 mart.
20 jun. 6 okt. 10 dec.

Čantavir u poned. prid 1 maj. i 24
sept.

Čatad 12 mart. 1 maj. 15 okt.

Čenej (ž. Torontal), 24 maj. 21 aug.
24 oktobra.

Čenger 8 jan. 5 febr. 19 mart. 24
apr. 7 maj. 25 jun. 23 jul. 13
aug. 10 sept. 15 oktob. 19 nov.
17 dec.

Čepa 12 apr. 12 jul. 5 sept. 18 dec.

Cepreg u četv. posli pepelice, na ve-
liki četv. posli Spasova u petak.
29 jul. 29 sep. u srid. prid Božić.

Četnek u nedilju u kojoj pada Grgo,
Orban, Jela, Simun. Uvik na pon.

Čoka (Torontv.), na ime Isusovo;
sedmi dan posli uskrsne nedilje na
sv. Trojstvo; 29 sept.

Cokonja, 24 febr. u četv. posli Us-
krsa 27 juna 26 jula 21 sept.

Čongrad, prve ned. aprila, prve ned.
jula druge ned. okt. druge ned.
decem.

Čorba u nedilju posli imena Isusova,
posli nedilje „Cantate“ i prve ne-
dilje jula i nov. uvik u poned.

Čorna 6 jan. na dan Grge, Pilipa i
Jakova, sv. Iv. na Miholj i na dan
sv. Martina.

Čurog, u ned. i pon. prid 4. mart.
1-im juna i 6-im okt.

Crepaja (Torontv.), 4—6 apr. 8—10
septembra.

Ceglid 15 jan. 16 apr. 22 jul. 1 nov.

Darda, 2 jan. u poned. prije Spa-
sova; 22 aug. 4 nov.

Debeljača, 19 mart. 1 sept.

Debrecin, 17 jan. 24 apr. 15 aug.
9 okt. svaki traja 9 danih. Vašar
pada uvik u pon. prid naznačenim
danima.

Deva, 14 jan. 13 maja, 3 aug. i
30 okt.

Devečar 25. jan. 1 maja, 6 aug. 1
nov. Uvik posli naznač. dan, u
pon. i utor.

- Dioseg (ž. Bihar), u prvoj nedilji febr. u trećoj nedilji marta, u prvoj nedilji maja, u trećoj nedilji jula, u drugoj ned. sept. i drugoj ned. dec. uvik u sridu.
- Dobrića 23—25 maja, 24—26 sept.
- Dorog (ž. Hajdu) 9 febr. 29 juli, 11 nov. (uvik u četvrtak).
- Dorožma (Čongrv.), 7 apr. 29 jun. 16 sept. 8 dec.
- Dubnica, 12—13 febr. 28—29 apr. 24—25 jul. 29—30 sept.
- Dubrava, 10 maj, 26 jul, 29 sep. 6 dec.
- Dunafeldvar, 25 mart, u utorak posli Duhovah, 20 aug. 1 nov.
- Dunapataj, 19 febr. 17 apr. 29 jun. 4 okt. 23 dec. (Uvik prid naznačenim danima u ned.)
- Dunapentele, vašari padaju na taj poned. kad je sv. Gjuro, sv. Trojstvo, mala Gospojina.
- Dunaveče, 14 febr. 6 maj. 29. jul. 29 sept.
- Eger, u poned. jan. misec koje ned. Pavao pust. pada; u pon. maj. koje nedilje Pongrac pada u pon. jul. koje ned. Pohod B. D. M. pada; 29 sept.
- Eperješ, rob. vašar 28—30 jan. 6 maja, 17—19 jun. 12—14 aug. 16 sept. 25—27 nov. Marv. vašar 25 jan. 3 maja, 14 jun. 9 aug. 13 sept. Mesečni marveni vašar 7 jan. 4 febr. 4 mart. 1 apr. 20 maja, 3 jun. 1 jula, 19 aug. 2 sept. 7 okt. 4 nov. 2 dec. Vuneni vašar 13. 27 maja 8. 29 sept.
- Erdöbenješ 28 jan. 24 apr. 20 aug. 28 okt.
- Erdősada, prve ned. marta i juna, treće ned. aug. druge ned. nov. uvik u petak.
- Estergom, u pon. i utor. one ned. kad je Grgur mart., Urb. maj., Lovre aug. Šimon Jud. okt.
- Eršekujvar, na Matiu; na cvitnu ned.; na Urban; na Pet.; u ned. posli sv. Stipan kralj.
- Felegjhaza, (Kis-Kun.) 20 jan. 27 maj. 18 aug. 4 oktober.
- Feldvar (Bačka), 22 marta 7 juna 21 aug.
- Franjova, 13 maj. 13 jul, 30 okt.
- Futok (Bačka), 3 maj. 16 jun. 18 aug. 7 nov. Ako ovi dani nepadaju u nedilju i ponediljak prid naznač. danom.
- Gjerćamoš, 5 apr. 17 jun. 19 sept.
- Gjendješ, 2—3 feb. 25—26 maj. 24—25 aug. 19—20 november.
- Gjur, madj. Győr, 18 jan., velike ned. u pon. prid Brašančev 22 jul. (M. Mandal), 8 sept. (M. Gosp.) 25 nov. (Kath).
- Gjula (Bekešv.) na Obr. sv. Pavla 25 jan. prije jedne ned.; na „Exaudi“ prije jed. ned.; na tje-dan prid 22 jul. i 8 sept. svagda počamši od sride do ned.
- Gyulafehervar, u utorak prid Uskrs: 26 jul. 30 sept. 17 dec.
- Hajoš, u slid. ned 25 mart. 29 jun. 29 sept.
- Halaš, (Pešt Kišk., 25 mart. 21 jun. 1 sept. 19 nov.
- Harkanj u pon. te ned. kad je Juliana febr., sv. Gjura apr., Petar u okovih aug. Nikola dec.
- Hodm-Vašarhelj (Čongr.). u ned. i i pon. posli Imena Isus jan; u ned. i pon. prid Josip mart; prid Brašanč, prid Raztanak. apošt, jul. i u ned. prid Gal opat okt.
- Hodšagh, 9 febr. 29 setp. Ako ovi dani u ned i pon. padaju, onda vašar se drži na te dane; ako pak u koji drugi dan, onda zatim u slideću ned. i ponediljak.
- Ilava, na Dorothe, febr.; na Blaškov, na Tilovo maj.; na Braš jun.; na M. Magd. jul; na Mat. sept.; na Sv. Svet. nov. na zač. B. D. M. dec.
- Irig (Tolnav.), na dan sv. Blaža, sv. Gjure, male Gosp. i sv. Kate.

- Ivan-Egerseg, u srid. prid. 6 jan. u prve sride aprila jula i oktobra miseca.
- Ivan (Šopronv.) na Obr. sv. Pavla (25 jan.), na treću ned. posli Uskrsa. na svt Bartul i svi Svetih.
- Jankovac, 17 apr. 27 jul. i november.
- Jasberin, 25—26. mart. 18—19. maj. 15—16 aug. 4—5 okt. 9—10 dec.
- Kalača, 19 mart. 31 maj. 15 aug. 30 nov.
- Kaniža (velika u Zalav), 30 jan. 3 apr. 22 maj. 14 aug. 9 okt. 4 dec. Uvik osam danih trajaju.
- Kaniža (Turska) 29 apr. 1 jul. 1 nov.
- Kaniža (stara Bačka) 25 maj. 1 sept.
- Kapošmezó, 1 apr. 18 maj. 14 jun. 30 sept.
- Kapošvar, (Somogjv.) 15 jan. 25 mart. 4 sept. 2 nov.
- Kapuvár, (Sopr.) u pon. posli 25 jan. 19 mart. na Tilovo; 26 jul. 29 aug. 13 dec.
- Kašša, 20. jan. 3 maj. 27 jun. 15 aug. 19 nov.
- Kačmar. (Bačka) u pon. posli 16. maj. u okt. te ned. kad je sv. Teza.
- Kamenica, 3 maj. 22 jun. 18 okt.
- Kečkemet. 12 mart (Grgur.) 10 maj. (Gordian). 10 aug. (Lovre), 26 sept. (Cypr.) 25 nov. (Kath.)
- Kerestur, (nimački) 3 maj. 14 sept.
- Kerestur. (Bodrogh) 20 feb., 5 jun. 28 aug. 27 nov.
- Keresteš (nimačk) u pon. posli sv. Trojstva i Cvitn. ned; u pon. posli Nikol. (dec.)
- Kernjaja, (Cač-B.) 10 maj. 4 okt.
- Kesthelj. (Zalv.) 6 jan. u četv. posli Uskrsa u četv., Tilova 10 aug., 21 sept. u četvrt. prije Mart.
- Kikinda (velika), 24 apr. 24 jun. 20 20 sept. 1 dec.
- Kiš-Körös (Peštv.) 24—25 febr. 1—2 maja 18—19 okt. 1—2 aug.
- Kiš-Komarom, na Gjurgjev na sv. Pavla i pon. prid. sv. Katarin.
- Kišmarton, u prvi pon. „Oculi“ i „Exaudis“ nediljah: u pon. posli sv. Petra u okovih i posli 21 sep.
- Kišmarton-Varalja (Sopr. m.), na prve ponediljke marta, jula, sep. i dec. miseca.
- Kištelek (Čongrv.), 16 aprila 7 jula 20 okt.
- Kiš-Ujsalaš, 19—20 poslednjeg pon. juna 4—5 sept. 13 dec. svaki vašar u ned. prid naznačenim danima drži se.
- Kiš-Zombor (Torontv.), 15 aprila 10 aug. 18 okt.
- Koložvar, 10 januara 10 marta 13 juna 1 aug. 2 nov.
- Komarom, te nedelje kad je Filip-Jakov: na Petrov, na Roku, na sv. Franj. i Andr.
- Komluš (Banat), 5 marta 15 juna 1 sept.
- Kovin (pregj. granica) 5 maja 7 nov.
- Kula (Bačka) 29 aprila 24 juna 6 aug. 15 okt. svagda u ned. i pon. prid naznač. danima.
- Kun Dorožma (Čongr.), 1 febr. 29 juna 16 sept. 8 decembra.
- Kun-Sz.-Mikloš, 3—4 febr. 16—17 maja, 22—23 aug., 20—30 dec.
- Kutaš 5 apr. 30 juna 31 jula 6 sept.
- Kuti (Nyitrv.) 22 jan., 25 apr., 12, jun. 4 aug. 28 sept. 18 nov.
- Lugoš (Kraššov), 10 febr., 10 maj. 2—4 jul. 21—22 okt. U subotu prid nazn. dan.
- Madaraš 25 jan. u ned. prid Spasov. 25 jul 26. okt.
- Magoč (Baranjv.), 14 febr. 18 apr. 13 jul. 7 okt.
- Majša, 9 febr. u pon. sv. Trojstv. 27 aug. 11 nov.
- Mako (Canadv.), u sub. prid „Judica“ ned.: u subotu prid 24. jun. 19 aug. i 19 nov.
- Martonoš (Rač-B.), 8 Jun. na malu Gosp. u slid. pon: 7 nov. jun. i nov. vašari, ako dotični na-

- znač. dani u ned. i pon. ne-
spadaju; uvik se drži u pon. prid
naznačn. danima,
Miške (Vašv.), 2 febr. 3 mart. 4
jul. 14 aug. 8 sept. 4 okt. 22
nov., 12 dec.
Miške, 2 febr. 25 mart., 2 jul.
15 aug. 7 sept. 4 okt. 2 nov.,
13 dec.
Mohač (Baranjav.), 24 feb. 17 apr.
24 jun. 11 nov. 21 dec.
Moholj (Bačv.), 30 maj. 30 sept.
Mokrin, 14. febr. 20 maj. 20 aug.
Monoštor (Krasni Brodi), 22—23
maja.
Morovica (Bačv.), posl. sv. Josipa
u doidući poned. poslid. ned. jul.,
prve ned. novembra u poned.
Nagj-Körös, 5 mart. 24 apr. 27 jun.
26 okt.
Nagj-Szt-Miklos (srpski i nimački) 5
apr. 5 jul. 25 okt.
Nagj-Szombat, 21—24 jan. 11—14
mart. 29—30 apr. 1—2 maj.
24—27. jun. 29 jula do 1-og
aug. 9—22 sept. 28—31 okt.
2—5 dec.
Nagj-Varad, vidi Varadin velik.
Nadudvar (Hajduv.), 19 jan. u pon.
ove ned., 16 apr. 6 aug. 20 sept.
u pon. tih ned. u koje nazn. dani
padaju.
Nadašd (Baranjav.), 19 mart. 20 aug.
Nemeš-Militič (Bačv.) 9 maj. 20 okt.
Novi-Sad, 20 mart. 19 febr. 8 jun.
14 sept. i 1 nov.
Pakš, u poned. prid 16 maj. 15 jul.
21 sept. 19 november.
Palanka (velika Bačk.), u prvi pon.
maj. i okt.
Pančevo, na Gjurjev po nov. ka-
lend., na Petrov i na Malu Gospu
po star kalend.
Papa, na Svitlo Nar, na Blagovist,
na sv. Trojstvo, u jul. na Poh. B.
D. M. na vel. Gosp. : na mal. Gosp.
i na začeeće B. D. M svagda u
utor, i u srid. posli ovih Svetaca.

- Ako koji od ovih nazn. svetaca.
utorak i srid spada, onda se vašar
drže u utorak i sridu dojdúće ned.
Pečuh, poned. k. Svitl. Mar., poned.
prije Duhova, po poh. BDM, na
Katarinje. Svaki vašar traje ne
dana.
Pešta, na Josipovo 19 mar. na Me-
darovo 8 jun. na Iv. glavosik 2
aug., na Leop. 15 nov. Sajmovi s
drže u te ned. u koju nazn. dan
spadaju.
Perjamoš 24 apr. 15. jun. 24 sept.
Petrovoselo, u pun. prid 8 maj. 3
aug. 7. nov.
Pečvarad (Bar.), u febr. Valentin
apr. Adalb., aug. Velik Gosp. i st
Luka.
Petrovaradin, 24 febr. O Petr. O Mart
Pivnice svaki put a nedilju pre 1
apr. 1 jul. 23 okt.
Požun. na Vinc. apr.; na Iv. krst
na Miholj, na Lucu.
Prigl.-St.-Ivan (Bačv.), u pon, prid
24 juni
Rac-Almaš, u pon. prid 15 okt.
Rac-Kaniža, u sridu posli Usk. 16
maj. 24 jun. 10 aug.
Rekaš (Peštv.), 9 feb. 16 sept.
Revkomarom. 29 apr. 1 maj. 24 jun.
12 aug. 20 sept. 1 okt. 26 nov.
Ruma (Bačv.), 13 apr. 29 maj 15
jun. 29 jul. 29 sept,
Šarkanj (Fogarv.), 10 maj 23 aup
11. nov.
Šikluš (Barv.), u pon. u mart. u pon.
posli Sv. Trojstv. u pon. te ned. kad
je Vel. Gosp. 30. nov. 2 dec.
Šoprún. Posni prvi pon. u mart. Fi-
lipski prvi pon. u maju, preobra-
ženski zadnji pon. u aug., prvi pon.
posli Elisabet. Ned. vašar pon. i
petak.
Sarvaš (Bekešv.), 24—25 februara
24—25 jun. 19—30 okt. 21—22
decembra.
Satmár-Németi, 2 febr., 19 mart., 1
maj. 2 jul., 29 szept. 21 nov.

- Santo (Abaujv.), u sridu prije Uskrs.
13 jul. 4 okt. 6 dec.
- Santo (Zalav.), utor. posli Duh.
Segedin 4. maj. 31 jul. 10 okt. 30 nov.
- Segsard, u pon. i utorak tih nedilja
u koje spadaju, Cvitnica, Brašanč.,
Pohod BDM. Našašće križa i sv.
Elisabet.
- Sent-Marton (Turocf.), 24 febr. u pon.
prije Duh. 20. aug. i 11 nov.
- Sent Marton (Sopriv.), 24 febr. 10
aug. 25 okt.
- Sent-Mikloš, 5—6 apr. 5—6 jul.
25—26 okt.
- Sent-Mikloš tursk. 17 apr. 26 jul. 4 okt.
- Sent-Tamaš, 12 mar. 26 jul. 20 sep.
- Senta (Bačv.), 26 mart. 22 jun. 17
aug. 19 nov. Svagda u ned. i pon.
priđ nazač. danima.
- Sivoc-Novi 3 apr. 10 jun. 23 sept.
- Stolni-Biograd (Fehérvár), na čistu
ned. i pon. K Gjurgjevu, k. Ivanju,
k. Bartolovu i k. Demetrijevu.
Četiri posljednja vašara drže se u
ned. i pon. one ned. u koji padaju
oni svetei.
- Slankamen 2 jul.
- Solnok, 24 febr. u ned. priđ Spasov
8 sdpt. 5 nov.
- Štanišić (Bačv.), 12 apr. 4 okt. u pon.
priđ naznačeni dan.
- Sombor (Bačv.), na Blagovist, o Spa-
sovu, o velikoj gospi, 25 nov.
- Subotica, febr. 24 o Matiji, 16 maja
8 sept. 28 okt.
- Temerin (Bačv.), 25 febr. 5 maj. 4
sept. 22 nov. Ako ovi dnevi ne
padaju u ned. i pon. tad vašar se
drži u ned. i poned. priđ nazna-
čen dan.
- Temišvar, 29 mart. 1 jun. 25 jul.
29 sept. 18 dec.
- Titel 6 april 22 aug. 20 okt.
- Tolna, u prvi pon. maja, 13 jun 10
aug. 5 nov.
- Topanfalva, u petak priđ Cvitnu ned.
u petak priđ Duh. 9 jul. 28 ang.
5 nov.
- Topola, 18—19 apr. 13—14 jul.
4—5 okt. U ned. i pon. priđ naz-
načen dan.
- Uj-Arad (Temešvar), 1 mart. 16 jun.
18 okt.
- Uj-Sivac (Bačv.) 3 apr. 15 jun.
23 szept.
- Uj-Peč 4 apr. 10 aug. 28 okt.
- Uj-Pešta. 1 febr. 1 maj. u ned. za
15-im jul. i okt.
- Vac, priđ Uskrs: u ned. priđ Poh.
BDM. i priđ Gal opat u okt. i
Tomom u dec.
- Varašd, 24 apr. 25 jun. 25 jul. 5 nov.
- Varadin veliki, 12 mart 21 jun, 8
sept. 8 dec.
- Varaždin (Hrv.) na Gjor, na Ivanje
na Jakov, na Emerikov.
- Vašarište (Ves.), 21—22 mart. 17 jul.
- Vašarište (Somljo), u mart. na Bened.
u jul. na Margar. sept. na Lam-
berta i dec. na Božić.
- Verbas novi, 28 mart. 2 jun. 12 sept.
u pon. priđ nazn. dan.
- Vesprim, 6 jan. 14 febr. 12 marta
4 maja 10 aug. 21 sept. 6 dec.
- Velik Banat, 2 jula 1 sept. 4 okt.
uvik u sridu.
- Villanj (Baranjv.), 3 apr. 30 okt.
- Zabola, 27 febr. 27 maja 7 sept. 2 nov.
- Zemun, na sv. Matiju, 3 maja 13 dec.
- Zambek, 4 febr. 10 apr. 24 jun. 28
okt. u četv. i petak posle ovih
dana.
- Žablja, 15 apr. 20 juna 28 sept.
- Žombolj, 16 marta 29 juna 8 sept.
11 nov.

SAJMOVI U HRVATSKOJ I SLAVONIJI.

- Almaš, 2. jula, 15 aug. 6 jun. na ime Marije.
- Andrijaševci, (brod. okr.) 30 nov.
- Bakar (u Primorju), 13 jul. 1 i 30 novembra.
- Babina Greda, br. okr. 1 aug.
- Babska i Novak, na Brašančevo, na Malu Gospu. Svaki put i veliki marvinski. Na ovih vašarih dobiti se mogu osobito stvari od drveta, kao: bačve, burad, korita, kola pluzi itd.
- Bošnjaci, brod. okr. 11 nov.
- Beočin, o Spasovdan po gr. ist.
- Bešenovo, (u Sremu) 16. jula. gr. ist. Ćiril i Juditu.
- Bribir (u Primorju) 26. juna.
- Brod, (Sav) na Blagovesti po star. kal. na presveto Trojst. 2 aug. 25 nov. Prije 8 dana marveni vašar.
- Brod (ž. Varažd.), 24 febr. 22 mart. u pon. posli Uskrs. 25 maj. 13. jun. 12 jul. 24 uug. 14 sept.
- Budrovci kod Djakova. Vašar robe: 6 dec. Vašar marve 6 dec.
- Cerna, brod. okr. 15 aug. 8 i 29 sept. 28 okt.
- Časma u pon. posli Vodokr. u utor. posli Duh. 22. jul. na sv. Katu.
- Čepin Troj., na hr. st. i hr. Mih.
- Čerević, 17. jan. 10 jul. Dva dana pre toga svaki put mar. vaš.
- Dalja, 4 maj, 30 okt.
- Djakovo, 23. jan. 1 maj. 26 jun. 28 okt. Marv. vaš. 20—22 jan. 24 apr. 20 jul. 18. okt.
- Drenovci, brod. okr. 15. aug. 9 i 29 sept. 4 nov.
- Erdut, posli 2 febr. prije Uskrsa, prije Duhovah, posli pohoda Bl. D. M. posli uzviš. križa, posli svi svetih i Nikolindana uvik u četvrtak.
- Erdevik, na hr. Mar. i hr. Mih.
- Garčin (brod. okr.), 1 maja na Duhove, 29 juna, 22 sept.
- Golubinci, 16 febr. 2 aug. Svaki traje po tri dana.
- Gradiška Nova, 25 mart. na Dub. 20 aug. i 1 nov.
- Gradiška stara, grad okr. 29 sept. Osim toga 21 maja.
- Gospić (Hrv.), 1 maja. 10 okt. Osim toga svaki petak.
- Hrtkovac, 8. feb. i 19 juna.
- Ilok, 24. apr. 13 juna, 2 aug, 23 okt. 25. nov.
- Indija, na hr. car. Konst., na malu Gosp. na Poh. Gosp.
- Irig, na hrist. Teodoriku, na čis. ned. u postu, na Vel. Gosp.
- Jaska, 7 jan. na Dub. utor. pon. po škapuliru, 9 sept. 7 dec.
- Jankovci, br. okr. 15. okt.
- Kamenica, 3 maj. 22 jun. 18 okt.
- Karlovac, 8 maj. 15 jun. 15 jul. 29 sept, 21 dec. Osim toga svaki petak glasoviti vašar, ako nije na isti dan svetac.
- Korenica, otač. okr. svake subote nedilji vašar.
- Karlovci (Srem), 28 mart. 2 jul. 3 sept. i 21 dec. svaki traje 3 dana.
- Mitrovica, o mučenicima na Cvetnicu, na Spasovo, na sv. Iiju i na malu Gospu.
- Mikanovci Novi, brod. okr. 24 aug. Prije toga 8 dana najveći u Slav. marvenski vašar.
- Našice trg. Sajmovi robe: 10 mart. 13 jun. 15. aug. 30 nov. — Sajmovi marve: 5 mart. 8 jula, 10 aug. 25 nov.
- Niemci, brod. okr. na Cvjetn. ua Duh. 29 jun. 20 aug. 25 nov.
- Osiek, 20 jan. 24 apr. 20. jul. 18 okt. (svi veliki) — prije svakog osam dana glavni marvinski vaš.
- Okučani, grae. okr. na Cvetnicu, 20 uov.

Pazuho Staro, petr. okr. na hr. Ilinje
na Sesvete.

Pržega na Ant. Op. na Cvjet., na
Duh. na Terezu, na Tomu.

Ruma u hr. čisti četvrtak na hr. Pet-
rovo na hr. Miholje, na hr. Trifunovo.

Sarvaš, 14 febr. 24 jun. 18 okt. 21 dec.

Sibinj, grad. okr. u ned. po Spas.
u ned. po Ivanju, u ned. po Mat.

Slankamen, petr. reg. 2 jula.

Šarengrad na Spasovo. 29 jun.

Šid nov, 19 marta, 10 aug.

Tovarnik, petr. okr. 21 sept. 24 aug.

Balpovo na Ivan-dan, na Začešće

Gosp., na Matiju, ap. mar. vašar.

Varadin, petr., okr., na Matiju na

Petrovo, na martinje.

Vinkovci 16 maja 6 aug. 1 nov. (pre
svakog najpre marveni vašar.)

Virovitica 6 jan 1 maja 2 aug. 21
sept. Svaki put 6 dana prije marv.

Vrbanja, brod. okr. na ime Marijino.

Vrdnik, 15 juna, po st. na Lazarevo.

Vrpolje, brod. okr. 24 jun. 20 aug.
11 i 3 febr. marv., k4 roba.

Vukovar, 1 maja 24 juna 15 nov.

Zagreb, u četvr. pred Cvjetn. dan po

Mark. na Margaret, dan po Stjep.

kr. na Šimunje, dan po Prij. BDM.

Zemun, petr. okr., na sv. Matiju. 3

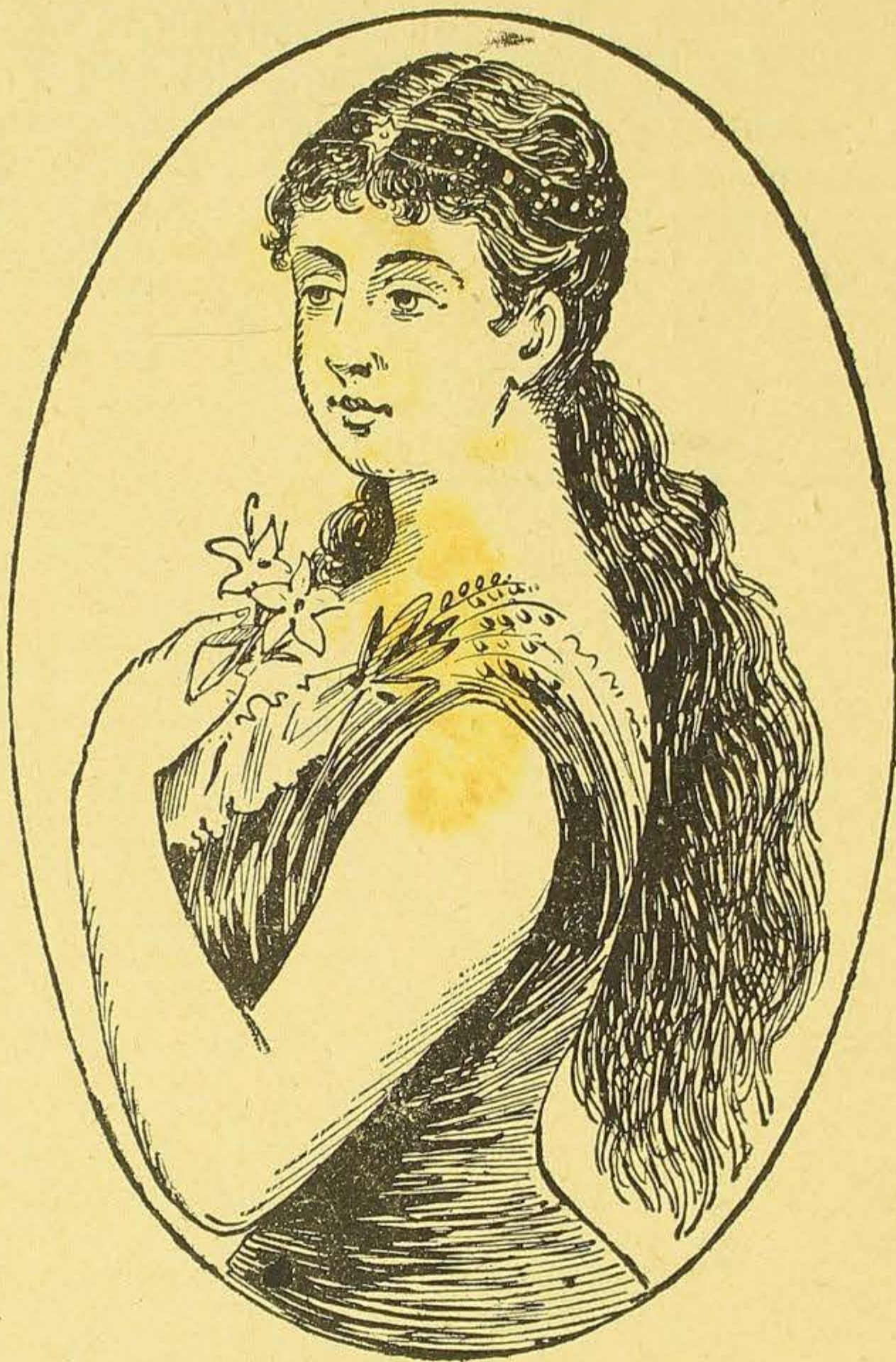
maja 13 dec.

Županja, brod. okr. svibnja, 26 i 20

kol. 16 dec.

Prvi i najbolji izvor za polipšavanje lica i glavni
kućevni likovi jesu :

Čitaj, uzmi, ne ćeš se kajati.

Pogledaj me i ti ćeš
biti lipa, ako uzmeš,
samo od prave: **Nata-
lija od Gjurgjice po-
madu — sapun — mle-
ko i poudre.** Ova po-
mada ne samo ulep-
šava i poboljšava lice
— ruke i vrat — već
sve kožne nečistoće
osobito sunčane i džige-
rične pege, lišajeve, bo-
buljice — Mitessera
(faledrüsen) začudo brzo
i sigurno odstranjuje —
ujedno se protivi sva-
kom oštrom vazduhu ;
pravi lice čisto, belo
lepo, porcelansko i svet-
lo. 1 mala tegla 50 kr.
3-i puta veća tegla sa-
mo 1 frt 24 nč. Sapun
50 nč. Mleko 80 nč,
poudre beo, roza, žut
kutija 1 for.

**Dra Lemana od jor-
govana pomada, Sa-
pun, voda i poudre,**

takodjer izvrsno za ulepšavanje lica, ruke i vrat ; tegla 50 novč,
sapun 50 nč, voda 50 nč, pomada 80 nč.

Dr. Winklera kreolin za bojadisanje sede kose, brkova i
brade, i to svaki 6—8 nedelja jedanput, sigurno i neškodljivo,
prirodno i neprimećava se da je prvobitna mladjana boja smeđja,
braun ili crna. — Kutija sa četkama 2 for. 50 nč, dosta za god. dana.

Karburin. Sigurna i neškodljiva voda za sedu belu kosu, ma
koje starosti, povrati i svoju mladjanu boju kaku je u mlado doba
imala, ujedno pripriča opadanje i čisti kosu peruta i ne prlja
niti telo, niti kožu. Flaša 1 for.

Antibetin. Do danas jedini lek protiv pijanstva. Mlogi je usljed ove nesriće upropastio se, danas pak svaki se može otresti ili svojevolumno ili dotična porodica mu (njoj) da, bez da dotični mora znati, jer moj lek je bez mirisa, bez ukusa, bez boje. Cela flaša se u tri puta uzme i već mu se ne prija. — Manja doza 2 for, veća i jača doza ko od duže vremena pati 3 for. 80 nč.

Venera pomada i Sprit. Za rastenje kose i neda opadati. Ova pomada je i voda ne samo onima, koji imaju malu kosu i opada, već i onima je za preporučiti, koji očeju da uzdrže svoju lepu kosu i boju mladjanu, jer neda da sedi, do u veliku starost. Vel. tegla 1 frt 20 nč. Sprit 65 nč.

Pepsin-china assenzia : odstranjuje brzo i lako sve tegobe u stomaku, osobito je dobro sredstvo za one : koji nemaju volju da jedu, ne može stomak da vari, koji ima vatru u stomaku, podrigivanje i gnušanje na bluvanje, katar u stomaku, bolove potajne groznice i t. d. Flaša 1 frt 50 nč. Tri flaše samo 4 frt.

Sok Syrup od Bokvice i trava ; protiv kašlja, šljama, promaklosti, bolova u grudima i grlu. 1 flaša 1 frt, sprite k tome 50 nč. Zukor 30 nč.

Lafekteur Jod Syrup. Za čišćenje krvi, osobito protiv sifilis-škrofula, sevanja i trganja u kostima, zglobovima i mesu, preporučeno od g. gosp. Dra Dr. Kern, dr. Roheim, dr. Marschalko i t. d. 1 vel. flaša 3 frt. tri flaše 8 frt.

Injectioni Capsule Heneve Br. 2. protiv tripera (belo isticanje) za muške — poblize u opisu — lek za najkraće vreme leči. 1 flaša 1 frt. Capsule 1.25 n.

Lipikov prah za ženske protiv belom pranju vrlo preporučivo sredstvo i mloge ga hvale, jedna kutija sa opisom 1 frt 50 nč. špritz k' tome 2—3 do 4 frt.

Capsule helfenbergske protiv velike gliste pantljikave a 2 sata, bez bolova sa glavom zajedno istera, vrlo rasprostranjen lek. Doza 2 frt 80 nč.

Dr Orlov zejtin za uvo. Protiv sevanju i zujenju u ušima bolovima, isticanju i koji teško čuju ; 1 flaša 1 for.

Kuževne pillule za čišćenje krvi i stomaka, Svaka kuća treba ove da drži, jer su protiv svake unutarnje bolesti — za apetit — čisti stomak i krv, podupire svarivanje, odklanja bolove, groznice, hemoroide i t. d. 1 kutija 21 nč., 6 kutija 1 rolle 1 for.

Lipikova voda i mast za oči protiv bolovima — crvenilu, slabom vidu 1 flaša 1 for., mast 50 nč.

Odalin voda i prah za zube, usta svaki, ko hoće da ima lepe i zdrave zube i meso, neka drži u kući dosta za nekoliko miseci. Voda i prah 1 for.

China gvozdeno vino za one osobe, osobito ženske i decu, koji imaju malo krvi i slabi u licu, bez boje izgledaju. 1 boca 2 for.

Cascara sagrađa vino. Za čišćenje stomaka, krvi, osobito Hemoroida, daje laku svaku dnevnu stolicu. 1 flaša 1 for. 90 nč.

Condurango Vino. Za bolujuće na stomak, osobito koji imaju bolove i rak. Flaša 2 for.

Prava francuska rakija. Za sve unutarnje i spolnje bolesti, uput s opisom 1 flaša 40 nč. 3 puta veća samo 80 nč.

Princeska-Venus voda za ženske kad idu u šetnju ili na zabave, podmladjuje lice i lepo belo kao sneg. 1 flaša 1 for. 25 nč.

Stvari se brzo, tačno i discretno expediraju, molim samo na moju adresu paziti.

Ko preko 5 for. naruči i novac unapred pošalje, dobiva bezplatno bez poštarinu i za pakovanje.

Apoteka kod svetog Stevana :

K. Bogatinčević Velika-Kikinda.

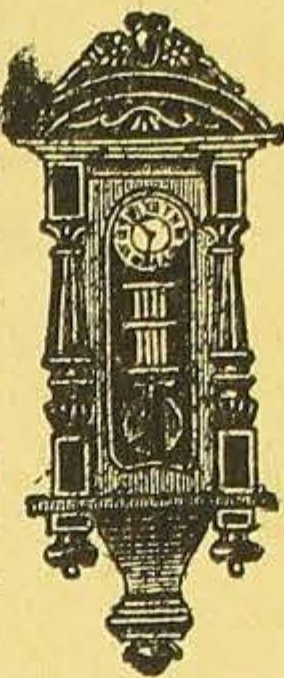
Čast mi je poštovanoj publici u mestu i na strani do znanja staviti, da sam u mistu, u **Košutovoj ulici broj. 21 u kuci g. Luke Vojnića :**

Sajdžijsku radnju

otvorio, u kojoj se mogu zlatni i srebrni časokazi, a tako isto svi mogući časokazi sa šetalicom svake vrste u bogatom izboru dobiti.

Budući da sam **više godina proveo u Švajcarskoj**, sam se u svojoj struci toliko usavršio, da svima zahtevima u stanju sam za dosta učiniti.

Najkompliciranije časokaze, kao što su: **chronometer, cronographe, i časokazi koji repetiraju primam na opravku pod garancijom.**

Ujedno do znanja stavljam pošt. publici da sam **svoju radnju sajdžijsku snabdeo sa**

ZLATNIM ESPAPOM

u najvećem izboru **po umirenoj cini.**

Preporučujući se blagonaklonosti poštovane publike,

Ostajem sa osobitim poštovanjem

Adolf Majerhof

sajdžija.

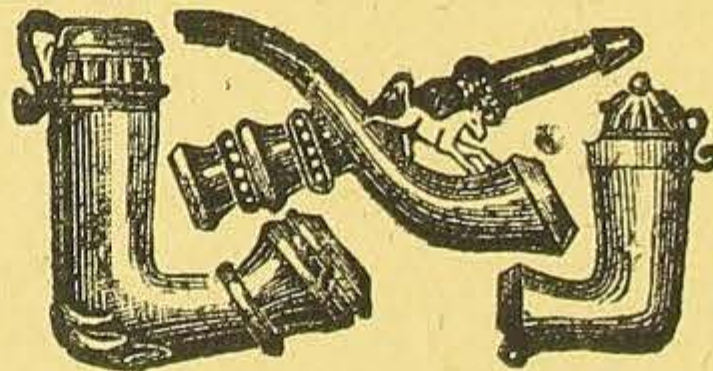
Drvorezačka i stivih lula radnja

HENRIKA ANGELI

u Subotici,

VII. krug u Rudićevoj ulici u kući J. Hoffmana. Osnovana 1880. g.

Prima sve moguće drvorezačke poslove u njegovu struku spadajuće, kao: kamiše od ebenovog

lule da gravira sa monogramom ili sa grbom t. j. po zahtevanju. Na stovarištu drži najbolje vrste **šelveckih lula, domine i šahove, kuglih biliarskih** i sve što u ovu vrstu spada. Primam svake opravke, koje najbrže i najtačnije opravljam.

drveta, cedra, od višnje i šljive. Pravi kugle za kuglane i lutke, slavine i zapušače. Prima **stive**

TRAKAVICE T. J. VELIKE GLISTE

s glavčicom zajedno se izbacuju najpouzdanije granat kapsule
i ama bez tegobe uz jamstvo za 6 časi vrimena.

Pouzdanе dobivaju se jedino kod

JOSIPA SCHNEIDERA

likara, u Rešici, Glavna-ulica

(Južna Magjarska)

Ovo je lik osobit, bez bola, naglo i sigurno diluje, za uspjeh se jamstvo daje. Ako velike gliste nebih bilo, lik ne škodi. Stanje bolesnika se ima javiti.

 Zakonom je branjeno.

Jedna pošiljka sa napatkom ovde i van, vridi 3.50 frt na pouzeće ili se naprid šalje novac.

Veliku glistu odaju: blido lice, malaksan pogled, modro kolo oko očiju, opadanje, pljuvaka, upadnut jezik, glad i bezglad u nagloj promini, priligivanje, zasvistica, osobito u taštom stanju, sakuplja se pljuvaka, patnja, kiselina i žega utrobe, podrigivanje, grčevi, kočnja i bodež u crivima, kucnjava srčana neuredna krvotečina osobito kod ženskih česta glavobolja i dosadnost života i zivanje.

Na dalje tu se svi likovi dobivaju.

Granat kapsule su u likovitosti ne nadmašive; sigurno liče kod ženskih i muških, pišaku pomažu bez uštrcavanja. Jedna škatulja vridi 2 frt 50 novčića. Kod zastarjele bolesti dvaput toliko vridi 4 frta.

Sve se ovo izvorno dobiva samo kod

J. Schneidera patikara u Rešici, na Glavnom trgu (Dolnja Ugarska.)

JAVNA ZAHVALA.

Gospodinu **Josipu Schneideru** Rešica (Dolnja Ugarska.)

Štovani Gospodine!

Priko 10 godina sam patio jako od velike gliste. Sva su mi se kušanja bezuspešnim pokazala. Rastužen na to dogjoh da sdvajam. Medjutim sam jednom čito da vaše granat kapsule dobro diluju u ovoj nevolji, ja i pokušam i one mi pomogoše, jer se ja za kratko vrime oprostim gliste velike i njenoga simena bez svake tegobe. — Kako se srićnim osićam, što sam se nevolje oprostio, ja to nemogu opisati. Osićam se kao preporodjen i gojim novu želju za životom, koju sam bio posve izgubio.

Ovlašćujem vas da ovo moje pismo po volji rabite, jer ja vam od srca zahvaljujem priposlati lik i priporučujem to svakom ove vrste bolesniku i bilježim sebe medju prijatelje vami odane.

Petku 1895. 23 maja.

Franjo Reicher.

SVAKI
Bunjevac i Šokac

triba da drži i štije

I.

„**SUBOTIČKE NOVINE**“

jedine bunjevačko-šokačke novine, koje svake Nedilje izlaze, a koje će početkom nastupajuće 1896-e godine izlaziti neizostavno

svke nedilje i blagdana

(koi ne pada baš prid Nediljom ili baš iza Nedilje).

Pritplata na „Subotičke Novine“ je
(popušteno):

Na cilu godinu	3 for. iliti 6 kruna
„ po godine	1 for. 50 nč. iliti 3 krune
„ tri miseca	75 fl. 1 kr. 50 fl.

Pojedini broj samo 5 nč. iliti 10 fl.

„Subotičke Novine“ se štampaju, gdi i ovaj pučki kalendar: „Subotička Danica“:

U ŠTAMPARIJI VINKA BLESIĆA

u Subotici.

Pretplata se šalje Upravništvu „Subotičkih Novina“ Szabadka (Subotica), a može se pritplatiti i u ma kojoj knjižarnici u našoj monarkiji.

II.

„**NEVEN**“

jedini bunjevačko-šokački misečnik. Izlazi prvoga dana svakoga miseca.

Priplata na „Neven“ za cilu godinu je samo 1 for. iliti 2 krune. Pritplata se šalje: Uredništvu „Nevena“ Szabadka (Subotica) ili Štampariji Josipa Bittermana Szabadka, a može se priplatiti i u ma kojoj knjižarnici u ciloj našoj monarkiji.

Poziv na pritplatu.

Koji bi god prosviċeni Bunjevac i Ńokac, bio on iz Baċke, bio iz Baranje, bio iz Slavonije i napokon bio iz kojeg mu drago pridila mile nam domovine, rado volio svake Nedilje Ńtiti te znati, Ńta se zbiva i radi u javnosti, dakle u opċe u druŃtvenom Ńivotu, u raznim zvanjima, u crkvi i Ńkoli i to prvo u Subotici, u najveċem slavenskom mistu naŃe domovine, pak u Baċkoj i ostalim pridilima, gdigod Bunjevci i Ńokei Ńive; dalje Ńto se najŃnaŃnije zbiva u opċe u naŃoj dragoj nam domovini i napokon u cilome bilome svitu, — svaki taj triba, ako mu je samo ikako moguċe, da se pridplati na jedini bunjevaċko-Ńokaċki nediljni list:

Subotiċke Novine

za misne i opċe stvari, prosvitu, zabavu i razumno poljodilstvo.

„*Subotiċke Novine*“ donose osim gore pomenutoga gotovo u svakom broju za svakoga poljodilca razumljive ċlanke i biliŃke iz razumnoga gazdovanja od svake vrste. Osim toga „*Subotiċke Novine*“ imaju obzira i na obrtnost (industriju) i na trgovinu, osobito na naŃu domaċu trgovinu, tako da ċitaoci „*Subotiċkih Novina*“ uvijek iz svakog broja, dakle svake Nedilje su taċno i virno izviŃteni i obavieŃteni kako, stoje cine naŃim domaċim proizvodima kao: rani svake vrsti, svinjama i t. d. na gornjim velikim pijacama (u BudimpeŃti i Beċu) i ovdi u Subotici i okolini.

U „Listku“ donose „*Subotiċke Novine*“ maĻne redovno u svakome broju lipo, zabavno, krŃċanskom duhu prikladno Ńtivo: pisme, pripovitke i t. d.

„*Subotiċke Novine*“ poċetkom 1896. godine izlaziċe na ċitavom arku redovno svake Nedilje i svakoga blagdana, koji ne pada baŃ prid ili iza Nedilje. Pritplatnici „*Subotiċkih Novina*“ iz mista, koja stoje na Ńelezniċkim prugama dobijaju „*Subotiċke Novine*“ u samu Nedilju.

Ko je rad prvo da vidi jedan broj „*Subotiċkih Novina*“, neka se samo priko jedne poŃtanske dopisnice (poŃtai levelezŃ-tap) javi: „UpravniŃtvu *Subotiċkih Novina*“, pak ċe mu se odmah dva-tri broja baċava (gratis) na ogled poslati.

Pridplatu je najprobitaċnije slati poŃtanskom doznaċnicom (poŃtautalvány), na

UpravniŃtvo „Subotiċkih Novina.“

Subotica-Szabadka

VIII. krug evitna ulica br. 12.

Knjiga

O BUNJEVCIMA

Povisnička rasprava od Ivana Ivanića.

Nagradjeno dilo.

Ova povisnička rasprava napisana je po najboljima dosad poznatim povisničkim izvorima i ne govori samo o povisnici svih Bunjevaca i Šokaca, nego i o njihov život u obitelji i u društvu, u javnosti i na prosvitnom polju obuhvata, tako, da se ova rasprava može ujedno smatrati i virnim ogledalom sadašnjega ukupnoga, svestranoga života Bunjevaca i Šokaca. — Ovo je upravo prva povisnica i prva potpuna rasprava o Bunjevcima i Šokcima,

Sadržaj: 1. Povist. Poreklo. Ime. — II. Zemljište. Statistika. Privreda. III. Crkva. Škola. Književnost. IV. Narodnost. Jezik. V. Pravopis. Umotvorine. VI. Društven život. Zadruga. Običaji. Odilo. — Knjiga je štampana na finom papiru i broji 71½ štampanih tabaka, 8-ine, 119 strana.

Cina joj je samo 1 kruna.

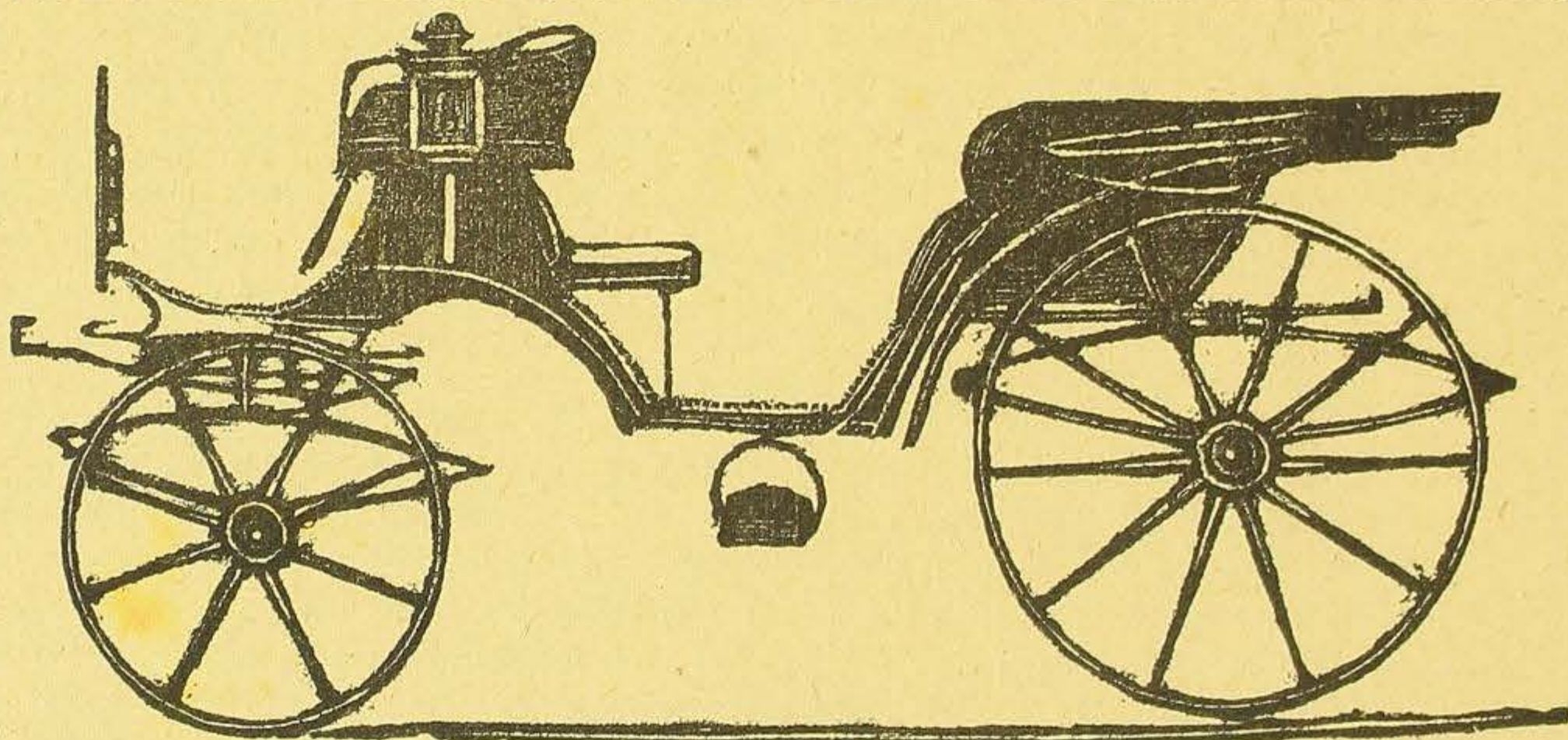
Naručbine prima Upravništvo „Subotičkih Novina“ Subotica (Szabadka) kao i sve knjižarnice.

JOSIP FIEDOR

VII. krug,

kolar u SUBOTICI,

38 kućni broj.

Priporučuje svoje bogato snabdiveno stovarište raznih kola i kočija (karuca) po svima najnovijim, najboljim i najpraktičnijim mustrama, **a po najumirenijim cinama.** — Svakojaka kola, kojih se slučajno ne bi našlo gotovih u stovarištu, zgotovljavaju se po naručbini, i po želji najukusnije i kao **nova** novcata brzo i tačno.

Popravljanja se u svako doba brzo i veoma jeftino izvršuju.

Spisak sa slikama šaljem svakome sasvim bezplatno.

Za svakoga je vrlo važno, da upotrebi sasvim bezopasno sredstvo, posredstvom kojeg će mladičku boju lica i svežinu istoga održati, a kosu će od opadanja sačuvati. **Novost za ženske!** Specialiteti higijenski i kosmetički. Za održanje ženske lipote i za održanje mladičke boje i svežine lica. **Joulienne puder za lice i voda za umivanje.** Isti puder upotrebljuje najčuvanija glumica naše domovine **Baronica Splenji Blaha Lujza.** Za izvrsnu kakvoću istoga bila je dobra sa ovo slidećih nekoliko redakah svakomu ga preporučiti.

Vrlo poštovani gospodine Szöllösi! Sa najvećom radošću šaljem vam ovo nekoliko redakah ili bolje reći moju izjavu, s'kojom izjavljujem da je od vas pronadjeni **Joulienne puder za lice vrlo dobar,** da ga ja upotrebljujem i da ga za izvrsnog nalazim.

Vaša poštovateljka **Br. Splenji Blaha Lujza.**

Za što se u pristolnici od jednog vremena vrlo mnogo ženskih sa lipom bojom lica mogu viditi? to je otuda, jer ove gospodje i pospodjice nepristano i izključivo upotrebjuju **Joulienne puder za lice i vodu istoga imena za umivanje.**

Ima li što gadnije i odvratnije, nego kad elegantno obučena ženska ima crveno, gadno i flekavo lice, pa još ako je isto pigavo, ili ako ima ruke izpućane i rapave.

Joulienne puder za lice, najomiljenije je sredstvo najinteligentnijih ženskih u pristolnici, sve ženske t. j. članice m. kr. opere, narodnog pozorišta ga upotrebjuju, jer isti neobhodan je za održanje ženske lipote osobito održanja mladičke boje i svežine lica, a isti je bezopasan, jer ne sadrži u sebi nikakvo škodljivo sredstvo, već naprotiv upotribe istoga daje licu bilu boju kao snig, čisti pice, a ruke i usne čuva da se ne ispucaju.

Joulienne puder za lice već posle upotribe od nekoliko nedilja lice, koje je sunčanom žegom ispečeno, ili crveno, ili pigavo bilo, očisti, daje licu lipu bilu boju i svežinu.

Joulienne voda za umivanje, u upotribi isto djejtvo pokazuje kao **Joulienne puder za lice,** a upotrebjuje se danju, jer se na licu ne vidi i tako izlišnom čini upotribu svakoga pudera, a kada se oba sredstva stalno zajedno upotrebjuju i najgadniju kožu na licu, za izvesno vreme lipom i čistom učine. Uputstva se priključuju, kako treba jedno i drugo upotrebjavati. **Joulienne puder za lice** jedna tegla stoji 80 kr. **Joulienne voda za umivanje** jedno staklo stoji 1 frtu, a sapun vrlo prijatan, i trajan, **Savon Hygineique** stoji 1. komad 40. kr.

Novac se šalje i sva pisma (za koja se jamči najveća tajnost) neposridno na samoga pronalazača, na: **Dévai Söllösi Stipana** u Budimpeštu Kristina-varoška likarnica. ulica: čošak od ulice Kristinine i Karacsonjine. Naručbine brzo i najtačnije obavljam. Za sve naručbine izpod 3 forinta za tovarni list i kutiju računam 20 kr. posebno, a naručbine, koje su priko 3. forinta, ne računam pakovanje. (Pravo prištampavanja zadržavam.)

Za rastenje i protiv opadanja kose

Jelisavetino sredstvo za rastenje kose pomaže rastenje kose, gdi još nisu korenovi kose sasvim uništeni i obustavlja dalje opadanje kose. Isto sredstvo sadrži sve one najnužnije likove u sebi, koji čiste kosu, jačaju koren kose, te time staju na put opadanju kose. Posle upotribe izvisnog vremena kosa dobija svoju prirodnu boju, i gustinu. Jedno staklo sa uputstvom kako se upotrebjuje stoji 80 kr.

Za bojandisanje kose. Pravi ekstrakt od zelene orahove ljuske. Pod ovim imenom dva moja pronalaska upotrebjuju se. Prema tome, da li je kosa kome suva ili masna; upotrebljuje se ako je kosa suva sa *zejtinom pomešani ekstrakt od zelene orahove ljuske,* ako je pak kosa suviše masna, onda se upotrebjuje sa slanim borsesom pomešani ekstrakt od zelene orahove ljuske. Obadva su sredstva po najboljem načinu zgotovljena, jer zelena orahova ljuska ima snagu bojadisanja, pa baš stoga kosu, koja rano sedi, dalje, crvenu, ili kosu bez boje, brkove, bradu i obrve bojadiše, bolje reći prvobitnu im boju povraća, i to tako, da se posle dobivena boja nemože ni sapunom, niti pak u pari t. j. u parnoj kupci doli sići t. j. oprati.

Bez ikakve škodljivosti je, te se može zajedno sa *zejtinom* zgotovljena za mazanje upotribiti, a sa borsesom zgotovljena upotrebjuje se, ako se četkica za mazanje ovlaži te se istom nedeljno 2—3 puta, kosa, brkovi i brada namaže. Jedno staklo stoji 40 kr.

Trgovina gvoždjarije, alata i bravarskog espapa

u velikom i malom :

BELE ALBERTA ŠÖNŠTEINA.

u Subotici, trg Svetog Stipana (pored sv. Ivana, preporučuje svoje bogato snabdeveno stovarište, kao : najbolje vrste štajerskih osovina za kola, svake vrste ekonomskih alata, kunjskih stvari, stvari za zgrasle i svijuh drugih stvari u tu brandžu spadaćih tehničkih stvari, kao : **pravih engleskih kajiša za mašine**, cevi od gume, kaučuka, takodjer svakovrsnih šina i kovanih gvozdenih cevi, sprava za peronosporu, svijuh mogućih mera, kantarova, meterskih maži, svakovrstnih bakarnih livenih stvari, šrofova svake vrste, klinova, zatim

Meidlingerovih livenih furuna šporhetova

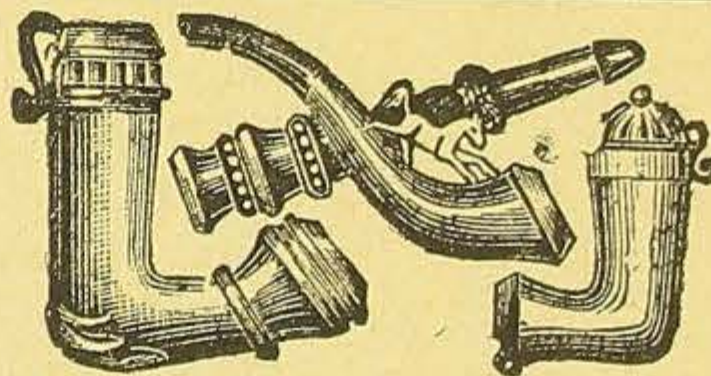
žrnala za mak i farbu i bojadisanih sudi za kuvanje
Ciene su umirne, a izbor je najveći.

Jakov Gerber

strugar i trgovac stiva u Subotici

I. krug Košutova-ulica, u Dimitrijevićevoj kući.

Obavljam svake vrsti strugarske radnje, n. pr. *kamiše od drveta ebena, viola, cedra, buksa, badenskog viš-*

njega i šljivovog.
Kuglje, bebice za kugljanu;
i slavine za ardove.

Stive lule piskove od stiva i brišljava,

rižera urizavam na njih slova i znakove svakake povolji. U trgovini imam prave ilove lule iz Šelmeca, sprave za sigru domina, šak i biliard.

Za biliard štapove i lopte strugati, farbati sam pripravad. I svake druge ove vrsti popravke se primaju i točno svrše

Gvožgjarnica
Donagyó-a i Kocurek-a
u Subotici (Papučarski trg.)

Pošt. g.

Čast nam je staviti vam do znanja, da smo u mistu u kući g. Dušana Stojkovića postojeću našu

gvožgjarsku radnju

povećali i obnovili.

Ujedno smo slobodni preporučiti Vam sve robe (espap), koje u gvožgjarsku struku spadaju, kao gvozdene rude, osovine okove na nameštaje i zgrade, orugja, svakovrstne klinove, šrafove, i posudje za potpuno kujnsko uredjenje po najjeftiniju cinu, koja je kadra izdržati utakmicu.

Uzdajući se u naše iskustvo, koje smo stekli kroz više godina, i u naklonost vašu prema našoj radnji, preporučujemo se i dalje vašoj cinjenoj podpori, ostajemo

s punim poštovanjem

Donagyó i Koczurek.

PUČKA

GAZDAČKA BANKA

DIONIČKO DRUŠTVO U SUBOTICI.

(KÖZGAZDASÁGI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG SZABADKA.)

(u kući g. Mije Prokeša, Košutova ulica br. 18.)

Ovaj veliki novčani zavod (banka) u Subotici počeo je svoje dilovanje 1892. godine, a osnovan je od uglednih i bogatih bunjevačko-srpskih i magjarskih građana u Subotici.

„Pučka Gazdačka Banka“ priporučuje se mistnom i okolnom gradjanstvu, kao najjeftiniji zavod i kao jedini u Subotici, koji daje zajmove na amortizaciju (na duže vrime sa odplatom glavnice sa samim kamatama.)

Ova banka prima **uloge**, na koje plaća $4\frac{1}{2}$ i $5\frac{0}{0}$ kamate od sto forinata, daje **zajmove na mjenice, intabulacije** ($5\frac{1}{2}$ i $6\frac{0}{0}$) i na **papire od vridnosti**.

Pridsidnik je ovom zavodu Mijo Prčić, posidnik i pridsidnik sirotinske stolice varoške, a članovi uprave su: Božidar Vujić, Avgustin Kovačić, Dr. Josip Antunović, posidnik i zemaljski poslanik, Maća Mamuzić preposit, Lazo Stipić veleposidnik, Gjuro Vince senator, Vilim Taussig veletržac, dr. Gjuro Hajči, tajnik industrijske banke u Budimpešti i Adolf Révész kapitališta u Budimpešti.

Častnici zavoda su: fiškal Ago Mamuzić, tajnik Mavro Lanji, blagajnik Samko K. Manojlović, gl. knjigovodja: Ivan Kovač, knjigovodja Julije Reiter, pomoćnik knjigovodje Koloman Pukecz, a vidžbenik Tome Čović.

zkvh.org.rs

Vinko Blesić štampar

objavljuje i priporučuje

1891. godine osnovanu, a sad znatno povećanu

štampariju (tiskaru)

uredjenu za bunjevačko-šokački, srpski (ćirilski) i
magjarski tisak.

Moli

stoga cinjeno općinstvo Subotice grada i njene okolice, da
ko je rad štogod štampati, kao: knjige, posmrtnice, po-
sitne, naslovne, zaručne, pozivne i sve ostale karte, advo-
katske, zavodske i sudske tiskarije, pozivnice za zabave, red-
igara, jilovnike ili ma kakve druge stvari ma na kojem
jeziku, neka se obrati ričju, ili pismeno na

ŠTAMPARIJU VINKA BLESIĆA

(nasljednika štamparije Dr-a Dušana Petrovića.)

U SUBOTICI.

kuća Kolomana Čajkaša, parno-kupališna ulica.

Svaka se naručbina sa strukovnim znanjem brzo i tačno
obavlja, pošto sve poslove sam vlasnik osobno upravlja,
koji se u više štamparija subotičkih vištim strukovnjakom
pokazao i štovanje općinstva već i dosad stekao.

Za valjanu radnju i jeftinu cinu jamči cinjenom
općinstvu

Odani

VINKO BLESIĆ,
štampar.